

Belediyenin Alevilerle İmtihanı Yenimahalle'de Cemevi Sorunu Çözülemiyor

Yenimahalle Belediye Başkanı Fethi Yaşar ve Pır Sultan Abdal Kültür Derneği Yenimahalle Şube Başkanı Cevahir Canpolat geçtiğimiz aylarda karşı karşıya gelmişti. Kılıçdaroğlu devreye girdi ama kriz yeni bir boyut kazandı bile.

Yerel seçimler öncesi ilçede yaşayan Alevilerin ibadet yeri taleplerinin karşılanması isteğiyle Cemevi inşa etme sözü veren Fethi Yaşar, düzenlediği basın toplantısıyla yeni Cemevi projesini açıkladı. Projenin adı Batıkent Kültür Merkezi. Merkezin içinde kreş, gençlik merkezi ve Cemevi olacak. Ayrıca merkezde kütüphane, eğitim salonları, dernek odaları, yemek salonu, kurban kesim alanı, uyku odaları, kapalı ve açık oyun salonları olacağı belirtildi. Belediye projeyi

Ocak ayı ile birlikte ihaleye çıkaracağını duyurdu. Yeni Batı Mahallesi'nde, 6 bin 800 metrekare üzerine kurulu olacak merkezi basına tanıtan Yaşar, Yekta Güngör Özden Parkı işgalini unutmadı. İşgalin yasalara aykırı olduğunu belirten Yaşar "Hiç kimse kanunları yok sayarak bir yere varamaz. Kanunları beğenmezsek, içimize sindiremezsek de onlara uymak zorundayız. O parkın içinde Cemevi olmasına izin veremeyiz. >> s.3

Cemevi Duvarından Nesne, Alevi Siyasetinden Özne Eren Aksoyoğlu, >> s.3

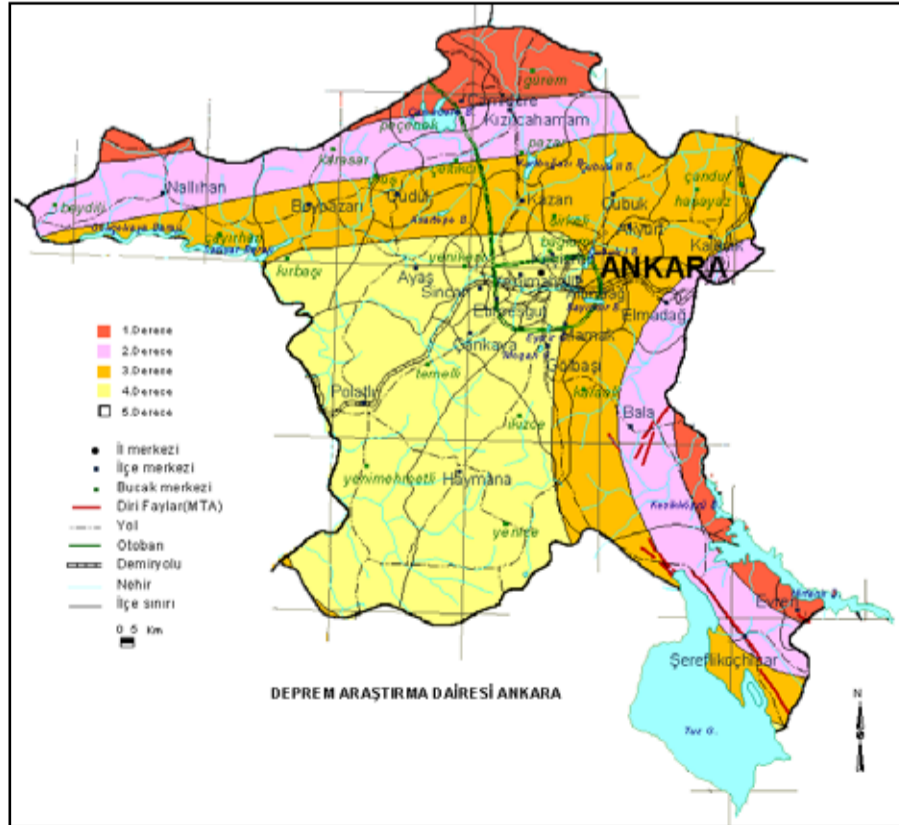
Akıllı Şehirler
Trafikle Mücadele
Özsel Bebeli, >> s.4

Görmek İsteyen Gözler İçin
Ankara IV:
Neyzentevfik'teki Ağaç
S. Erdem Türközü, >> s.4

Sanatçı Şehri Ankara
Yaşar Seyman, >> s.5

Bir Ankara Sembolü :
Mülkiyeliler Birliği Lokali
Varol Arcan, >> s.8

Taraf Olmak
Ezgi Vardal, >> s.9

"Ankara'da Deprem Olmaz"

Yanılıgısı Ankara'da
Deprem Konusunda
En Büyük Tehlike
Deniz Enli >> s. 3

Zenne Ankara'da

13 Ocak'ta Gösterimde. Söyleşi >> s.6

DOSYA

GÖZETLE(N)ME

Bireylerin veya toplulukların davranışlarının bir amaç doğrultusunda, sistematik olarak izlenmesi ve kayıt altına alınması: Gözetleme... Bir ucunda güvenlik ihtiyacı diğer ucunda mahremiyet ihlalinin olduğu bir sarkaç gibi. Peki gerçekten böyle mi durum? >> s. 10

Ankara'da Deprem Konusunda En Büyük Tehlike: "Ankara'da Deprem Olmaz" Yanılgısı

Deniz Enli

Afet İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan deprem bölgeleri haritası hangi bölgenin ne ölçüde deprem riskine sahip olduğunu en düşük riski 5.derece , en yüksek riski ise 1. derece olarak gösterir. Anlaşılır kılmak amacıyla en yakın zamanda deprem yaşadığımız Van ili ve bölgesinde şehir merkezi 2.derece deprem bölgesinde yer alırken, deprem de daha şiddetli hasar gören Erciş 1.derece deprem bölgesinde yer almaktadır. Aynı şekilde geçmişte büyük depremler yaşamış Marmara bölgesi de 1.derece deprem bölgesidir.

Bu haritada Ankara'ya bakıldığında görülecek olanlar şu şekilde:

1. Ankara'nın nüfusu en yoğun bölgesi 4.derece deprem bölgesidir. Yenimahalle, Çankaya, Sincan, Keçiören gibi ilçeler bu bölgelerdedir. Yani Karaman ili ve civarında olduğu gibi 5.derece olmasa da deprem riski düşük gözükmemektedir.
2. Beypazarı, Mamak, Çubuk, Kazan, Kalecik, Şereflikoçhisar gibi ilçeler 3.derece riskli bölgelerdir.
3. Elmadağ, Bala, Nallıhan, Kızılcahamam ilçeleri 2.derece deprem bölgesidir. Van şehir merkezinde olduğu gibi.
4. Çamlıdere, Evren gibi ilçeler ise 1.derece deprem bölgesi içindedirler. Buralarda şiddeti yüksek deprem riski olasılığı yüksektir. Zaten sınır olarak tarihsel büyük depremlerin olduğu Kuzey Anadolu Fay Hattı ve Tuz Gölü Fay Zonu içinde alanlardır.

Bu tablo yeterince detaya inilmezse inceleyenlerde ferahlama duygusu yaratabilir. Ne de olsa Ankara nüfusunun ağırlıklı bir kesiminin düşük deprem riski altında olduğu, nüfus yoğunluğu biraz daha az olan bölgelerin ise görece düşük riskli denilebilecek 3.derece deprem bölgesi içinde yer aldığı görülmektedir.

Gerçekten de Ankara'nın deprem tehlikesi konusunda en büyük hata burada yatmaktadır.Bir bölgenin deprem riski taşıma ile deprem de ağır

hasar görmesi arasında bir ilişki olmakla birlikte riski yaratan tek konu fay hatları değildir. Öyle olsaydı salt bazı veriler temel alınarak çizilmiş haritalara göre Erciş'te deprem hasar meydana getirirken Van'da hasar yaşanmazdı.

Birçok başka faktörden en önemlileri aşağıdadır.

1. Bölgenin Zemin Yapısı: Ankara ve civarında zemin kalitesinin çok kötü olduğu, yumuşak alüvyon bölgeler var. Örneğin deprem haritasında güvenli bir bölge olarak görülen Sincan Ovası aynı zamanda gevşek zeminlerden oluşmaktadır. Bu sebeple Bolu-Düzce depremi çok uzak bir mesafede meydana gelmesine rağmen özellikle Sincan-Yenikent bölgesinde yapılarda hasar meydana getirebilmiştir.
2. Civardan Geçen Faylar: Ankara merkezinden 80-100km mesafelerde aktif fay hareketleri vardır. Bu faylarda meydana gelecek 7 ve üstünde şiddetli depremlerin Ankara'yı da etkilememesi düşünülemez.
3. Deprem Geçmişi: En etkili 1668 yılında meydana gelen bir dizi deprem. Bu deprem sırasında kalenin bir kısmı yıkılmış, insanlar evlerini terk etmiş.

4. Yapı Kalitesi: Bu konu özellikle 1999 yılında gerçekleşen depremlerden sonra insanların ilgisini daha fazla çekmiş durumdadır. Ankara'da özellikler etkilidir. Bir çok sebebe bağlanabilir en önemli iki tanesi aşağıdadır.

- Ankara'da yapının satış fiyatıyla kalitesi arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Alım gücü düşük yurttaşlar başlarını sokacak bir ev almak amacıyla düşük fiyatlı yapı bölgelerini tercih etmektedir. Bu talebi yerine getiren sunu arsa fiyatlarının görece düşük olduğu yerlerde sağlanmaktadır. Düşük fiyatlı ise ucuz ve eksik yapı malzemesi, ucuz işçilik, ucuz mühendislik ile sağlanmaktadır.

- Yapı denetimi: Mevcut yasaya göre yapı denetimcisini müteahhit kendisi seçmektedir. Müteahhit tarafından seçilen yapı denetimcisi iktisaden ayakta kalabilmek için müteahhit ile tabiri caizse ters düşmemek durumundadır. Bu durum kontrol edilmeyen yapıları ortaya çıkaran önemli bir etkidir. Böylece yapı denetimcisi kanuni zorunlulukları ile maddi çıkarları arasında kalarak "esnemek" zorunda kalmaktadır. "Esnemesin" demek maalesef çözüm değildir.

Özetle Ankara gibi bir metropolde deprem riskinin sadece deprem bölgeleri haritası ile anlaşılması mümkün değildir.

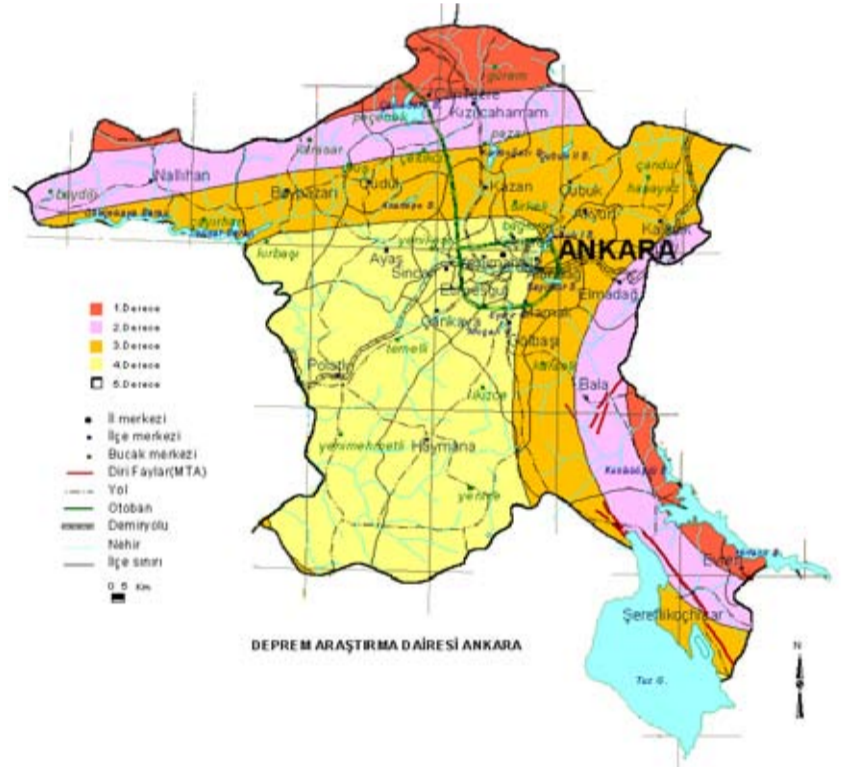
Yapılması gereken:

1. Aynı anda çok sayıda insanın içinde bulunduğu ve deprem sonrasında önemli işlevler görece yapılar (okul, hastane, spor salonları v.b)
2. Nüfus yoğun bölgeler
3. Zemin durumu
4. Ucuz/Ekonomik yapılar
5. Deprem bölgesi

Kriterlerinin üst üste düştüğü bölgeler başta olmak üzere yapı stoku gözden geçirilmelidir. Örnek vermek gerekirse bir bölgede hem gevşek zemin, hem düşük yapı kalitesi (ucuz yapı) söz konusu ise çalışmada bu bölgelere öncelik vermelidir. Başka bir bölgede bu özelliklerin yanı sıra nüfus yoğunluğu fazla ise öncelik böyle bölgelere verilebilir.

Bu çalışmalar doğru hazırlanmış bir plan çerçevesinde, meslek odaları ile irtibatlı olarak yürütülebilirse süratle sonuç alınmaya başlanabilir.

Deprem ile ilgili çalışmalar insan merkezli olmalıdır. Bu yazının konusu olan her şeyden daha önemli ve üstün olan konu budur. Bu yazı boyunca Ankara'nın başkent oluşundan, siyasal bir merkez oluşundan bahsedilmemiştir. Zira Türkiye'nin ekonomik ve siyasal önemli merkezlerinin bulunduğu Marmara Bölgesinde çok ciddi deprem riskine rağmen hiçbir

şey yapılmamıştır. Yapılması planlanan işlerin ise şehrin rantı yüksek bölgelerine el atma amaçlı olduğu anlaşılmaktadır.

Ankara başkent olması dolayısıyla önemli bir nüfusu barındırmaktadır. İnsanların bu değerlendirmelerde önemsiz olduğunu gösteren en önemli gösterge Demetevler bölgesindeki yapılanmadır.

Bu yazının yazarı 1990 yılından beri Ankara'da yaşamaktadır. İnşaat mühendisi olması sebebiyle de sık sık Demetevler'de deprem olsa bütün bu evler yıkılır sözlerini dinlemektedir.

Önlerinden kamyon geçtiğinde dahi belirgin biçimde sallanan bu yapılar yukarıda yaptığımız analize tipik bir örnektir. Ucuz yapılar, kalitesiz yapılar, malzemelerinin eksik olduğu herkes tarafından bilinmektedir ve bölge nüfus yoğunluğu yüksektir. Bu durumda deprem bölgesine bakılmaksızın müdahale ve kontrol edilmesi gerekmektedir. **Ancak "ne de olsa Ankara'da deprem olmayacak" tır ve oturulup beklenmesinde bir sakınca görülmemektedir. En büyük tehlike de budur.**

Belediyenin Alevilerle İmtihanı Yenimahalle'de Cemevi Sorunu Çözülemiyor

Yenimahalle Belediye Başkanı Fethi Yaşar ve PSAKD Yenimahalle Şube Başkanı Cevahir Canpolat geçtiğimiz aylarda karşı karşıya gelmişti. Kılıçdaroğlu devreye girdi ama kriz yeni bir boyut kazandı bile.

Yerel seçimler öncesi ilçede yaşayan Alevilerin ibadet yeri taleplerinin karşılanması isteğiyle Cemevi inşa etme sözü veren Fethi Yaşar, düzenlediği basın toplantısıyla yeni Cemevi projesini açıkladı. Projenin adı Batıkent Kültür Merkezi. Merkezin içinde kreş, gençlik merkezi ve Cemevi olacak. Ayrıca merkezde kütüphane, eğitim salonları, dernek odaları, yemek salonu, kurban kesim alanı, uyku odaları, kapalı ve açık oyun salonları olacağı belirtildi. Belediye projeyi Ocak ayı ile birlikte ihaleye çıkaracağını duyurdu. Yeni Batı Mahallesi'nde, 6 bin 800 metrekare üzerine kurulu olacak merkezi basına tanıtan Yaşar, Yekta Güngör Özden Parkı işgalini unutmadı. İşgalin yasalara aykırı olduğunu belirten Yaşar "Hiç kimse kanunları yok sayarak bir yere varamaz. Kanunları beğenmezsek, içimize sindiremezsek de onlara uymak zorundayız. O parkın içinde Cemevi olmasına izin veremeyiz. Yasalar ne gerektiriyorsa onu yapacağız. Kültür merkezine yapılacak Cem Evi'nde Alevi derneklerinin desteği var" dedi. Yıkım kararı konusunu da değerlendiren Yaşar, "Yıkım kararını biz veremeyiz. Bu konu belediye ile ilgili değil. Vatandaşların Cemevi inşasından rahatsızlık duyup birçok yere mektup yazdığı ve mail attığı konusunda bilgim var" diye konuştu. Batıkent Kültür Merkezi'nin önümüzdeki Muharrem ayına yetiştirilmesi planlanıyor.

Ne olmuştu?

Takriben üç ay kadar önce Pir Sultan Abdal Kültür Derneği(PSAKD) Yenimahalle Şubesi'nde örgütlü Aleviler, Yenimahalle Belediyesi'nin hizmet alanında yer alan Yekta Güngör Özden Parkı'nı işgal etmişlerdi. Şube başkanı Cevahir Canpolat'a göre Yenimahalle Belediye Başkanı Fethi Yaşar yerel seçimden önce verdiği sözü tutmayarak Cemevi yapmaya ikna edilememişti. Halen sürmekte olan park işgali günlerinde dernek üyeleri fiili bir durum yaratmak için parkın bir bölümüne geçici Cemevi inşa etmişlerdi. Şube başkanı Cevahir Canpolat, Grup Yorum gibi Türkiye solunun güçlü grup ve isimlerini işgal alanına getirerek belediyenin elini zayıflattı. Hatta CHP milletvekilleri İlhan Cihaner ve Sabahat Akkiraz da işgalde bulunan PSAKD Yenimahalle Şubesi üyelerine destek olmuşlardı. CHP Genel Başkanı Kılıçdaroğlu, belediye başkanı Yaşar'a talimat vererek bu olayda kimsenin üzülmesini istemediğini belirtmişti.

Batıkent Cemevi yeri işgali sürmekte ve yerel seçimler yaklaşırken konunun en önemli isimlerinden, Alevi hareketinin önderlerinden, ayrıca bir hukukçu olan Avukat Kazım Genç'le konuştuk.

Gazete Solfasol: Yenimahalle Belediyesi ve PSAKD Yenimahalle Şubesi Cemevi'nin işgal edilmesi mevzusunda karşı karşıya gelmek istemiyor gibi bir durum vardı. Ancak geldğimiz süreçte PSAKD Yenimahalle Şubesi ve Yenimahalle Kaymakamlığı karşı karşıya geldi. Süreci bize anlatır mısınız?

Kazım Genç: Mesele aslında 15 yıllık bir mesele. Ülkenin başkenti olan Ankara'da Alevilerin inanç hizmetlerini yapabilecek, bu inanç hizmetleri içinde cenazelerini kaldırabilecek, dualarını yapabilecek ve benzeri hizmetleri alabilecek Cemevi yok. Ankara'da mezarlığın Karşıyaka'da, Yenimahalle sınırları içerisinde olması ve Yenimahalle

sınırları içerisinde özellikle Batıkent çevresinde Alevi nüfusun yoğunluklu olması nedeniyle Batıkent'te ibadet için ayrılmakta olan yerin Cemevi yapabilmek için PSAKD'ne tahsis edilmesi için talepte bulduk. 2005 yılında 4928 sayılı yasayla AB uyum yasaları çerçevesinde sanıyorum 1294 sayılı imar kanununda bir değişiklik yapıldı ve bir geçici madde eklendi. Geçici ikinci madde. Bu madde diyor ki; belediyeler imar planı yaparken okul, park, hastane benzeri yerler ayırırken ibadet yeri ayrılır. Eskiden ibadet yeri değil, 'cami yeri ayrılırdı' şeklindeydi düzenleme. Bu ibare değişti. Ve o 'ibadet yerleri o yörede nüfusun yoğunluğuna ve talebe göre ibadet yeri sahiplerine tahsis edilir', denildi. Biz bundan faydalanarak özellikle Batıkent ağırlıklı olarak 5 bin imza topladık. AKP döneminde Yenimahalle Belediye başkanına takdim ettik. Dedik ki; bu yasa geçti, bize bu yeri tahsis et, biz bu işi yapacağız. O dönem ben PSAKD Genel Başkanı'yım ve bu organizasyonu Yenimahalle şubemiz üzerinden yaptık. Hiç ses çıkmadı. Bu belediye başkanı döneminde bunu yeniledik. Yine ses çıkmadı. Yasal bir şey talep ediyoruz ama cevap gelmiyor, hiç muhatap alınmıyoruz.

G.S.: Bu durum ne kadar sürdü?

K.G.: Hiç cevap gelmedi. 2004'den 2009'a kadar AKP'li belediye başkanı vardı. Bugün ise CHP'li belediye başkanı var. Bunun üzerine bizim insanlarımız kamuya ait, çünkü ibadet yeri de kamuya aittir, bir yerde fiili bir durum olan bu çalışmaya başladılar. Belediye meclisi toplanır gerekli imar değişikliğini yapar ve böylece bu sorunu Yenimahalle ilçesi sınırları içinde çözebilirdi. Ama yapmıyorlar ve daha kötüsünü yapıyorlar. Bakın, biz PSAKD olarak İstanbul Sultanbeyli'de Cemevi yapma mücadelesi yürüttük. Oranın belediyesi AKP'li, ama AKP gidip bizi kaymakamlığa şikayet etmedi. Yenimahalle Belediyesi bunu yaptı. CHP'nin Yenimahalle Belediyesi; belediye meclisinde bir imar planı değişikliği yaparak bu işi çözecekken Büyükşehir Belediyesi'ne böyle kritik bir işin gitmesinin de kalkanı oldu. Kaymakamı da arkasına alarak Alevilerin Yenimahalle Batıkent'te bir inanç yerleri yapabilmeye özgürlüğünün karşısında bir duvar gibi durdu.

G.S.: Biz yapmak istedik ama diğer Alevi örgütleri de orayı kullansınlar gibi bir açıklama da oldu.

K.G.: Cemevi iki tane olsun, beş tane olsun. Onu da yapsınlar. Orada Cem Vakfı da, Hacı Bektaş Kültür Derneği de, PSAKD de olsun. Buna bir engel yok. İki tane olsun, çünkü bir tane yetmez zaten. Ben geçenlerde Batıkent'e gittim, en az 2-3 tane cami inşaatının yanında 'katkılarından dolayı belediye başkanı Fethi Yaşar'a teşekkür ederiz' yazıyordu. O zaman belediye başkanı onlara bir tane cami yapsın, hepimiz orada ibadetinizi yapın desin. Bu bir savunma mıdır?

G.S.: Yenimahalle Belediyesi'nin yeni açacağı Cemevi için size gelip 'buyurun, burası sizin de yerinizdir, ibadetinizi burada yapın' derlerse gider misiniz?

K.G.: Bu örgütsel bir şey, ben örgütün herhangi bir yerinde değilim. Bu yüzden böyle bir talebe cevap vermem doğru olmaz. Eğer Yenimahalle Belediye başkanı inanç özgürlüğüne saygılıysa belediye meclisini toplayacaktır, imar değişikliğini yapıp Yekta Güngör Özden Parkı'nın o kısmı ibadet yeri olarak ayrılmıştır diyecek; o kısmı da Cemevi yapılmak üzere PSAKD Yenimahalle Şubesi'ne tahsis edecektir. Bırakın Büyükşehir Belediyesi o imar değişikliğini iptal etsin. Biz mücadelemizi orada da veririz. / Eren Aksoyoğlu

Cemevi Duvarından Nesne, Alevi Siyasetinden Özne

Eren Aksoyoğlu

Türkiye solunun yeni hassasiyetinden birisi de ötekinin haklılığıdır. Sınıf mücadelesi dünyada olduğu gibi Türkiye'de de etkinliğini azaltırken Kürt sorunu, Alevi meselesi, kadın hareketi gibi 'ötekinin siyaseti' önem kazandı. Hatta öyle bir önem kazandı ki, sorgulamaksızın 'ötekine' dokunacak her siyasetin haksızlığını kanıksamış olduk bile.

Hikaye daha öncesine dayanıyor ancak bir kırılma noktası olarak şuradan başlamak gerek: PSAKD Yenimahalle Şube Başkanı Cevahir Canpolat ve örgütü, park işgalinden çok çok önce Yenimahalle Belediyesi önünde 'Cemevi taleplerini' göstermek üzere bir eylem yaparlar. O arada odasında bulunan Fethi Yaşar eylemden haberdar olur. Dönemin PSAKD Genel Başkanı, aynı zamanda bir avukat olan Fevzi Gümüş'ü telefonla arar. Fethi Yaşar, kendisine zaten Cemevi'nin sözünü verdiğini ve bu sözünü tutacağını belirtir. Fevzi Gümüş telefonu kapatır ve şube başkanı Cevahir Canpolat'ı arar. Kendisine bu eylemi yapmadan önce neden genel merkezle bilgi paylaşımında bulunmadığı sorar. Cevap alamayan Gümüş, şube başkanı Canpolat'tan eylemi bitirmesini ister. Canpolat eylemi bitirir ama içindeki hırs bir süre sonra yeniden açığa çıkacaktır.

Hırs insanın gözünü kör eder. Bugün, takriben 80. gününe girmiş olan Cemevi direnişinde bu hırs ve yanında bir tutam kibir var. Yerel seçimlerle hiçbir organik bağı olmayan Alevi hareketi içerisinde kartlar yeniden dağıtılıyor. Alevi hareketinde daha önce hiçbir zaman olmayan bir şey oluyor ve şubelerin merkeze oranla etkisi azalıyor. Çünkü AKP'nin karşısına aldığı Alevi kitleye karşı kapalı devre mücadelesini yükselteceği biliniyor. Bunun için merkezde yeni nüvelere ihtiyaç duyuluyor. Merkez o nüveyi oluşturma gayreti gösterirken şubelerden bazıları merkeze göz kırpyor. Ayrıca yerel seçim yaklaşiyor. Türkiye ana muhalefet partisi de yeni bir kompozisyon yazmanın derdinde. Örgütleri başarısız bir yapılanma dışarıdan nitelikli kadroları partiye çekme amacı güdüyor. Böyle bir durumda bir Alevi örgütünün başında bulunmak bulunmaz bir fırsat olmalı.

Ötekinin haklılığının arkasına sığınmak da cabası. Aleviler, uzun zamandır siyasetin öznesi olmayı talep ederken herhalde bundan söz etmemişlerdir. Siyasette denge ve denklem, merkezkaç kuvvetinden etkilenmemek için elde tutulması gereken iki parametre. Onları kaybettiğiniz anda savrulur, kendinizi bambaşka bir yerde bulursunuz. Ancak dengeyi ve denklemi elde tutmak için öteki siyasetinin arkasına saklanmak da bir hayli gayri ahlaki duruyor.

Pir Sultan Abdal Kültür Derneklerinde, bir çatı örgütü olan ve PSAKD'yi de içine alan Alevi Bektaş Federasyonu'nda, Cumhuriyet Halk Partisi'nde ve sosyalist cenahta kısacası Türkiye solunda yeni dengeler kurulurken 'Alevilerin haklı mücadelesini manipüle ederek' pozisyon almaya çalışanlar var. Ötekinin haklılığını savunacağız, Alevilerin siyasetin öznesi olmasını savunacağız ama Cemevi duvarlarının nesne olmasına izin vermeyeceğiz. Sanırım bu cümle hırstan, kibirden ve ucuz popülizmden uzak duruyor.

AKILLI ŞEHİRLER: Trafikle Mücadele

Özsel Beleli

Yaşadığımız kentte her gün boğuştuğumuz yoğun trafik, ekonomistlerin "paylaşılanın trajedisi" (tragedy of the commons) kavramının modern yaşantımızdaki en iyi örneklerinden. Bu durumda paylaşılan, hiçbirimizin üzerinde dışlayıcı sahiyiyet (exclusive ownership) iddia edemediği ve herhangi bir ücretlendirme söz konusu olmadan hepimizin kullanımına açık olan karayolları. Ortaya çıkan trajedi ise bu yolların aşırı kullanımı sonucu oluşan ve bu kısacık ömürdeki değerli saatlerimizi har vurup harman savurarak harcattıran yoğun trafik. Ve tabii yoğun trafiğin kaçınılmaz olumsuz yan etkilerinden (negative externalities) hava ve gürültü kirliliği.

Farklı disiplinlerden araştırmacılar kentleşmenin artan hızına paralel bir hızla seferber olarak trafiğin yoğunluğunu hem arz hem talep üzerinden azaltmaya çalışmaya devam ediyor. Kimisi ücret ve cezalarla talebi azaltmaya çalışıyor (örneğin kentin belirli bölgelerine araçla girişin ücretlendirilmesi veya trafiğe haftanın belirli günlerinde belirli plakaların çıkmasına izin verilmesi) kimisi özel araca alternatifleri iyileştirip çeşitlendirmeye uğraşiyor (örneğin metro hatlarının geliştirilmesi, otobüs akışının iyileştirilmesi, araç paylaşımının teşviki) kimisi de trafikle ilgili zamanında ve doğru bilgi aktararak otomobil kullacılarının rotalarını optimize etmelerine aracı oluyor (örneğin radyo ve internet üzerinden trafik bilgilerinin duyurulması, değişen mesaj levhaları (variable message signs) ile alternatif yollardaki trafik akışıyla ilgili bilgi verilmesi).

ABD'nin batı yakısındaki güzel mi güzel kentlerinden San Francisco'da yapılan bir araştırma kent merkezindeki trafik yoğunluğunun yüzde 30'unun park yeri arayan otomobillerden kaynaklandığını gösterince yerel yönetim mevcut park olanaklarının teknolojiye dayanarak daha akıllı bir şekilde kullanılması için çalışmalarına başlamış. 2011 yılında ilk uygulamasına başlanan SFpark için kurulan altyapının temel taşı belediyenin tekli ve çoklu parkmetreleri ile belediye otoparklarına koyduğu sensörler.

Parkmetre ve otoparklara konan sensörler kablosuz şekilde merkezi bilgisayarlara düzenli olarak dolulukla ilgili bilgi gönderiyor ve bu bilgiler de toplu olarak gerçek zamanlı veri olarak kullanıma açılıyor. İnternette belediyenin kurduğu sitenin yanı sıra bu verilere ücretsiz olarak anında ulaşabilen özel uygulama geliştiriciler verileri internet, Android ve I-Phone'lar üzerinden paylaşıyor. Bu şekilde kent merkezine yaklaşan bir otomobil hangi sokaklar ve otoparklarda boş yer olduğunu anında görebiliyor.

Sensörlerden gelen veriler aynı zamanda talebe dayalı fiyatlandırma uygulamasını da mümkün kılıyor. San Francisco belediyesi bir önceki hafta sensörlerden gelen doluluk verilerine göre gün içindeki belirli zaman aralıkları ve sokak blokları özelinde fiyatlandırmaya gidiyor; birçok farklı kanaldan her hafta başında duyurulan saatlik park ücretleri zaman ve yerine göre 50 kuruş ile 12 lira arasında değişebiliyor. Bu şekilde otomobil kullanıcılarının 100 metre daha az yürümek adına yaptıkları bireysel seçimlerin biraraya gelerek yol açtığı ve kendileri de dahil herkesi olumsuz etkileyen yoğun trafik ve hava kirliliğinin yine bireysel seçimleri talebe dayalı fiyatlandırma politikasıyla değiştirerek azaltılması amaçlanıyor. Bu şekilde örneğin akşamüstü saat 5'te park bulmanın daha kolay olduğu sokaklarda saatlik ücret 1 liraya indirilerek, park bulmanın zor olduğu sokaklarda ise 10 liraya çıkarılarak park arayışıyla ilgili cebe dayalı bireysel tercihlerin topluma maliyetinin daha az trafik yoğunluğu ve hava kirliliğine yol açması hedefleniyor.

San Francisco'daki bu teknolojiye dayalı akıllı girişimin başlangıç maliyeti 40 milyon lira civarında. Girişimin trafik yoğunluğu üzerindeki etkisiyle ilgili bulguların yakın zamanda açıklanması bekleniyor. Eğer girişimin sonuçlarının olumlu olduğu görülürse trafikle mücadelede bu yeni yaklaşımın dünyanın dört bir yanındaki yoğun trafikten müzdarip yüzlerce kente yayılması bence an meselesi.

Şehirde yaşarken her gün karşılaştığımız ve ilk bakışta kronik gözükken sorunları teknolojiye dayalı akıllı ürün ve sistemlerle azaltmanın mümkün olduğuna inanandanım. Bu köşede, farklı şehirlerde gördüğüm ve beni heyecanlandıran akıllı çözümleri sizlerle paylaşmak istedim. Bu köşede anlatılanlarla ilgili görüşlerinizi ve sizin gördüğünüz, okuduğunuz başka akıllı çözümlerle ilgili epostalarınızı dört gözle bekliyorum olacağım. Adresim ozselbeleli@gmail.com

Görmek İsteyen Gözler İçin Ankara IV: Neyzentevfik'teki Ağaç

S. Erdem TÜRKÖZÜ

Adı güzel kendi güzel sokaklarımızdan bir olan Neyzentevfik Sokak, Çankaya İlçesi'nin Maltepe Mahallesi'ndedir. Daha fazla ilerlemeden iki konuya açıklık getirmekte fayda var. Evet, "adı güzel kendi çirkin" ve "adı çirkin kendi güzel sokaklar" da vardır ve bu kategorilerin içinde nasıl doldurulacağı konusunda uzlaşmanın sağlanabileceğini sanmıyorum. Neyzentevfik'in hemen yanında, bir bastonu andıran Savaş Sokak, adı çirkin kendi güzeldir. "Görmek İsteyen Gözler İçin Ankara'da anmak istediğim İşçi Sokak ise, adı güzel kendi çirkindir -nerededir diye sormayın, üç-beş ay sabredin ya da google'layın. İkinci konu ise,

kişi adlarından türetilen yer adlarının (Talatpaşa Bulvarı, Fevziçakmak Sokak gibi) bitişik yazılması gerektiği kuralıdır ki son zamanlarda kimsenin iplediği yoktur.

Neyzentevfik Sokağı'nın bir ucu Gençlik Caddesi'ndedir ve diğer ucu ise Maltepe Camii'nin yanından bir merdivenle GMK Bulvarı'na bağlanır. Bu sokaktaki apartmanların çoğu 1960'lı yılların başında, deliksiz tuğlalarla, "yığıma bina" olarak adlandırılan yöntemle inşa edilmiş üç-dört katlı binalardır. Tavanları yüksek olan daireler, genellikle iki oda bir salondur.

Burada esas anılmak istenen, Neyzentevfik'teki yarım yüzyılı

geride bırakmış Himalaya Sediri'dir ki mutlaka görülmesi gerekir. Görkemlidir ama yine de beton ormanının içinde fark edilmesi zordur. Gövdesindeki plakada 2005 yılında "Anıt Ağaç" olarak tescil edildiği belirtilmektedir.

Iraklı, İranlı, Bulgar, Kırgız, Azeri...

İthal Hekim Akını Başlıyor!

Mevzuat değişikliği sonrası resmi açıklamalara göre Türkiye'de iş arayan yabancı hekimlerin sayısı 3000'e ulaştı. Özellikle Irak, İran, Bulgaristan, KKTC, Yunanistan, Azerbaycan, Kırgızistan gibi yakın ve komşu ülkelerden ithal hakim akını başlarken, Almanya, Fransa, İngiltere'den iş aramaya gelen hekimlerin özel hastanelerle görüşmeye başladığı biliniyor.

Resmi Gazete'de 2 Kasım 2011 tarihinde yayımlanan Kanun Hükmündeki Kararnamenin 58. Maddesinde "Türk hekimlerinin" ibaresi "hekimlerin" şeklinde

değiştirilerek, sağlık alanında yabancı hekimlerin çalışmasının önü açılmıştı. Sağlık Bakanlığı yaptığı açıklamada, ithal hekimlerin sadece özel hastanelerde çalışabileceklerini dile getirmişti.

Yerin Kulağı Var!

Sağlık Bakanlığı 663 sayılı KHK ile ithal hekimliğin önünü açsa bile, konuyla ilgili yönetmelik çıkarmadığı için hekimlerin işe alım süreci ile ilgili net kriterler yok. Ne var ki, bazı danışmanlık şirketleri KHK'nin çıkmasından 3 ay önce ithal hekim kaynağı sayılabilecek ülkelerde fizibilite çalışmalarına başlamışlardı.

AK Kariyer İnsan Kaynakları Danışmanlık firması yetkilileri, konu kapsamında Irak, İran ve bazı Balkan ülkelerine bürolar açarak sözlü mülakatlara başladıklarını, Türkiye'deki özel hastanelerle görüştüğünden sonra yurtdışında istenilen niteliklere uygun hekim aradıklarını söylediler. Tanınmış iş arama ve kariyer sitelerine Avrupa ülkelerinden 1657 hekim özgeçmişini bıraktığı da basına yansıyan bilgiler arasında.

Sağlık Bakanlığının ithal hekimler ile ilgili yönetmelik düzenlemesini Ocak ayı sonuna kadar çıkarması bekleniyor. / Kansu Yıldırım

Katılım Paylarına Zam Öngören Yasa Tasarısı TBMM'de Birinci Basamak Sağlık Hizmeti de Paralı

Ayakta tedaviye alınan ilaçlarda kutu başına 3 liraya kadar katılım payı ödenmesi ile birinci basamak sağlık hizmetlerinden katılım payı alınmasını öngören yasa tasarısı TBMM'ye sunuldu.

Geçtiğimiz günlerde, Van depreminde hayatını kaybedenlerin yakınlarına emekli aylığı bağlanmasına ilişkin bir yasa tasarısı hazırlandı ve tasarıya aile hekimlerinin reçetelerinden

de katkı payı alınmasına dair bir madde eklendi. Tasarıda bu tutarı artırma konusunda hükümete yetki verilmesi öngörüldü, halen uygulanmakta olan diğer katkı paylarının artırılmasına yönelik de hükümler getirildi.

Tasarıya göre, ayakta tedavilerde alınmakta olan yüzde 10-20 oranındaki katılım payı uygulaması aynen devam edecek. Buna ilave olarak Sosyal Güvenlik Kurumu, ayaktan tedavilerde

reçetede yer alan her bir ilaç kalemi veya kutu adedi için 3 liraya kadar katılım payı uygulamasına gidebilecek. Tasarıyla, 5510 Sayılı Sosyal Güvenlik Yasası'ndaki aile hekimi muayenelerinden katılım payı alınmayacağına dair hüküm de kaldırılıyor. Aile hekimlerinin muayenelerinden ne kadar katılım payı alınacağı is SGK tarafından belirlenecek. / Hekim Postası

Ankara'da Sudan İşler Yenimahalle Belediyesi'nden Sosyal Damacana Projesi: "Yenisu"

Ankara uzun süredir pek çok şehrin aksine şebeke suyu ya da bildiğimiz adıyla musluk suyu içilebilen şehirlerden değil artık. 2007'deki su kesintileri ve Ankara Büyükşehir Belediye başkanı Melih Gökçek'in Ankaralıları şehir dışındaki akrabalarını ziyarete gitmeye çağırması hepimizin aklında. Kuraklığın ardından, Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından alelacele devreye sokulan Kızılırmak suyu ise şimdi hem belediyenin hem Ankaralıların başına bela.

Özellikle yağışın az olduğu dönemlerde Kızılırmak suyunun devreye sokulduğunu renksiz, kokusuz ve tatsız olması gereken suyun sarımsak renginden, kesif kokusundan ve pes tadından anlayabiliyoruz. Aşırı tuzlu olan Kızılırmak suyu metal tesisat borularında aşınma ve buna bağlı patlaklara yol açıyor. Bütün bu süreçte patlayan/patlatılan milyonlarca dolarlık damacana su piyasası ise iştah kabartıyor.

Yenimahalle Belediyesi bu piyasanın yeni aktörlerinden olma niyetini bundan aylar önce duyurmuştu. Solfasol'de bunu Mayıs 2011'de "Ankara'nın İçme Suyu İle İmtihanı" başlığı ile haberleştirmiştik. Altı ayda hazırlıklarını tamamlayan Yenimahalle Belediyesi 'Yenisu' markası ile piyasaya girmek için gün sayıyor. Yenimahalle Belediye Başkanı Fethi Yaşar konu ile ilgili olarak "Belediye sınırları içinde su kaynağı bulduk. Diğer bölgelerden gelen suyun nakliye masrafı vatandaşlarımıza yansıyor. Artık hemşehrilerimiz daha hesaplı fiyata damacana su kullanma şansı bulacaklar." şeklinde açıklama yaptı.

Sosyal mi, "duygusal" mı?

Bir damacananın kaçta satılacağı ise henüz belli değil. Kar amacı gütmeyen işletilmesi halinde 18 litrelik bir damacana suyunun 1 TL'ye satılması mümkün. Yenimahalle Belediyesi'nin belirleyeceği fiyat bu projenin ne kadar sosyal ne kadar "duygusal" olduğunu belirleyecek.

Temiz, içilebilir, ucuz su...

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin yıllardır sürdürdüğü yanlış su politikası ile Ankaralıları sırtına yüklediği damacananın parasal yükünü hafifletmek gerekli, anlamlı ama yetersiz. Belli olan bir şey var ki o da Ankara'nın su sorununun belediyelerin damacana su piyasasına girerek çözülemeyeceğidir. Sosyal demokrat bir belediyenin önceliği her eve temiz, içilebilir ve ucuz su sağlamak olmalıdır. İlçe belediyesi yetkisi ile bu mümkün olmasa da Yenisu bu gerekliliğin çağırısı olabilir.

"Yenisu" mümkün olan en düşük fiyatla piyasaya girmeli ve Ankaralıları kar amacı gütmeyen su sağlamalıdır. Ama bunun yanı sıra Yenisu'nun asıl fonksiyonu Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne her eve temiz, içilebilir su sağlama sorumluluğunu hatırlatmak olmalıdır. / Mehmet Onur Yılmaz

SOLFASOL'da "Yazar" olmak...

Özge Altınyayla

Hiç bilmediğiniz bir şehre gelip yerleşmek zordur. İnsanlar, sokaklar, binalar, hatta bitkiler bile yabancı gelir ilk başta. Kendinizi yalnız ve kaybolmuş hissedersiniz.

İşte ben de aynen böyleydim. Ankara'ya bu sene gelmiştim ve nereye gitmeliyim, nerede ne görmeliyim bilmiyordum. Bir gün çıktım ve elimde not defterimle sokak sokak gezmeye başladım. Hoşuma giden yerlerin isimlerini yazıyordum. Yollarını not ediyordum. Eğlenceliydi ama bir yerlerde durup bir şeyler yemeliydim.

Oturmak için seçtiğim, bir binanın karanlık merdivenleriyle ulaştığım kafenin çok şirin bir abla tarafından yapılan nefis gözlemlerini tadacağımı, şu an şu yazıyı yazmamı sağlayan, 'yeni bir Ankara sabahı için' bir araya gelip oluşturulan Gazete Solfasol ile tanışacağımı, sayfaları çevirirken artan yazma isteğimle iç geçirdiğim bir anda Sevgili Şebnem Soysal'ın 'Solfasol'de Yazar Olmak' adlı samimi yazısını okuyacağımı, bu yazıdan ümitlenerek başka bir gidişimde Sevgili Mine'den gazeteyle ilgili bilgi almak isterken beni Tanju'yla tanıştıracığını bilememiştim.

Bir hafta önceden toplantıya çağırılmıştım. Gittim, heyecanlıydım ve doğal olarak çekiniyordum. Ta ki 'birinci sınıf çocuğu gibi çekinip durma' ikazıyla ne kadar içten bir ortamda olduğumu anlayana kadar...

Şimdi ise benim için Ankara, gerçekten fazlasıyla güzel, fazlasıyla sıcak bir yer artık. Ve Gazete Solfasol'ün kapıları, kendini ısıtmak isteyen insanlara her zaman açık. Ankara'nın soğuşundan kaçıp ısınmak isterseniz bu samimi ortama her zaman bekleriz...

SANATÇI ŞEHİRİ ANKARA

Yaşar SEYMAN

Yeni yıla girerken havai fişeklerin ışıltısıyla gün döndü... Uzun saçlı, küpeli, güleç bir genç yanıma yaklaştı: "Size, bugün sanatçıların Ankara'sını gezdirmek istiyorum." dedi. Böylesi çoğaltan bir öneriye kim hayır der ki? Sevindirir dedim. Yarım asırdır yaşadığım kenti bir gençle gezmek tazelenmekti.

Falih Rifki Atay Sokağından geçerken; "Çankaya"sını yeniden okuduğumu anımsadım. Tabelada sadece adı soyadı yazıyor. Eksik gibi... Genç kuşaklar için doğum ve ölüm tarihi bir iki eser adı sokağın başına bir levhaya yazılabilir. Ya da oturduğumuz kafenin bir köşesine yapıtlarından bir demet sunulabilir; genç yazar adaylarına ilham versin.

Bir yazarın adının verildiği sokaktan geçmek güzeldi. Kentin varsıl tepesinden başlayan yolculuk yoksul tepeye uzandı. Yıkılan gecekonduların içinde bir ev bırakılmış. Evin kapısının üstüne Neşet Ertaş bu evde saz çalmaya başladı. "İki büyük nimetim var/ Biri anam biri yârim" türküsünü ve "Gönül Dağı'nı uzun yıllar burada yazdı, çaldı, çıkırdı.

İki sokak ötesinde bir başka evin duvarına Mahsuni Şerif, Maraş'tan göçle gelip burada oturdu." Yiğitler yiğitler bizim yiğitler" türküsü ile "İşte gidiyorum çeşm-i siyahım" türküsünü burada yazdı, besteledi, söyledi.

Belediyenin açtığı kültür evinde biri yaşayan biri dünyamızda eserleriyle anılan iki değerli ozanımızı örnek alan gençler için bağlama eğitimi veriliyor. Resim çalışmaları, fotoğraf kursları sürüyor. Girişteki salonda şiir dinletileri yapılıyor. Sürekli sanat konuşuluyor diye anlattı.

Hasan Hüseyin Korkmazgil Parkı'nda onun Güven Park için yazdığı şiir ve şiirleri, parka konan banklarda fotoğrafı ile sergileniyor. Bu fotoğraftaki gür saçlı, heybetli, keskin bakışlı adam kim sorusu yanıtlanıyor sanki...

Ankara'da Hacettepe Üniversitesi profesörlerinden Hamiye Çolakoğlu'nun seramik yapıtları şehrin meydanlarındaki açık hava sergisinde sergileniyor. Birlikte gezdiğimizde gördüm ki sanat bölümü öğrencileri, kadın sanatçılar ilgiyle geziyor, ayaküstü sanat konuşuyorlar. O coşkuyla yanımdaki gence Bilkent Üniversitesi'ndeki "Bilimin Işığı Dış Duvar Panosu" ile 1997'de açılan "Bilim Ağacı Heykeli"ni beğendiğimi söylüyorum.

Yaşar Çallı'nın dev tablolarının sergileneceği galerinin adresi ile İbrahim Demirel'in Sanat Yapım Plastik Sanatlar Atölyesi'ndeki fotoğraf sergisinin el duyurularını ve Solfasol Gazetesi'ni gençler dağıtıyor. Gençlerin sevgiyle sanat için gönül elçiliği yapmaları sanat dünyası adına umut veriyor. Ankara o gün her meydanında, caddesinde, sokağında sanat soluyor. Bir anlamda sanatçısıyla gönenen şehir oluyor.

Küpeli genç öğlen yemeğini Ahmed Arif'in şiirinde adı geçen Karanfil Sokak'ta yiyelim diyor. Girdiğimiz lokantanın bir köşesi belli ki bize ayrılmış. Duvarda Ahmed Arif'in buğulu fotoğrafı ve şiirleri çerçevelenip asılmış. "Bu namustur künyemize kazılmış", "Adiloş Bebe", "Hasretinden Prangalar Eskittim" ve "33 Kurşun"...

Yemek sonrası kahvelerimizi Sakarya Meydanı'ndaki "Emek Anıtı"nın önünde yudumluyoruz. Bu kez de ben, sanatsever gence, Emek Anıtının öyküsünü anlatıyorum. Günlerce Ankara'nın soğuşunda grev yapan Tekel İşçileri, ödenen büyük bedeller ve Ankaralıların dayanışmasını aktarıyorum.

Ansızın çalan telefonun ziliyle uyanıyorum ki, ne küpeli güleç genç ne de sanatçısıyla gönenen, sanatçısını seven Ankara şehri var.

Gördüğüm Ankara'ya sevdalı bir kadının düşü...

“Ben Ailemin Sevgili Çocuğuyum. Bir Gün Mutlaka...” ^{*Ahmet Yıldız}

Söyleşi: Umut Güner

“Zenne”, sıradan bir film değil. Yönetmenlerinden Caner Alper'in deyişiyle “Bu ülke, cinsel ayrımcılıkla donanmış uçsuz bucaksız bir mayın tarlası ve Zenne de Ahmet'in bunlardan birine basıp ölüşünün hikayesi...” Solfasol bu ay Ankara'da da gösterime girecek Altın Portakal ödüllü Zenne filminin iki yönetmeni Caner Alper ve Mehmet Binay ile söyleşti. Söyleşiyi Solfasol için Kaos GL'den Umut Güner yaptı.

Zenne yolculuğu nasıl başladı?

Caner Alper: 2007 yılında, bir gece kulübünde izlediğimiz Zenne'den etkilenip, Orta Doğu'da değişen eğlence biçimleri üzerine belgesel yapalım diye yola çıktık.

Mehmet Binay: Kimi zaman o kadar kendi ülkemizin kültüründen uzak yaşıyoruz ki, tarihimizde, geleneklerimizde olan ilginç eğlence anlayışlarını unutuyoruz. Zenne de işte böyle bir şeydi bizim için.

Zenne'nin yolu Ahmet Yıldız cinayeti ile nasıl keşitti?

C.A.: Aslında önce bizim Ahmet ile yollarımız keşitti... 2006 yazından 2008 temmuzunda öldürülmesine kadar yakın bir arkadaşlığımız vardı. Onun vefatı elimizdeki pek çok işin yavaşlamasına sebep oldu. Bir türlü kabullenemedik. Sonra ben Zenne Can karakteriyle Ahmet Yıldız karakterini bir kurgu uzun metraj senaryoda birleştirme fikriyle Mehmet'e gittim.

M.B.: Ahmet'in trajik öyküsünü Türkiye'ye ve dünyaya anlatmak istiyorduk. Bunu yaparken de Türkiye'deki LGBTT'lerin birden fazla meselesini ele almamız gerektiğinin farkındaydık. Görsel ve felsefi anlamı itibarıyla de etkileyici Zenne Ahmet'in hikayesine bir çerçeve göreve gördü. İkisinin garip bir şekilde bir arkadaşlık öyküsünde bir araya gelmesi bize iyi bir fikir gibi gelmişti.

Antalya'da Altın Portakal aldınız? Bekliyor muydunuz?

C.A.: 45 film seyredip 13'e indirmiş ön jürinin beğenisinde Zenne'nin oylarının çok yüksek olduğunu duymuştuk. Antalya'ya festivale gidince de gazete-tv röportajlarından yarattığımız boşluklarda, yarışan diğer filmleri seyretmeye çalışıyorduk, sonlara doğru Zenne'nin ödül alacağını hissetmiştik. Festivalin son günü ve son seansına koydukları Zenne'nin ilk gösterimi bittiğinde, bütün jenerik yazıları boyunca, 7 dakika devam eden alkış bizi çok rahatlattı. Ben şahsen o andan sonra 'Ödül alır mıyız' değil de, 'Acaba hangilerini alırız', diye düşünür olmuştum...

M.B.: Ben Türkiye'de cinsel kimliği gey olan bir vatandaş olarak kabul gördüğümü hissettim. İlk defa kendimi ifade ettiğim bir alanda yüzlerce insandan alkış almak Türkiye'deki tüm LGBTT'ler açısından iyi şeyler hissetmemi sağladı. Ödüller bence alkışla gelmişti bizlere.

Ankara'da Kuir Festival kapsamında galası yapıldı ve bir gösterim gerçekleşti. Kuir festivalde olmak ve orada izlemenin sizin için farklı bir anlamı var mıydı?

C.A.: Elbette. Filmin içindeki esprileri en çok Kuirfest izleyicisi farketti. Bizim yazarken ve çekerken çok eğlendiğimiz bütün detayları farkedip yüksek sesle güldüler, bu çok hoşumuza gitti. Onlar Zenne'de anlatılanların belki de birkaç mislini hayatlarında yaşamış, yakından görmüş veya çokça duymuşlardı ama filmin başarısı, gündeme gelişi, ardında bıraktığı iz ile çok gururlanıyorlardı. Pek çok kişi, filmle ilgili görüşlerinden sonra Antalya Film Festivali ödül töreni gecesi yaptığımız konuşmayı dinlerkenki yoğun duygularını bizimle paylaştı. Onları haftalar sonra orada, gururdan ve sevinçten yeniden ağlarken görmek yetti.

Malatya Film Festivalinde bürokratik bir engelle karşılaştınız? Zenne'nin yolculuğu sırasında karşınıza çıkan başka engeller oldu mu? 13 Ocak'ta gösterime girecek, zenne izleyicilerine film öncesinde söylemek istediğiniz bir şeyler var mı?

C.A.: Malatya Film Festivalini düzenleyen ekip bizden, gerekli olan Eser İşletme Belgesini festivalden bir hafta önce istediler. Bizi özel davetle çağırışlardı ve yönetmelikten haberimiz yoktu. Pek çok festivalin istemediği bir belge kuralını değiştirmeye de yanaşmadılar. Festival vakfı başkanının istekli girişimleri de valilik katında sonuç vermedi. Malatya'dan arayan yetkililerden biri 'Biz Zenne için toplantı yaptık, bir sakıncası olmadığına karar verdik (!) ama tabii Malatya muhafazakar bir ilimiz...' dediği zaman çok şaşırıldım. Yine bir 'üst' kurul, halkın sağlığı için hassasiyet gösteriyordu anlaşılır. Zaten Zenne'nin vizyonu için Malatya'da iki sinema birden- ki zaten şehirde 2 sinema var- istekte bulunmuştu...

M.B.: Ben bizleri yönetenlerin halkın nabzını yeterince tutamadıklarını düşünüyorum. Film festivalini düzenleyenler, belli ki Malatya halkının ulaştığı toplumsal düzeyi algılayamamışlar. Halkımız çoğu zaman düşündüğümüzden çok daha hazır bazı şeyleri duymaya ve izlemeye. Zenne'nin Malatya'daki 2 sinemadan birden talep görmesi bunu gösteriyor.

C.A.: Öte yandan Zenne değerlendirme kurulunca 15 yaş ve üzerine konuldu ki bu bizi çok memnun etti. Lise gençlerinin, ailesi yanında olmadan da bu filmi seyredecek olması, filmi seyretmeden büyük korkular yaşayan bireyler üzerinde olumlu olacaktır diye tahmin ediyorum. Zira Zenne bir propaganda filmi değil, aile filmi.

Geçmişte Radikal gazetesi yazarlarından Fatih Özgüven'in ve KaosGL dergisi yazarlarından Ali Özbaş'ın eşcinsel olarak film izlemek üzerine bir yazısı vardı? LGBT temalı filmlerin LGBT izleyici ve heteroseksüel izleyici için farklı anlamlar ve mesajlar içerebileceğini söylüyordu. Zenne filmi peki heteroseksüel ve LGBT izleyiciye ne mesajlar veriyor?

C.A.: Zenne'deki hikayeler, LGBT izleyicisinin aslında çok bildiği, yaşadığı, duyduğu şeyler, hatta belki de 'yumuşak' bir anlatımla veriyor. Ama LGBT bireylerinin sorunlarının daha geniş kitlelerce öğrenilmesini sağlıyor. Ben Brokeback Mountain'ı seyrettiğimde, 'Bu film geyler için neden bu kadar önemli, diye düşünmüştüm. Onun gibi aslında. Tokatı acıtmıyor. Heteroseksüel izleyici için çok şey söylüyor elbette. Namus, hak ihlalleri, vicdani ret, anne ve baba olma, anlama, güvenme ve devam edebilme üzerine...

M.B.: Belki Zenne LGBT izleyici için çok da yeni şeyler anlatmıyor ama LGBT meselelerini beyazperdede toplumun geneline anlattığı için de bizler için önemlidir diye düşünüyorum. Çünkü bir anda anneniz, babanız veya kardeşiniz şimdiye kadar sadece size ait olan gerçekleri izliyor ve hissediyor hale geliyor.

Ahmet Yıldız, namus saikiyle işlenmiş bir töre cinayetine kurban giden bir arkadaşımız, Ahmet sizin de arkadaşınız mıydı değil mi?

C.A.: Evet. Hayatının son iki yılında çok yakın ahbabıydık. Buluşur, görüşür, seyahatlere giderdik. Birlikte ABD'ye de gitmiştik. Tatillere de... Ailelerimiz bile Ahmet'i tanıdı, onunla sohbet ettiler.

M.B.: Ahmet çok sosyal bir çocuktu, kısacık hayatında çok insanla arkadaş olmuş, ahbab olmuştu. Onun için de başka insanların yaşadığı hayatlardan çok etkilenmişti doğal olarak. Daha önce onunla sevgili olmuş insanların anlattıklarından da her defasında başka bir Ahmet'le tanışıyoruz. O gerçekten çok yetenekli bir çocuktu ve sosyal zekası da inanılmaz gelişmişti. Zenne'de Ahmet'in sadece ufak bir kısmını gösterebildiğimizi düşünüyoruz ama filmi izleyen yakın arkadaşları ve akrabaları Ahmet'e çok yakın olduğunu söylüyorlar.

Filmde sadece Ahmet Yıldız'ın hikayesi yok, hatta Ahmet Yıldız yan bir hikaye olarak duruyor diyebilir miyiz? Ya da hikayelerden sadece biri...

C.A.: Film, bu ülkedeki cinsel ayrımcılıkla donanmış uçsuz bucaksız bir mayın tarlası ve Ahmet'in bunlardan birine basıp ölüşünü anlatıyor. Filmin diğer karakter ve hikayelerine ihtiyaç duymamızın sebebi buydu... Ahmet'e adanmış bir film olsa bile, sorunlarımız çok.

Ahmetin sevgilisi rolündeki fotoğrafçının da başka bir hikayesi var. Biseksüel bir karakter olarak karşımıza çıkıyor. Ayı camiası içinden bir okuma yapmak ne kadar doğru olur bilmiyorum ama kendini bugün ayı olarak nitelendiren bir çok erkek, evli, çocuklu ve başka bir hikayeleri ve hayatları daha var, bu ikili hayat içinde gidip geliyorlar. Ahmet'in sevgilisiyle aslında böyle bir varoluş da sergileniyor diyebilir miyiz?

C.A: Alman fotoğrafçı Danny, ülkemizdeki evli ve çocuklu gey bireylerden farklı olarak, bunu eski kız arkadaşına rahatlıkla anlatabilen bir yerde... Biseksüel olmaları ya da en azından bir dönem zorla evlendirildikleri eşleriyle bir dönem ya da ara sıra cinsel ilişkiye giriyor olmalarının dışında çok bir benzerliklerinin olduğunu düşünmedim. Daha çok, aseksüel (Can), biseksüel (Danny) veya gey (Ahmet) olmalarına rağmen herkesin aynı fotoğrafı (!) göstermek zorunda oluşu, ne olursa olsun, o kıyafeti giymek, o makyajı yapmak zorunluluğunun saçmalığı içindi... Aslında sorunuzun tam karşılığı geçen yıl çekilen İlimdeki Sessiz Nehir isimli bir filmde daha iyi anlatılıyor.

Ahmet'in ailesi fazla muhafazakar bir aile olarak resmediliyor bu da homofobinin sadece muhafazakarların meselesi gibi algılanmasına neden olabilir mi?

C.A: Olmamalı. Ahmet'in annesi hastalıklı seviyede dindar, bağnaz ve temizlik takıntılı, baba ise güçsüz ve kifayetsiz olarak resmediliyor. Ben, bütün bu aşırıya kaçmış inanç türlerinin içinde hastalıklı bir taraf olduğuna inanıyorum. Töre dediğiniz kuralların karşısına etten duvar örmüş anneler de çıkarken onun annesi provakasyonu tercih ediyor... Sadece böyle algılanmaması için filmde Zenne Can'ın teyzesi Şükran'ın Kürt sevgilisi Murat var, ki bizi sona doğru şaşırtıyor. Her doğulu bireyin muhafazakar ya da homofobik olmadığını ve aileye (!) sahip çıktığının göstergesi. Aynı şekilde, Zenne Can'a, sert ve homofobik söylemlerle saldıran ağabey Cihan karakteri var: Aynı ve de hiç muhafazakar olmayan aile içinden çıkmış başka bir birey içinde de olabiliyor... Kimileri güçsüzlükler karşısında korumacı ve kollamacı olmaları gerektiği öğretisiyle büyütülmüyorlar. Küçük çocuklar, minik ve korunmasız hayvanlara, sırf ulaşabildikleri için eziyet ederler. Aileler, muhafazakar veya değil, şefkat duygusunu çocuklarına veremiyor...

Bir dikkat çeken nokta ise Ahmet Yıldız'ın öldürülme sürecinde bu meselenin "erkek" olmanın dışında "toplumsal erkeklikle ilgili" olduğunun altını çok iyi çizmişsiniz, anne karakterinin babadan daha "erkek" olması, aslında katilin salt erkekler değil, "toplumsal erkeklik" olduğunu bize gösteriyor, diyebilir miyiz?

C.A: Çok doğru. Tam da bunu anlatmak istedik. İnsanların içindeki şiddetin cinsiyeti olduğuna inanmıyoruz. Zenne'deki kadınlar erkeklere tokat atıyor... Öyle bir düzende eziyetle büyümüş kız kardeşin annenin hakkından gelmesi de benzer düşünceyle yerleştirildi.

Ahmet Yıldız'ı öldüren ailesi namuslarını temizlediklerini düşündüler ve Ahmet Yıldız'a hem siz, hem de Türkiye'deki LGBT hareket sahip çıktı. Ahmet Yıldız yaşasaydı, ailesinin bu kadar gündeminde olmayacaktı, Zenne ile Ahmet Yıldız'ın öldürülmesine karar veren insanların namusları daha fazla kirlendi diyebilir miyiz?

M.B: Tilbe Saran, Antalya'da ödül konuşmasında 'Namus kanla temizlenmez!' diye çıkış yaptı. Artık zaman değişti, Türkiye'nin ücra bir köşesinde gerçekleştirilen cinayet de, İstanbul'un ortasındaki bir trajedi de, aynı hızda medyaya ve sosyal medyaya yansiyabiliyor. KAOSGL yerel muhabir ağları kurdu. Artık bağnaz düşüncelere sahip insanların Türkiye'nin karşısına çıkmadan bir şey yapmaları kolay değil. Ahmet'in öldürülmesi sonrasında da bunu gördük.

C.A: Anne ve baba, peşine düştükleri namusun kanı içinde boğuldu, aile dağıldı, yok oldu. Geriye kalan kardeşler için bir utanç vesilesi oldular. Bundan sonra namusları için kan yoluna başvuracak nefret cinayeti katillerinin de akıbeti aynı olacaktır... Ahmet sahip olduğu için gurur duyulması gereken bir evlattı. Çalışkan, saygılı ve hassastı. Tüm çektiği acılara rağmen, ailesini çok sever, onlarla sık sık bağlantıda olmak isterdi. İçi bu kadar sevgiyle dolu olmasaydı ve onları kazanmak istemeseydi belki de şimdi yaşıyor olacaktı...

Ahmet kendini ayı olarak nitelendiren bir eşcinsel erkekti, ancak filmde ayı kimliğine çok bir gönderme yok, ya da örtülü bir gönderme var diyebilir miyiz?

M.B: Zenne büyük bir kitleye meselesini anlatmaya çalışan bir film. Onun için ufak bir LGBT fraksiyonu üzerinde çok ayrıntılı detaylar vermemiz filmi çok zor hale getirecekti. Eğer İspanya gibi çok büyük ve örgütlü bir "Ayı" cemaatine sahip olsaydık belki filmi o açıdan daha zengin hale getirebilirdik, ama malum Türkiye halen o noktada değil.

C.A: Ahmet gey görünmezdi, ailesinin en küçük renk parıltısını kadınsılık ve homoseksüalite delili olarak değerlendireceğini biliyordu. Bu sebeple onun için "Ayı" kültürünün içinde yer almak, sakın sulara yüzmek gibiydi. Bir de elbette, çocukluğunda zulüm gördüğü ve onayını beklediği 'baba' görünümü erkekleri erotik buluyordu. Takdir edersiniz ki, anne ve babalarımız ya da bu filmi merak edip seyretmesi gereken heteroseksüel kitle bu "Ayı" kültürünün ve Ahmet'in psikolojik katmanlarının detayları içinde kaybolacaktı. Filmin ilk sahnesinde ayı olduğu için övünen, ayı takvimini işaret eden, sonradan da sakal ve bıyıkla ilgili ayrıntıları fazlaca altını çizmeden veren bir karakter yaratmayı yeterli bulduk. Türk "Ayı"larının logosunu şapkasında taşıyor ya da Zenne Can tarafından omuzlarındaki kılları ile dalga geçiliyor... Sadece ayı değil, Ahmet'e ait pek çok özelliği de maalesef yeterince veremedik: Mesela okumayı çok severdi, film seyretmeyi de... Çok espritüeldi ve eğlenceliydi...

Zennenin kıyafetleri ve arada uçan kelebekler filmin karanlık veyahut kasvetli atmosferinden bizi uzaklaştırmak için mi tercih edildi? Ya da neden?

C.A: Hepsinin ayrı amacı ve etkisi var seyirci üzerinde. Zenne Can ve o karakter izdüşümünde, renklerini çekinmeden sergileyen eşcinsel karakterlerin iç dünyalarını simüle etmeye çalıştık. Uçuşan kelebekler özgürlüğe tezat ömrün tehlikeli ve kısa oluşuna gönderimdi. Leylak tarlasına düşen erkek gelin, masumiyetin ve aseksüalitenin sembolik anlatımıydı, onun için düşüş anında Zenne yüz ifadesiyle bir orgazm yaşar gibiydi. Hayalinde uçan kelebekler, gerçeğe geçildiğinde, annesinin çantasına takılmış, çirkin, tahta bir kelebek iğneye dönüşüyordu. Keza, altın kafeste kısıp kalmış mavi kuş belki dışarıdan gelen tehlikeler için güvendedeydi ama içerideki yangın onun için ölüm sebebi olabiliyordu... Kuşlar çok renkli olmasına rağmen Kuzey Afrika kurban ritmindeki müzik ve kafes dansı çok kasvetlidir aslında. Bu kıyafetler ya da hayallerin bir kısmı, kara atmosferden uzaklaştırmak için değil, tam tersi tehlikeyi işaret etmek ve yoğunlaştırmak için yerleştirildi.

Zenne yolcuğuna nasıl devam edecek?

C.A: Şehirlerarası otobüslerde. Şaka değil, Kamil Koç dergisine bile röportaj verdik, umarız THY'de veya şehirler arası otobüslerde bile gösterilir Zenne. Vizyona girdikten sonra istek aldığımız bütün Anadolu şehirlerini gezip sohbetler yapacak, bu konu ve film üzerine konuşulmasını sağlayacağız.

M.B: Üniversitelere, gençlere gitmek istiyoruz. İnsanlarla tanışmak, farklı kimlikleri olan ve bunu kabullenmekte zorlanan arkadaşlarımıza filmimizi göstermek istiyoruz. Aynı şekilde bu arkadaşlarımıza karşı hoşgörüsüz olan veya nefret besleyen kişilere de Zenne'yi izletmek istiyoruz. Çünkü iç barışa ulaşabilmemiz ve huzurlu bir toplum haline gelebilmemiz için birbirimizi anlamamız, hastalıklı bakış açılarımızı ve yabancı düşmanlığımızı da tedavi edebilmemiz gerek.

C.A: Şubat sonu, Mart başı, Türkiye yolculuğu biraz rahatlayınca da Amerika'ya ve Kanada'ya götüreceğiz.

Sizlerin başka projeleri var mı?

C.A: Evet, yine çok konuşulup tartışılacağını düşündüğümüz diğer bir yaramızı deşmeye karar verdik. Senaryosu üzerinde çalışıyoruz. Ama bir sonraki film için, nereden baksanız iki yıldan uzun bir süreye ihtiyacımız olacak.

M.B: Film yapmak bizi ve ekibimizi çok mutlu etti. Canla başla yılmadan, yorulmadan çalıştık. Ama hiçbir film, sanırım Zenne kadar özel ve kişisel olmayacak.

Fotoğraflar : Sara Anjargolian

Bir Ankara Sembolü: Mülkiyeliler Birliği Lokali

Ural Arcan

"Bundan tam 44 yıl önce 27 Ekim 1967'de o zamanlar Birliğim işletmesini yapan Medet Enişte'nin sayesinde Mülkiyeliler Birliği'nde çalışmaya başladım. Konur Sokak'ta binası ve küçük bir bahçesi vardı. İki yıl önce Adakale Sokak'tan taşınmışlardı..... Bir gün oyun salonunun garsonu işe gelmeyince kahve yapmayı bile bilmezken birden ocakçı ve garson oldum . O gün bugün tam 44 yıldır buradayım..." diyor Tuncay Omurca Mülkiyeliler Birliği Dergisi "Gündem'de. Konur Sokak'tan Selanik Caddesi'ne geçiş ise Ayhan Açıkalin'ın başkanlığında yaşanır. Tanıdık ve dostlardan da bağışlar toplanarak şu anda Selanik Caddesi'ndeki bina satın alınmış. Bugün Yüksel Caddesi ile Selanik Caddesi'nin köşesindeki duruşu Ankara'nın sanat, sosyal, politik ve gençlik yaşamının tanıdığı şeklinde dimdik ayakta. Önünde nice gösterilere ve yürüyüşlere tanıklık yaptı. Dili olmasa da duruşu bir tarih aslında. Aslında Mülkiye Mezunları'nın Derneği olarak hayata başlayan kuruluş, vakıf ve dernek çatısı altında sıradan bir mezunlar derneği konumundan sıyrılmış yıllar içinde şehrin sanat ve politika odağı haline gelmiş. Bürokratların, politikacıların, yazarların, ressamların Kızılay'a yolları düştüğünde ilk uğrak yeri olmuş. Ankara'ya yolu düşen her Mülkiyeli ve Mülkiyeli arkadaşı olan her birey için buluşma noktası Mülkiyeliler Birliği. Hafif gizlenmiş ama içerideki koyu sohbetlerin dışarıdan izlenebildiği yeşil bahçesi ise belli ki

anılara ev sahipliği yapmış. 1984'den beri Mülkiyeliler Birliği Derneği üyesi olan Osman Cabbar ile demli bir çay eşliğinde sohbet ettik. 2009 yılında binaların yıkılmasıyla ilgili çalışmalar başladığında şu andaki yönetim ekibi ile birlikte yıkılmaması için uğraş vermişler. Bu uğraşları onları yönetime taşımış. Şu andaki yönetimin hem bina restorasyonunda hem de uygulamada yenilikler planladığını ve bazılarını hayata geçirdiğini anlatıyor Osman Bey. Eskiden yalnızca üyelerin ve üye kartı olanların girebildiği bir işletme olan dernek binası yönetimlerle birlikte kabuk da değiştiriyor belli ki. "Yönetimin hedefi eğitimi ve duyarlı meslek insanlarına kapısını açan bir şehir kulübü olmak. Öğrencilerin gelmesini teşvik ediyoruz. Mülkiye tarihinde bugüne dek hiç olmadığı kadar öğrenci geliyor artık" diyor Osman Bey. Yalnızca bir mezunlar derneği değil, öğrenci burslarıyla, yaşlı üyelere destekleriyle farklı dernek ve kuruluşlarla birlikte yürütülen etkinliklerle toplumsal ve siyasi duyarlılık yarattıklarını ifade ediyor. "Bahçe içinde 1930'larda yapılan ve daha önce otel olarak kullanılan diğer binayı aslına uygun restore ederek kullanmayı düşünüyoruz. Sanatsal ve kültürel etkinlikler için bir mekan oluşturacağız. Şu anda birinci katından başlayabildik, mali kaynak yarattığımızda diğer katları yapacağız. Gençlerle çalışmalar yürütüyoruz, destek veriyoruz projelerine. Öyle ki

fakülte ile bağı hiç kopmayan bir oluşum bu. Düşünsenize yönetim kurulu üyelerinden birisi mutlaka bir öğretim üyesi olmak zorunda. Etkinliklerin çoğunda okulla işbirliği vardır. Gençleri önemsiyoruz çünkü. Bugünün gençliğinin duyarsız olduğu düşüncesine katılmıyorum pek. Bizim fakültemizin çok sayıda öğrenci toplulukları var, üstelik 25-26 tanesi de çok aktif bu toplulukların derken gençlerle çalışıyor olmaktan yaşadığı mutluluğu görüyorum yüzünde Osman Bey'in. Aynı şekilde Mülkiyeliler Birliği içinde olmaktan duyduğu gururu da hissettiriyor. Mülkiyeliler Birliği, yüzü iki ayrı sokağa bakan, ortasında şirin ve yeşil bir bahçe barındıran bir Cumhuriyet dönemi mimarisi. Çarpık şehirleşmeye inat, çevresindeki beton yığınlarının arasında nefes alınabilen bir vaha sanki! İçindeki kafe-pastanesi ve restoranı ile gerçekten de bir şehir lokali görünümünde. Sigara yasağı öncesi kışın dumanaltı yaşanırdu harareti yemek sohbetleri; bugün de

farklı değil. Kızılay'da buluşma denince Mülkiyeliler ve bilenler için hala ilk aklı gelen yer. Müjdat Gezen ile "Sanat, Siyaset ve Mizah" söyleşisinden "İnek Bayramı Otlak Saati" kokteyline kadar; "Öfke Kontrolü" konferansından "Tarih Yağması" sunumuna kadar pek çok etkinliğe ev sahipliği yapan Mülkiyeliler Birliği, mezunlar derneği olmanın çok ötesine taşınmış durumda. Darısı nice Mülkiyeliler Birliği oluşumlarına... / bir@gcn.org.tr

'Dersimliler Kin Peşinde Değildirler'

Özge Altınyayla

'Özür dilerim.' cümlesinin yetersiz kaldığı anlara tanık olmamıştım hiç. Çünkü benim için özür dilemek, erdemlerin en büyüğüydü ve olan biteni geri getiremeye bile kırgınlıkları, üzüntüleri yok edebilme gücüne sahipti. Fakat şimdi 'özür dilerim' cümlesini bu kadar basitleştiren, bu kadar içini boş kılabilen bir tarihle yüzleşmenin, bu kadar geç yüzleştirilmenin ne demek olduğunu anlamaya çalışıyorum. Yıllarca bize öğretilen, tanıtılan, ezberletilen tarihi kahramanların, aslında sadece kalıplaştırılmış, efsaneleştirilmiş kişiliklerinin içerisinde, ne kadar büyük boşluklarının olduğunu fark ediyorum. Ve bu farkındalıkla, Dersim gerçeği sayesinde yüzleşiyorum! Dersim, etnik yapısıyla, diniyle, coğrafyasıyla Osmanlı'nın bile dikkatini çeken bir yer. Ve Osmanlı zamanından itibaren tam olarak 10 askeri harekâtla karşı karşıya kalmış bir coğrafya. Tabi bu karşılaşmalarda kaç insanın öldürüldüğü, kaç insanın sürüldüğü meçhul. Şu an Dersim gerçeğiyle yüzleştirilmemizin asıl sebebi ise bu 10 harekâtın 1936, 1937 ve 1938 tarihli olanları.

'Dersim 38'. 'Asiler vardı ve öldürüldü.'

Şu ana kadar bize ezberletilen cümle bu değil miydi? Kendi halkının söylemeye çekindiği, hatırlamanın bile korku verdiği bir geçmiş bu şekilde özetlememişler miydi?

Ben ilk defa 14 yaşındayken duymuştum, Dersim'in Tunceli'nin eski adı olduğunu. Neden Dersim dendiğini bilmemişim. Dersim isminin bir geçmişi simgelediğini bilememiştim.

Sene 2011. Yetmiş dört yıllık bir ayıp, henüz konuşulmaya başlanıyor. Yetmiş dört yıllık pis bir

geçmişin belgeleri henüz gün yüzüne çıkıyor. Tabu saydığımız şeyler henüz yıkılma aşamasına giriyor.

Katliamın ilk kıpırtıları Haziran 1925' te Şeyh Sait İsyanı'nın kanlı bir şekilde bastırılması ve bölgenin dikkatleri üzerine çekmesiyle başlıyor. Ocak 1936'da General Abdullah Alpdoğan Elazığ, Bingöl ve Dersim'de sıkıyönetim ilan edilmesi için görevlendiriliyor. Seyit Rıza'nın anlaşma için, generale gönderdiği oğlunun öldürülmesi üzerine, Seyit Rıza 100 kişilik bir ekiple karokolu basıp katilin verilmesini istiyor. Bu olay isyan sayılıyor ve Nisan 1937'de hareket resmen başlatılıyor.

Tabi bu harekâtın planları 1935' te aşiretlerin silahlarının toplatılması ve aşiret ağalarının birbirlerine zıtlştırılmasıyla alt yapısını hazırlıyor. Hazırlanan raporlarda hangi ailenin nereye sürüleceği belirleniyor. 1935, 1936, 1937 askeri harekâtlarından sonra en kanlı olan 1938 harekâtıyla katliam tamamlanıyor.

Asayişin sağlanması, asilerin susturulması için başlatılan bu harekâtın bilançosu 14 bine (bazı kaynaklar 50 bin diyor) yakın sivilin katledilmesi oluyor. Kurşunun ziyan edilmemesi adına süngülerle kadın, çocuk ayrımı yapılamadan öldürülen insanlara tanıklık ediyor halk. Gözleri önünde hasta, yaşlı, kadın ve çocuktan oluşan 80'e yakın kişinin samanlığa doldurularak diri diri yakılmasını çaresizce izlemek zorunda kalıyor, toplu kıyımlar sırasında cesetlerin altında sağ kalabilmiş insanların kanlı elbiseleriyle köylerine dönüşlerini hatırlıyorlar. Özgür Fındık'ın 'Kırmızı Kalem' adlı belgeselinde, o yıllarda çocuk yaşta olan bir nine anlatıyor; 'aylık vereceğiz diye insanları Halvori düzlüğüne çağırıyorlar. Bağ, bahçeyi, koyunu bırakıp gitti

insanlar. Hepsini düzlükte topladılar ve süngüleyip uçurumdan aşağıya attılar.'

Başka bir kadın o yıllardan hatırladığı bir anı anlatıyor; 'Ormanda saklanıyorduk. Aşağıdaki arazide erkekleri kol kola bağlayıp üzerlerine gaz döktüler ve yaktılar.' Bu insanların hepsi bizim ancak filmlerde olur dediğimiz şeyleri kendi gözleriyle gördüler. O yıllarda çok küçüklerdi, şu an 80 90 yaşında her biri. Fakat anlatırken gözlerinde beliren korku, onların hala o zamanki yaşlarında kaldıklarının bir belirtisiydi. 90 yaşındaki bir amca hala korkusundan kamera karşısında konuşmayı reddediyordu. Ve yalnızca kamerayı kapatırlarsa tanık ettiği olayları anlatacağını söylüyordu.

Şimdi ise yıllarca görmezlikten gelinen, bastırılan, yok edilmeye çalışılan bir geçmişin özrünü diliyoruz. Evet, telafisi yok. Evet, kimse o anıları silemez insanların kafasından. Fakat hiç olmazsa artık geçmiş görmezlikten gelinmesin. Tartışsın, konuşulsun. Başka şeylerin arkasına atılmasın.

Zaten Dersim halkının da amacı Oral Çalışlar'ın Radikal'deki 3 Aralık 2011 tarihli yazısında anlatılmaya çalışıldığı gibi ' Dersimliler kin peşinde değildirler. Dersimliler sadece geçmişte yaşadıklarının bilinmesini isterler. Kimseden özür mözür de beklemezler. Mezarlarının yerini bilmek isterler. Ulus devlet kurmanın, ulusçuluğun nelere mal olduğunun bilinmesini isterler...' Fakat umarım bu iyi niyetli isteklerin yanında ' Dersim' adı geçmişin silinmişliğinden kurtulup coğrafyasını resmi olarak temsil eder hale getirilebilir. Geleceğe, daha temiz geçmişlerle ilerlemek dileğiyle...

Umudun Resmi

Ezgi Vardal

Ankara'dan baktığınızda küçük bir kasabadır Gerze. Karadeniz'in en kuzeyinde bir yerlerde denize aşık bir kasaba... Yosun kokusunda özgürlüğü, insanlarında yaşamı, mevsimlerinde ise mutluluğu hissettiğiniz bir yer. Çocukluğunuz da orada geçmişse eğer, çocuk ruhunu hiç kaybetmemiş bir yer olarak selamlayacaktır sizi. Selamlayacaktır mutlulukla sizi, ama siz çocukluğunuzda bıraktığınız yeri bulabilecek misinizdir, bilinmez...

Hem bıraktığım yeri bulabilmek hem de bir şeylerin karşısında durabilmek için 26 Kasım günü yaklaşık on bin kişi ile birlikte Gerze'deydim. Amacımız hayır demekti hep bir ağızdan. Hayır diyeceğimiz şey ise şu sıralar Gerze'nin üzerinde dolaşan kara bulutlardı. Kara bulutların kaynağı; Gerze'nin en değerli topraklarına sahip olan Yaykıl Köyüne, Anadolu Grup tarafından kurulmak istenen bir termik santraldi. İçinde yaşadığımız sistem, köye ve köyde yaşayan insanlara ait bir parçayı sahibinin elinden almaya çalışıyordu. Bir sabah uyandığınızda evinizin önünde duran arabanızın o gün olmaması gibi bir durum bu aslında. Size ait bir şeyi birileri elinizden alsa ne hissederdiniz? Böyle bir durumu anlamlandıramazdınız herhalde. Neden böyle bir şeyin başınıza geldiğini düşünür dururdunuz ama cevabı yine bulamazdınız. Yaykıl'da yaşayan insanlar, özellikle çocuklar da bu sorulara cevap arıyorlar ama bulamıyorlar. Çünkü durum o kadar anlamsız ki, bir anlam yüklemenin imkanı yok. Birtakım insanların tamamıyla kişisel çıkarları için kıydıkları dünyayı gördükten ve yaşadıkten sonra sistemin anlamsızlığının farkına varıyorsunuz.

Sistem çarklarını burada da döndürmek istedi ancak büyük bir dirençle karşılaştı. Başta Yaykıl köyü halkı olmak üzere, bu sistemle mücadele eden ve etmeye devam eden kocaman yürekler var orada. Direnci, bir direniş öyküsüne dönüştüren de bu yürekler. 26 Kasım'ın asıl amacı da bu öyküde birlikte olabilmektir. Amacımız yerine geldi, Ankara'dan Gerze'ye ulaştırdık dostluğumuzu.

Güneşin doğuşu ile bizi ilk karşılayan duygu, birkaç yıl öncesine kadar denize girip suyun mutluluğunu yaşadığımız yerlerin tam üzerinden giden otobüsün içerisindeki şaşkınlıktı. Nasıl olur da denizin üzerinde bir yol mümkün olabilirdi? Bu, "Karadeniz Kıyılarını Yok Etme Projesi"nin (Karadeniz Sahil Yolu Projesi) bize soğuk bir merhaba demesi ile mümkün olmuştu. Evet, "yeni" yollar yapılmıştı

ama yılları, anıları ve denizi alıp götürmüştü yöre halkından. Sanki yeşil doğa ile gri yollar savaşıyordu. Bizim için kimin kazandığı çok belliydi ya, yine de canımız yandı. Neyse ki Gerze'ye ulaştığımızda sıcak bir merhabaya da ulaşmış olduk. Yüreğimizin acısı da biraz hafifledi doğrusu. Oradaki kalabalığı görmek, aylardır devam eden mücadelenin bir parçası olmak bize yetmişti. Mor tülbentleri ve çocukları ile sahneye çıkan kadınların kararlılığı, binlerce insanın bir kez daha mücadelenin devam edeceğini haykırmasına aracı oldu. Biz onlara, onlar bize güç verdi. Gün bittiğinde tek bir ortak fikir vardı: oraya ait olmayan bir şeyin orada yeri de olmayacaktı. Bu bağlamda 21 Aralık tarihi Gerze halkı için önemli bir tarih. Bu tarih santralin altyapı çalışmalarını bitirmek için son gün. Eğer bu tarihe kadar hazırlıkları tamamlayamazlarsa santralin yapım sürecini engellemek yolunda önemli bir adım atılmış olacak. Orada bulunan hiç kimsenin bu adımdan şüphesi bile yoktu. Ankara-Gerze arasında kurduğumuz dostluk, verdiğimiz bu destek bu adımı güçlendirdi. Günün sonuna geldiğimizde yüreklerimizi de birleştirmiştik. Dönüş yolunda köye uğradık, direniş çadırını ziyaret ettik. Köyün sahipleri 24 saat nöbet tutuyorlar. Yaşam alanlarına sahip çıkıyorlar. Kendilerine ait bir şeyi başkalarına vermemek için direniyorlar. Renkli bir fotoğraf karesi gibiler. Bu karenin en güzel parçaları ise, yaşamın gerçek bir mücadele olduğunu çoktan öğrenmiş olan çocuklar. Bir de direniş adını verdikleri kedi dostları...

Yazar "bir deniz kentinden dönüş mutlaka bir deniz kentine olmalıdır" demiş. Bizim dönüşümüz denizsiz bir kente olacaktı ama yanımızda mavinin umudunu taşıyorduk. İnsanların 24 saat içerisinde kilometrelerce yol gitmesini sağlayan şeyin adı da tam olarak buydu: UMUT. Geleceği beslerken büyüttüğümüz umut...

TARAF OLMAK

Ezgi Vardal

Bir ülkede "üretmesi" gereken kişiler eşkiya olarak görülüp, üretecekleri zaman diliminde duvarlar ve teller ardında bırakılıyorsa nerede yaşadığınızı ve yaşadığınız yer için yapmak istediklerinizi oturup düşünmeniz gerekecektir. Nasıl yaşadığınızı ve tercihlerinizin, tarafınızın ne olduğunu da... Kızan tarafta mısınız? Destek olan tarafta mı? Bir köşeden izleyenlerden misiniz? Kulaklarınızı kapayanlardan mı yoksa? Yaşamını sürdürdüğünüz ülke sınırları içerisinde o ülkenin politik ve hukuksal sistemi 30 yıl öncesindeki gibi kitapları suçluyor, kalemleri kırıyor, gençleri özgürlüklerinden alıkoyuyorsa oturup bir kez daha düşünmeniz gerekecektir. Hatta 3. kez, 4. kez, gerekiyorsa sonsuz kez...

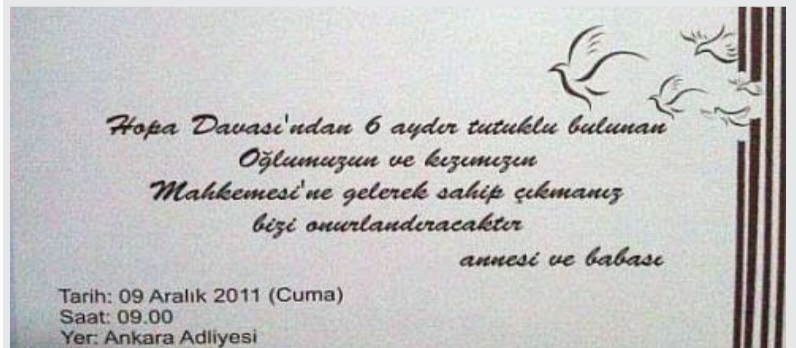

8 Aralık 2011, Ankara için önemli bir tarih. Geçtiğimiz mayıs ayında AKP ve ekibinin Hopa'ya yaptığı ziyarette, maskesini düşürmeye çalışanlara yaptığı cadı avının bir sonucu 8 Aralık. Hopa'da olanları, Metin Lokumcu'nun ölümünü kabul etmedikleri için Ankara sokaklarında olan yüzlerce insandan 22'si, eğitim ve gelecek hakları elinden alınarak 6 aydır kapalı kapılar ardında bırakılmıştı. 8 Aralık ise kapalı kapılar ardındaki aydınlığı gökyüzüne uçuran bir gündü. Karanlıklar içerisindeki aydınlığı özgürlüğüne kavuştuğu gün... Binlerce kişi dostlarının yanında olmak için tercihini yapmıştı ve sabah saatlerinden itibaren Ankara Adliyesi'nin önünde beklemeye başlamıştı. Ankara Adliyesi de bu vesile ile tarihi bir ana tanıklık etmişti.

O gün mahkeme salonu içerisindeki 22 üniversiteli, dört duvar arasındaki 500 üniversitelinin sadece bir kısmıydı. "İçerideki" (!) 500 kişinin de, "dışarıda" üniversitelerde aydınlık bir gelecek hayali kuran ve bu hayalin gerçek olması için çabalayan, düşlerinin peşinden giden binlerce üniversitelinin de yaşadığı zorluk aynıydı. O gün orada herkes birbirini belki de hiçbir zaman anlayamayacakları kadar iyi anlamıştı.

Tutuklu üniversitelilerin anne babalarının kamuoyuna dağıttıkları "davetiye" okuduğunuzda yaşanan zorluğu ve mücadelenin anlamını çok daha iyi kavriyorsunuz:

İşte sırf bu nedenle bile nerede durduğunuzun, ne tarafta

olduğunuz ve durduğunuz-taraf olduğunuz yerde ne yapmak istediğinizin çok büyük bir önemi vardır. Tarafsızlık diye bir kavramsallaştırma tamamıyla yalandır. Bizler bir şeylerin tarafında oluruz mutlaka. Yeri geldiğinde olmak da zorundayızdır. 8 Aralık ve benzerlerinde olmak durumunda olduğumuz gibi. Bu bağlamda taraf olmak, adil olmakla eşdeğerdir aslında.

Günün sonuna gelindiğinde 12 saatlik bekleyiş bayram mutluluğu ile sona erdi. Tutuklu ailelerin davetini kırmayıp "taraf olmayı" seçenler, bu seçimi yaparken düşledikleri şeye kavuşmuşlar. Tabi dostlar da özgürlüğe...

Peki ama 500-22= ? Hadi bu denklemi çözelim şimdi de!

Presidio Modelo Cezaevi, Küba. Görsel: Wikipedi

Gözetle(n)me

A. Şebnem Soysal, Aktan Acar

Bireylerin veya toplulukların davranışlarının bir amaç doğrultusunda, sistematik olarak izlenmesi ve kayıt altına alınması: Gözetleme... Bir ucunda güvenlik ihtiyacı diğer ucunda mahremiyet ihlalinin olduğu bir sarkaç gibi. Peki gerçekten böyle mi durum? Yoksa bu, gözetlemeyi meşru kılmak için uydurulmuş sanal bir sarkaç mı? Örneğin bunca kameranın arasında yaşayıp da kendisini daha güvende hissedenden var mı? Gözetleyen sadece kameralar mı? Gülümseyin; artık hepimiz 1 numarayız! Kıskanç sevgilimiz devletten kaçacak yer var mı? Ya da buna gerek var mı? Mahremiyet artık eski bir hikaye mi?

Ankara başta pek çok şehirde kontrolsüz bir şekilde artan güvenlik kameralarından, mobeselerden yola çıkarak Solfasol olarak konunun bir ucundan da biz tutalım dedik. Mevzu öyle sekiz on sayfada bir dosya ile bitecek gibi değil.

Bu sebeple okuyacağınız dosya, gözetle(n)me konusuna mütevazî bir giriş niteliğinde oldu.

Gözetleme: Çağımızın Bir Sorunu mudur?

İnternet ve buna bağlı olarak ölçülemez bir hız ve iştahla büyümekte olan sosyal iletişim ağlarının kişisel olan ile kamusal olan arasındaki ilişkiyi belirsizleştirmesi, 11 Eylül 2001 saldırıları gibi yıkımların yarattığı kitlesel paranoya, bazı iktidar sahiplerinin bu paranoyaya dayanarak meşrulaştırmaya çalıştığı kontrol ve baskı yöntemleri gibi daha birçok yüzü olan gözetleme çağımızın bir sorunu olarak görülebilir mi?

Gözetleme davranışı yaşamın sürdürülmesi ve temel ihtiyaçların karşılanabilmesi için şarttır. Çünkü dünya üzerindeki canlılar rakipleri ve türdeşleri ile sürekli bir izleme ve öğrenme ilişkisi içindedir. Bu nedenle gözetlemenin tarihi ilk nefese kadar uzanmaktadır.

Gözetleme, çevreyle olan ilk ve en etkili iletişim biçimidir. Görme biyolojik olarak ve kültürel olarak dilden önce gelişir. Bebek konuşmayı öğrenmeden önce, görme yoluyla çevresi ile iletişim kurar. Başta insan olmak üzere, görme yetisine sahip tüm canlılar, doğumdan ölüme kadar yaşamak için izler ve nasıl davranacağını öğrenir.

O halde yaşamın bir parçası ve sürdürülmesi için gerekli olan şartlardan biri nasıl bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır?

Neden Gözetliyoruz?

Gözetlemenin temelindeki hayatta kalma ve rekabet güdüsü, insana has felsefi ve psikolojik boyutlarının önemini azaltmaz. İnsan, doğumdan ölüme kadar kendini anlamak için ötekine muhtaçtır. Kendisi hakkında bilgi sahibi olabilmek ve varlığını hissedebilmek için insan, başkalarına ihtiyaç duyar. Bu ihtiyacı gidermenin en basit yolu ise başka insanlarda kendi yansımalarını görmeye çalışmaktır.

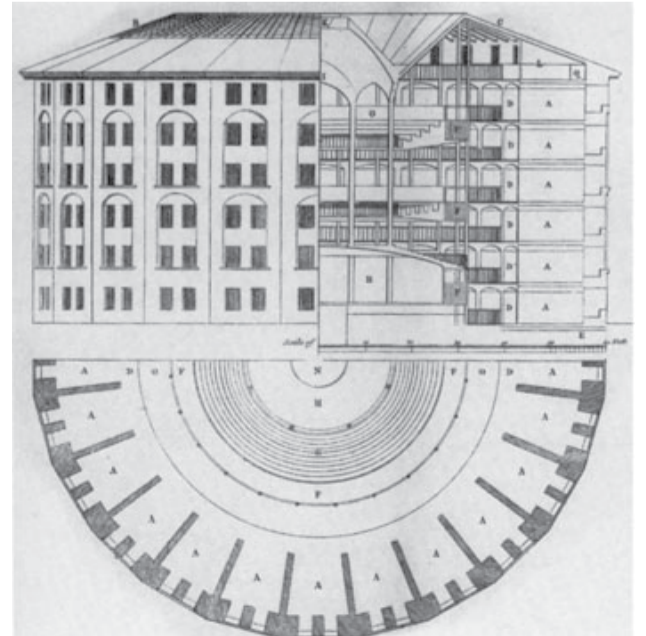
Düşünün... Ayna olmaksızın yüzümüzün nasıl göründüğünü bilemeyiz. Ama çevremizdekilerin bakışlarından nasıl görüldüğümüzü biliriz. Saçımızı düzeltir, fermuarımız açık mı diye kontrol eder, omuzlarımız dik güvenle hareket ederiz. Eğer terlemediyse ya da tenimiz bir parfümle gölgelenmediyse nasıl koktuğumuzu bilmeyiz; ta ki öteki bize bu konuda bir geribildirim verinceye kadar. Sesimizin tonu ve perdesi hakkında hep öteki bize ipucu verir. Ötekinin her zaman bir canlı olması da gerekmez. Şarkı söyler, öykü yazar, resim yapar, sinema filmi çeker ve başkaları ile insani benzerliklerimizi bulmaya çalışırız. Bu ilişki biçimi yalnızca kendimizi fark etmemiz için bir araç değildir.

Başka insanların davranışlarında istediğimiz türde değişiklikler yaratmanın da yöntemlerinden birisidir. Bizi dinleyen, izleyen, okuyan tarafta da değişiklik meydana gelir. Olumlu yanından bakacak olursak, sanat aracılığı ile insanları estetik bir doyuma ulaştırır ve insanlığımızı yüceltiliriz. Olumsuz olarak bakacak olursak, kitlesel seyirlikler ya da iletişim araçlarının

hipnotik ve pasifize edici etkisi aracılığı ile iradeleri köreltebilir, hatta köleleştirebiliriz.

Kableden Devlete: Herkes Gözetliyor!

İlkel topluluklar, göçebe yaşayanlar, yerleşik uygarlıklar, askeri devletler, feodal beylikler, kilise ve imparatorluklar sulama kanalları ile tarıma dayalı büyük ölçekli kamu faaliyetleri içindeki iş gücünü denetlemişlerdir. Bu denetim mekanizması, vergi toplama, göçebe hayatı kontrol altına alma, savaşa hazır bir askeri güç oluşturabilme ve monarşik yapı ile iktidarı desteklemek için nüfusu kayıt altında tutmak ile sınırlı kalmış gibi görünmektedir. Öte yandan, bu yapıları sürdürülebilmek için toplumların hangi erdemlere sahip olmaları hangi kötülüklerden uzak durmaları gerektiği üzerine de düşünüldüğü bilinmektedir. Uygun davranışların huzur ve refah adına bulunup cezalandırılmaları gerektiğine inanılmıştır tarih boyunca. Birilerinin bu görevi yerine getirmekle yükümlü oldukları, yani gözcü olarak görev yaptıkları inkâr edilemez. Görsel: Wikipedi

Modern toplumların ortaya çıkmasıyla birlikte gözetlemenin de kapsamı ve araçları da değişmiştir. Teknik gözetlemenin, ulus devletlerin ortaya çıkmasıyla birlikte hayatımıza girdiği söylenebilir. İktidarı sağlamlaştırmak ve toplumsal denetimi sağlama ihtiyacı da, bunu karşılamak için gerekli donanım ve işgücü de artmış, nitelik değiştirmiştir. Devlet idaresi, bürokratik yapılanma, ulus devleti iç ve dış tehlikelerden koruma, askeri örgütlenmeler, sanayi kentleri ve kapitalist işletme sayısındaki artış gözetlemenin sistematik bir hale dönüşmesini sağlamıştır. Sonuç olarak bu dönemde gözetleme kamusal alanda bürokrasi, üretim alanında ise bilimsel yönetim ilkesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

Günümüzde ise enformatik bir gözetleme söz konusudur. Egemen sınıflara ve iktidara sağlanan şey artık bilgi değil, binlerce değişik kaynaktan aktarılan bir enformasyon bulutudur. Bu bulut, telefon dinlenmesi, bilgisayar, uydu ve telekomünikasyon teknolojilerinden beslenir. Genetik mühendisliği ve insan genom projesini de kapsar. Bulutun içinden gerekli bilgilerin süzülmesi ve doğru kanallara yönlendirilmesi ise başlı başına bir sorundur.

Bir Toplum Mühendisliği Modeli: Panopticon

İnsan doğuştan iyi ya da kötü olabilir mi? Yoksa bembeyaz bir sayfa gibi doğar ve hayat onu deneyimleriyle iyi ya da kötü yapar. Cevap hangisi olursa olsun, içinde yaşadığı toplumun, insanın nasıl olması gerektiğine dair fikirleri vardır. İnsanların

Görsel: Özgür Çakır

bu kalıp yargılara uygun olarak davranması için gerekli eğitim, ana kucağından emeklilik günlerinde bekleyeceği banka kuyruğuna kadar her yerde sistematik olarak verilir. Sisteme uygun davranmayanlara nasıl bir yöntemle yaklaşılaacağı, onların nasıl ıslah edileceği de bu sürecin bir parçasıdır.

Panopticon, 18.yüzyılda "disiplinin toplumsal düzenin tek belirleyicisi olduğu" görüşünün deneme modeli olarak tasarlanmış olan bir hapisane projesidir. Tasarımın ana fikri; izleyenin, izleyenler tarafından görülmeden, merkezi bir noktadan tam bir kontrole

sahip olmasıdır. Başka bir deyişle, Panopticon'un tasarımcısı Bentham, her zaman orada bir yerde bizi izleyen "Büyük Birader"i bu projesi ile hayatımıza sokmuştur.

Panopticon görünmeyen gücünün somut halidir. Bu tasarım irade ve özgürlüğe olan bakış açısını değiştirmiştir. Toplumsal koşulların ancak amaçlı bir yönetim ve kontrol ile düzenlenebileceği fikrini gündeme getirmiştir.

Panopticon, "görülemeden öngörülemez" prensibinden hareket eder. Bir kere görülmeyen tarafından gözlemlendiğinden emin olduktan sonra, birey asla kendi başınaymış gibi davranamaz. Her ne kadar okullar ve hastanelerde, özellikle de yoğun bakım ünitelerinde, pratik sonuçlar vermiş olsa da, Panopticon irade ve mahremiyet üzerinde bir ipotektir. Kişi, iradesini kullanma fırsatını bulamadığından, karar verme mekanizmaları giderek körelir. Kısacası birey, görünmeyen karşısında kendi iradesini anlamlandıramaz hale getirilmiştir. Anlamlandırma olmayınca kavrama olamaz. Kavrama olmayınca da bilinçli eylemin koşulları ortadan kalkmış olur.

Panopticon Da Bir Çeşit Klasik Koşullamadır

Pavlov'un başlangıçta köpeklerin saldırgan bezlerindeki salgı miktarını ölçmek için yaptığı araştırma bugün insan davranışlarını açıklamada kullanılan temel mekanizmalardan birisidir. Panopticon da bir çeşit klasik koşullamadır. Klasik koşullama bir sonraki aşamada ne olacağını kestirmeyi öğrenmedir. Böylece kazanma ve sönme sezgisel bir duyu haline gelmektedir. Önceden kestirme başarılı olduğu zaman davranış pekişir. Panopticon'da bu mantıkla işler. Kişi sürekli gözetlendiği düşüncesiyle davranışlarını "gözetleyenin isteğine göre" düzenler.

Ancak, burada davranışlara yön veren gözetleyen tutumdur. Gözetlenen hangi davranışının ne zaman ödüllendirileceğini ya da tam tersine hangi davranışının ne zaman cezalandırılacağını bilemediği için "kendisinden beklenildiği gibi hareket etme" eğilimindedir. Aralıklı pekiştirme tarifeleriyle yani tutarsız davranışlar sonucunda öğrenilmiş davranışların değiştirilmesi çok güçtür.

İnsan ruhunu ve davranışlarını hedeflenen bir yönde değiştirmeye yönelik arayışları, Platon'un Devlet'inden Bentham'ın tasarımı Panopticon'una kadar sayısız çalışmada görmek mümkün. Aldous Huxley'in "Cesur Yeni Dünya"sı veya Orwell'in "1984"ü ise bu çabaların barındırdığı çelişkilere ve tehlikeye karşı insanlığı uyarır. Kendisine benzemeyen "Cuma"ları "medenî" Robinson'lara dönüştürmeye çalışan insanın öyküsüdür aslında hepsi.

Hepimiz 1 Numarayız

"Geleceğe ya da geçmişe, düşüncelerin özgür olduğu, insanların birbirinden farklı olduğu, ama yalnız yaşamadığı bir zamana, gerçeğin var olduğu ve yapılmış bir şeyin yok edilemeyeceği bir zamana: Tek düzelik çağında, yalnızlık çağından, Büyük Biraderler çağından, çiftdüşün çağından selamlar!" G. Orwell.

Orwell'un "1984" romanı günümüzün gözetim toplumunun bir öngörüsü niteliğindedir. Romandaki Okyanusya devleti, yurttaşlarının gündelik hayatlarının en küçük ayrıntılarına müdahale edebilmektedir. Bunu yaparken dev bürokratik aygıtı, düşünce polisini ve her yere uzanan televizyon ekranında "Büyük Birader" figürünü kullanır. Bu devlette yurttaşlar "tele ekran" adı verilen bir aletle izlenir. İzleme tekniği sadece tele ekranla sınırlı kalmamış, her yere yerleştirilen mikrofonlar aracılığıyla da kişilerin tüm yaşamlarından haberdar olur. Düşünce polisi, tele ekran ve mikrofonlar sayesinde farklı düşünceler kontrol edilerek türdeş bir sistem yaratılır.

Türdeş bir sitem yaratmak için gözetleme şarttır. Bunun için de önce bireyselliği ortadan kaldırılması gerekir. Bireyselliği ortadan kaldıran en ciddi yaklaşım ise e-devlet uygulamasıdır. Böylece her birey bir numaraya dönüştürülür ve tüm faaliyetleri denetim altına alınır. Gündelik hayatı kolaylaştırıcı bir uygulama olarak hayatımıza giren 11 haneli numaralarımız olmadan devlet karşısında bir varlığımız olamaz. Bürokratik mekanizmanın, sistemin kontrollü işleyişinin, gücünün ve sürekliliğinin sigortasıdır. Bu sigortanın anahtarı ise bütün kişisel bilgilerimizi şifreleyip bilmediğimiz bir kasada "güvenli bir şekilde" saklayan vatandaşlık numaralarımızdır. Bu bir istihbarat sistemidir. Şimdi bir internet kafedeki herhangi bir bilgisayar ekranında alabildiğimiz numaralarımız var. Yarın kendimizi bir mikroçip içinde tutsak bulabiliriz. Kim bilir!

11 Eylül Sendromu: Bir son mu yoksa başlangıç mı?

"...yolda birkaç kez dinlenerek, ağır ağır çıktı merdivenleri. Her katta asansörün karşısında asılı olan poster, kocaman yüzüyle ona bakıyordu. Gözleriyle insanın hareketlerini izliyormuş gibi yapılmış resimlerdi bunlar: Resmin altındaki başlıkta: BÜYÜK BİRADERİN GÖZÜ SENDE, yazılıydı". G. Orwel, 1984 kitabından...

Politik ve ekonomik sistemlerin tehdit ve güvenlik algıları da basit ve temel bir güdüye, her ne pahasına olursa olsun, varlığını sürdürme güdüsüne dayanıyor. Kitlese, hatta küresel etkileri olan olaylar, modern

toplumların bireye atfettiği değerler ile sistemin kendini devam ettirme güdüsünü karşı karşıya getirebiliyor. 11 Eylül 2001 saldırıları sonrasında, başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere, tehdite karşı güvenlik adına yapılanlar bu karşıtlığın en somut hali. Ortaya çıkan tablo, gözetleme ve kayıt altına almanın "zorunlu" bir "rıza"ya dönüştüğünü gösteriyor. Herkesin potansiyel tehdit olduğu paranoyası, sadece başkalarını değil, şüpheli durumuna düşmemek adına, vatandaşların bizzat kendi kendilerini gözetlemeye teslim ettikleri bir dünyada yaşıyoruz. Amerikan Ulusal Güvenlik Teşkilatı'nın, yeryüzündeki tüm telefon, faks, bilgisayar, internetteki her türlü konuşma ve yazışmayı izleyebiliyor olmasının sıradan bir olay olarak kabul edilmesinin başka bir açıklaması olabilir mi? İnsanları çıplak olarak gösteren özel tarayıcı cihazların, parmak izi ve retina taramalarının gündelik uygulamalar haline geldiği sınır geçişleri ve havaalanlarında bize sağlanan güvenlik karşısında ödediğimiz bedel nedir?

Buradaki asıl konu nedeni ne olursa olsun "Büyük Birader" in gözünün üzerimizde olduğu ortamlarda, özgürlüğün nasıl tanımlanacağıdır. Ve söz konusu tanımın insanın onur ve saygınlığıyla bağdaşır bağdaşmayacağıdır.

Dijital Polis: Banka Kartları ve Alışveriş

Hiç seyahat etmiyor olmanız Büyük Birader'in gözünden kaçabileceğiniz anlamına gelmez. Modern toplum ve ekonomisi sizi indirimler, promosyonlar, internet üzerinden alışveriş yapabilme olanakları ile sadece tüketmeye teşvik etmez. Sizi tüketirken izler. Nerede, ne zaman, ne kadar tükettiğinizi kayıt altına alır. Tüketim alışkanlıklarınızı tespit eder. İçki tüketimine göre alkolik mi, çocuğu olmadığı halde aldığı ürünlerden evlilik dışı ilişkisi olup olmadığı, yaptığı gezilerden mali portresi, sağlık harcamalarından hastalıkları öğrenilebilir. Dahası sizi istatistik verileri olarak kodlar. Bir sonraki alışverişinizde neye ihtiyacınız olduğunu tahmin eder! Size önerilerde bulunur. Bu tıpkı sosyal iletişim ağı facebook tarafından "önerilen" arkadaşlara benzer. Kısacası paranızı çekerken de harcarken de gülümseyin: İzleniyorsunuz!

Gönüllü Kurbanlar: Bloglar, Facebook, Twitter ve diğerleri...

Gözetim teknolojilerinin çoğu rızaya dayanarak işlemektedir. Kişinin kendi iradesinde gibi görünse de bu süreç özel hayatın mahremiyetini ortadan kaldırmaktadır. Hemen herkes birbirinin hayatı

hakkındaki değişiklikleri anında öğrenir hale gelmektedir. İlişkisinin bittiği ya da başladığı, bir gece önce nerede eğlendiği, tatile nereye ve kiminle gittiği, o günlerde dinlediği müzik, okuduğu kitap, desteklediği siyasal düşünce...

Hızlı ve espri anlayışının egemen olduğu paylaşımlar kişileri "popüler olma" çizgisinde birleştirmekte ve yine belli davranış kalıplarını sergilemeye yöneltmektedir. Yani yine "Büyük Birader" in gözü her yerde ve her an bizi izlemektedir.

Eski Hikâye: Mahremiyet – Yeni Kahraman: Birey

Gözetlemenin insanın öğrenmesindeki yeri ve toplumsal yapıdaki görevi düşünülürken esas meselenin modern aklın "insan" sıfatı içinde kavradığı değerler olduğunu görüyoruz. Türümüzün kendisini, akıl ve irade sahibi "birey" olarak icat ettiğini söyleyebiliriz. Birey olmak kimlik kazanmaktır. Bağımsız düşünebilmek, insanın kendi aklını kullanması ve sorumluluğunu üstlenmesidir. Aynı zamanda başkalarını taklit edebilmektir. Birey olmak özgürlüklerini sınırlandırabilme gücüdür. Kendi varlığını sürdürebilme için kaygılanmak ve mahremiyete düşkünlük demektir. Mahremiyetin tanımı ve içeriği kültür ve ahlak bağlamında değişebilir. Aksi halde, Antik Roma'nın siyaset meydanları "toplum helalar"ı ya da ortaçağda çirkin hatta bayağı kabul edilen insan bedeninin bu gün teşhir edilen hatta tapılan bir arzu nesnesine dönüşmüş olması açıklanamaz. İnsanın kendisinde gördüğü ya da görmek istediği değerleri zaman içinde ait olduğu topluluğun ortak değerlerinden ve çıkarlarından ayırabilir hale geldiği aşikâr. Bu değerlerin, içinde yaşadığı toplumun, bugün kamusal olarak adlandırdığımız, ortak paydası veya güvenliği ile çakışması durumunda, kişisel hak ve özgürlüklerinin, mahremiyetinin ne kadarının ihlal ve hatta işgal edilebileceği meselesi ise karanlık bir bölgedir.

Kediyi yardan uçuran merak:

Belki de ilk ve temel dürtülerden merakla başlayan gözetlemenin insanlık için bir başı ya da sonu olmayacak. Avını, avcısını, ateşi, gökyüzünü, yıldızları, başka dünyaları, komşusunu, televizyon yıldızlarını, cenneti ve cehennemi gözetleyip haber almaya çalışan meraklı bir türüz. Bu türün sonunu hangisi getirecek acaba: Kendi yarattığı medeniyetin büyük biraderleri mi; yoksa dizginlenemez bir tutkuya dönüşen ve büyük bir içeriksizlik balonuna dönüşen medya – röntgen – teşhir kültürü mü?

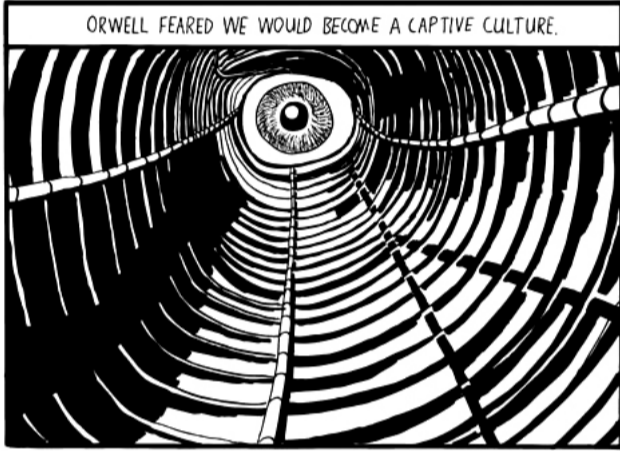
Maymunlar Cehennemi (Planet of the Apes), 1968. Final Sahnesi.

KENTİNİ DİKİZLETME!

Tolga Özçelik

Özel alanın dokunulmazlığı anayasa ve uluslararası sözleşmeler tarafından güvence altında. Ancak özel alanın tanımı, denetim toplumunun sınırlarınca belirlendikçe talep ettiğiniz dokunulmazlığın sınırları da gitgide daralıyor. Yasa ve sözleşmelerin kağıt üstündeki kabulleri kapsamında ve "devlet güvenliğine giren alanlar" müstesna olmak kaydıyla özel alana ayrılan ve hali hazırda sistem tarafından da dokunulmaz olarak tanınan belki tek alan ev içi kaldı (ev içi şiddet "özel alan dokunulmazlığı" kapsamında değil gibi alınan mahkeme kararlarını ve kolluk kuvvetlerinin tavırlarını hatırlayın).

Öte yandan eğer olağan şüpheli, yani evsiz, eşcinsel, gavur, topraksız, Kürt ya da anti-otoriterseniz yani hakim paradigma tarafından gözden çıkarılabilir hatta tehlikeli bulunur bir azınlığa aitseniz, görünmezlik hali daha da zaruri bir önem taşıyabilir. Örneğin görünür olmak için maske takan Zapatistler ("yüzlerimizi görünür olmak için örtüyoruz, mücadelemiz yüzleri olmayanların mücadelesidir") ya da diğer asiler için sistem tarafından gözden çıkarılmış olmaya karşı en etkili direniş, o gözardı edilmiş sahalarda mücadele edip, tam da bu şekilde görünür olmakla mümkündür.

Dolayısıyla günümüzde "iyi ve sorumlu vatandaş" olmanın kriterlerinden birisi de sistemle barışık olmak ve ona biat etmenin ötesine geçerek gözetlenmeyi sineye çekmek hatta bunu arzulamaktan geçiyor.

5681 sayılı kanunla birlikte emniyete yolu düşmek zorunda kalan her işlemde parmak izi toplanıyor. 2008 senesinde Trabzon Emniyetinin günde ortalama olarak 20 vatandaşın parmak izini, kendi rızasıyla AFİS (otomatik parmak izi alma sistemi) sistemine kaydettirdiğini okumuşsunuzdur. Bu uygulama, NYC Emniyeti komiserlerinden Howard Safir'in: "Ancak devlete tamamen güvensiz biri izleme kameralarıyla yaptıklarımıza karşı çıkar" sözlerine adeta iman etmiş bir kitle tarafından belki de korkudan kabul görüyor. Hukuk devletine inançsızlığın ilanı gibi. Örneğin Trabzon'daki bu vatandaşlardan birisi: "suça karışma durumum olmayacağına emin olduğum için rahatlıkla parmak izimi kaydettiriyorum" diyor, suçsuzluk karinesinin farkında bile olmadan. Tokat Emniyetinin tuhaf kampanyasında ise "zihinsel engelli" olarak sıfatlandırılan vatandaşlardan "gönüllü" parmak izi toplanmış, böylece bu vatandaşların kaçırılma gibi tehditlere karşı korunması sağlanmıştı.

Parmak izi okuma, yüz ve ses tanıma gibi biometrik teknolojiler, kişinin kendine özgü fiziksel özelliklerinden ya da davranışlarından yararlanarak onun kimliğini tespit etmede kullanılan metodlardır. Bu yazılım ve donanımlar sayesinde artık sadece devletler ve istihbarat teşkilatları değil, kapitalist girişimler de paha biçilmez veriler toplayarak bunları

pazarlama stratejilerinde, güvenlik ve casusluk faaliyetlerinde kullanıyor ya da satıyorlar.

Yeni kurulan Yandex arama motorunun Türkiye'de de devreye soktuğu web tabanlı harita yazılımı şimdilik İstanbul ve Ankara'daki trafik yoğunluğunu görselleştirirken panorama desteğiyle ana yollar üzerinden fotoğraflar da sunuyor. Ancak bir tuhaflık var ki, fotoğraflara giren tüm insanlar hatta fotoğraflar bile yüzleri maskelenmiş durumda (buna az sonra döneceğim).

Bir güvenlik firmasının internet sitesindeki ilanda "satın aldığınız bir kamera ile, her zaman, gözünüz arkada kalmadan, çocuğunuzu bakıcısına emanet edebilirsiniz. İstenmeyen bir durum ile karşılaştığınızda ise, elinizdeki görüntü kaydı ile bir kanıt oluşturarak, bakıcınıza hesap sorabilme şansını elde edersiniz" denmekte. Bizleri gözetlenmek için rıza göstermeye davet eden ve en zayıf yanımızdan bize saldıran bir reklam kampanyası.

iPhone'un yeni nesil telefonlarında kullanmaya başladığı bioscrypt yazılımları, parmak izi ve yüz tanıma gibi pek çok özelliğiyle akıllı telefon uygulamasına en uç örnek olarak pazarlanıyor. Andy Warhol'un dediği gibi artık hepimiz meşhuru.

Ankara'daki halk otobüslerinin tamamına kamera konulmaya başlandı. Kapkaç ve tacizin önlenmesinde

sistemler marifetiyle çeşitli birimlerimizde gerekli alanlarda yüz tanıma yapılabilmesi aktivitelerini" içeriyor. "Bölge Görüntüleme Sistemi" ile toplanan veriler Pol-Net veri madenciliği denilen bir adla işlenerek "vatandaşımıza yönelik güvenlik hizmetlerini yerine getirmede hız ve etkinlik kazanması" düşünülüyor. Bu proje bugün kullanılan biometrik tarama yapabilen görüntüleme sistemlerinin temellerinden birisi.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün internet sayfasında MOBESE sisteminin tarifinde üç tip kamera sisteminin kullanıldığı açıklanır. Bunlar; Güvenlik kamerası, Plaka tanıma sistemi ve Kızması ışık hız ihlal tespit sistemleri. Ankara genelinde doğrudan EGM'ne bağlı 1400 civarı kamera olduğu düşünülüyor, bu rakam içerisindeki güvenlik kamerası sayısı ise yaklaşık olarak 652. Yine aynı siteden edinilen bilgiye de dayanarak gece görüş desteği de olan bu kameraların sistemine "kişisel hayatın korunmasına yönelik tanımlamalar eklenebilmekte". Bu da basın organlarına geçen sene düşen biometrik tanıma özelliğine sahip bir yazılım ile desteklenen yaklaşık 652 kameranın 24 saat kesintisiz bizi gözetleyerek kimlik tespiti yapabildiğini gösteriyor. Örneği elinizin altında: Yandex firmasının harita uygulamasındaki panorama seçeneğinden de izleyebileceğimiz tarz fotoğraflarda yüz bir kere tanıdıktan sonra istenirse arşivlenir (sonradan veri bankasıyla kişileri karşılaştırmak üzere) istenirse de aynı yazılımla maskelenebilir. Diğer bir deyişle yüz

olmasa da failin yakalanmasında etkili olabilir değil mi? Ancak o tepelene doldurulan berbat otobüsleri kullanmaya devam etmek zorunda olanlar kimler bir bakın, yukarıdaki tarif geliyor mu aklınıza?

Bu yazı kaleme alınırken bu sefer de Sağlık Bakanlığı'nın bir girişimi basında yer aldı, Sağlık Bakanlığı, 2012 yılı ikinci yarısında devreye girecek olan avuç içi damar haritası okuma sistemi ile başkasının kartı ya da sosyal güvenlik numarasıyla muayene olma ve ilaç yazdırmanın önüne geçmeyi düşünüyormuş, Türkiye'nin en kanayan bu yarasına damarları röntgenleyen bir sistem ile pansuman yapılmaya çalışılıyor. Yakında insan olup olmadığımız da makinelerin karar vermesi, ön teşhisi onların koyması, bu şekilde sağlığa "verimliliğin" artırılması da hedefler arasında yer alıyor olabilir.

1-3 Mart 2006 senesinde TÜBİTAK'ta düzenlenen Ulusal Emniyet ve İç Güvenlik Kamu Araştırma Programında tartışılarak üniversiteler, kamu kurumları ve EGM arasında uzlaşmaya varılan raporda verili olan Proje 4, "kameralar ve bu kameraları kullanan akıllı

tanıma yazılımı olmaksızın insan yüzleri ve plakaları tek tek elle maskeleyeniz gerekir ki bu durumda ilan panolarındaki fotoğraflarla uğraşmazsınız (şu linke girdiğiniz takdirde Kızılay'daki bir ilan panosunda maskelenmiş kadın fotoğrafını görebilirsiniz <http://harita.yandex.com.tr/-/CBFT5W.X>), Yandex de EGM gibi bu yazılımı kullanmaktadır.

Facebook'un bu sene içerisinde çalışmalarını tamamladığı bir uygulama ile artık platforma yüklenecek her fotoğraf biometrik okuma ile otomatik olarak etiketlenecek. Yani her yüzün kaydı bir havuzda tutularak kimlikler, rızayı almayı geçtik, habersizce tüm dünya ile paylaşılabilir. Bu durum dünya üzerindeki her kamerayı, sadece devletin ya da kişisel kullanım için sabitlenmiş kameraları değil, imaj alabilen ve bu imajları web üzerinden paylaşan her aygıtı kendi veri toplama aygıtı olarak kullanarak tahayyülleri zorlayan bir casusluk girişimini andırıyor. Artık her yer güvenli ya da başka bir şekilde ifade edersek hepimiz Orwell'ın distopyasındaki (1984) kadar güvendesiz artık.

İnsan Haklarıyla Kameraların Mutsuz Birlikteliği

S. Erdem Türközü

2011 yılının Aralık ayında gündeme gelen insan haklarıyla ilgili birçok olayda kameraların oynadığı rol, ilk bakışta fark edilemeyebilir. Bu olaylardan en çok öne çıkanı, iki sivil polis memurunun Fevziye Cengiz'e işkence yaparken görüldüğü "güvenlik" kamerası kayıtlarının ortaya çıkmasıyla medyada daha geniş yer bulabilen olaydı. Aslında olay 16 Temmuz 2011'de gerçekleşmiş ve birkaç küçük haber gazetelerde yer almıştı (Sabah, 19 Temmuz). Bu haberlere göre, Fevziye Cengiz, İzmir'in Karabağlar İlçesi'nde yapılan yol kontrolünde, yanında kimliği olmadığı gerekçesiyle gözaltına alınmak istenmiş; duruma direnmesi üzerine darp edilerek gözaltına alınmış ve götürüldüğü Karabağlar Polis Karakolu'nda da dövülmüştü. Ama olay burada bitmedi ve devletin baskı aygıtının yurttaşlarının hayatını karartmak istediğinde, olayı ne kadar kişiselleştirebileceğinin bir göstergesi olarak bugüne kadar serpilip gelişti. Aslında yıllarca sürecek bir sürecin daha başındayız.

9 Aralık 2011'da ortaya çıkan kamera kaydı görüntüleri sonucu, Fevziye Cengiz'in (37) 16 Temmuz 2011'de Karabağlar Polis Karakolu'nda iki sivil polis memuru tarafından dakikalarca dövüldüğü ve cinsel tacize maruz kaldığı; olaya tanık olan diğer polis memurlarının da olaya müdahale etmediği öğrenildi. Olaydan sonra Cengiz hakkında, kendilerine direndiği ve küfrediği iddiasıyla, polis memurlarının suç duyurusunda bulunması üzerine, "görevli polis memurunu yaraladığı" ve "polis memuruna hakaret ettiği" iddialarıyla 6,5 yıla kadar hapis cezası istemiyle dava açıldı. Ortaya çıkan kamera görüntüleri sonucu işkencenin tespit edilmesine rağmen, polis memurları Hakan Yörük ve Beyit Sezgin hakkında ise "zor kullanma yetkisine ilişkin sınırın aşılmasıyla basit yaralama" suçunu işledikleri iddiasıyla 6 aydan 1,5 yıla kadar hapis cezası istemiyle 28 Kasım 2011'de dava açıldı. 5 Aralık 2011'de iddianameyi kabul eden İzmir 17. Sulh Ceza Mahkemesi polis memurlarının yargılanmasına 15 Şubat 2012'de başlayacak.

Olayın medyada enine boyuna işlenmesiyle işkence yapan sivil polisler ve olayı izleyen Karabağlar Polis Karakolu memuru görevden uzaklaştırıldı; bazı yetkililer özür diledi ve Fevziye Cengiz ve ailesinin olaydan sonra oturdukları evden taşınmak zorunda kaldıkları ortaya çıktı. Taşındılar çünkü birileri Fevziye Cengiz'in "konsomatris" olduğunu iddia ederek mahalle baskısını harekete geçirmişti.

Bundan sonra olacak olanlar için pek de kahin olmaya gerek yok. Polisler cüzi cezalara çarptırılacak ve mesleklerini icra etmeye devam edecek. Fevziye Cengiz ise uzun yıllar boyunca yargılanacak, mahkum olacak ve bir süre cezaevinde kalacak. Süreç AİHM'e taşınacak. Türkiye olayın yol açtığı sıkıntıları telafi etmekten çok uzak bir tazminat miktarına mahkum olacak. Burada tek belirsiz olan işkenceye karşı toplumsal mücadele ve onun elde edeceği kazanımlardır. Olay unutulmaya terk edilmezse ve dava süreci takip edilebilirse, o zaman yukarıdaki gelecek kurgusu değişebilir. Yani her şey biz

yönetilenlerin elinde.

Gözetleme tekniklerinin önemli bir rol oynadığı diğer ilgili haberlerde ise, göstericilerin yüzlerini kapatmış oldukları halde, nasıl kimliklerinin tespit edildiği ve yakalandıkları işlendi. Adana'daki gösterilerde ise göstericilerin "tanınmamak için etek giyip eşarp bağladığı ortaya çıktı". Bugün en düşük katılımlı bir basın açıklaması sırasında bile, polis memurlarından en az ikisi video kameralarla, birisi fotoğraf makinesiyle ve biri de ses kayıt cihazıyla olayın kaydını tutmaktadır. Mobeseleri ve çevredeki binalarda bulunan kameraları da dahil ettiğimizde sürekli gözetlendiğimiz hissi bir paranoya olmaktan çıkıp bir gerçekliğe dönüşmektedir.

Emrah Serbes'in Her Temas İz Bırakır adlı ilk Behzat Ç.'sinde yetkin bir betimlemesini sunduğu teknik araçlar kullanılmadan gerçekleştirilen "takip"lerden bu yana çok şey değişti. Teknik olanaklardaki gelişim ve 11 Eylül saldırıları her tarafın kameralarla doldurulmasını sağladı. Kolluk mensuplarının bu teknolojik araç gereci hiçbir kural tanımaksızın kullanması Ergenekon, Devrimci Karargah, KCK gibi birçok davanın temelini oluşturdu. Burada bir yanılısamaya değinmek gerek. Bu teknik olanakların kullanımının, suçun faillerini "şüpheye yer bırakmaksızın" ortaya koyduğunu ve bu nedenle de işkenceyi azalttığı iddiası yaygın olarak dile getirilmektedir. Özellikle kendilerini "güvenlik", "jeopolitika" ve "strateji" "uzmanı" olarak gören şarlatanların savunduğu bu iddianın iki temel sonucu

vardır.

Birincisi kolluk güçlerinin bilgi almak için kullandığı işkence "meşrudur" ve teknik olanakların olmadığı ortamda/ duruma başvurulabilir. İkincisi teknik olanaklar suçu aydınlatır, failleri ortaya çıkarır ve bu nedenle de her yerde ve her şekilde kullanımı meşrudur. Oysa Türkiye'de işkence azalmamakta aksine artmaktadır.

Sadece kullanılan araçlarda ve işkencenin uygulanmasındaki amaçta -bilgi almak değil yıldırma- bir değişiklik olduğu söylenebilir ki bu değişimin ne kadar geçici bir değişim olduğunu bu sene fırlayan işkence iddialarıyla gördük. Ayrıca hazırlanan iddianamelerde kullanılan suç delillerinin saçmalığı da teknik araç gerecin ününü gölgelemektedir.

Bu tür teknik araç gerecin yasal kullanımını konusundaki düzenlemelerde ciddi bir boşluk olduğu

şüphesinin de üzerinde durmaya değerdir. Türkiye İnsan Hakları Vakfı, 6 Haziran 2011'de Başbakanlık'tan Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde şu talepte bulundu: "TİHV'in dokümantasyon çalışmalarında kullanılmak üzere; emniyet birimlerinde (emniyet müdürlükleri, karakollar), jandarma karakollarında, askerlik şubelerinde, cezaevlerinde, askeri cezaevlerinde, hastahanelerde, kamera sistemi kurulması, çalıştırılması ve kayıt yapılmasına ilişkin ilgili mevzuatı elektronik posta ya da normal posta yolu ile göndermenizi talep ediyoruz". Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü'nden gelen 6 Temmuz 2011 tarihli yanıtta, "Mevzuatımızda yapılan incelemede kamera ile ilgili doğrudan bir düzenleme yapan mevzuat bulunmamaktadır. Ancak binaların güvenliğini düzenleyen mevzuata girerek aradığınız sorulara yanıt bulabilirsiniz. Bilgi Edinme Kanunu kapsamına göre de açıkça yayımlanmış internet ortamına sunulmuş bilgilerin (zaten sistem içerisinde bulunan bilgilerin) ayrıca e-mail yoluyla gönderilmesi söz konusu değildir. İlginize teşekkür ediyor, çalışmalarınızda başarılar diliyoruz..." denildi. Başbakanlık çalışanlarının iyi niyetli olduklarını ve kendilerinden bilgi edinmek isteyen bir insan hakları örgütünü yanıltmak istemeyeceklerini varsayarsak, bu konuda bir yasal boşluk olduğu ortadadır. Oysa mevzuatta, ayrı bir kanunla, kurulacak kameranın saniyede kaç kare kaydetmesi gerektiği bile düzenlenmeliydi.

Occupy Wall Street eylemlerindeki bir göstericinin elindeki kamerayla, Türkiye'de herhangi bir eylemi görüntüleyen bir polis memurunun elindeki kameranın tek ortak noktası delil üretmeleridir. Barışçıl yöntemleri benimseyen muhalif gruplar için kamuoyunu ve yargıyı harekete geçirmenin tek yolu kolluğun yaptığı işkence ve kötü-muameleyi belgelemektir.

NGO'ların belgeleme araçlarını daha etkin kullanmak için sayısız çalışma bulunmaktadır. Bunlardan en ilgi çekici olanlarından biri, B'Tselem adlı İsraili örgütün, 2007'den bu yana çatışmaların sık sık yaşandığı Batı Şeria, Doğu Kudüs ve Gazze Şeridi'nde yaşayan Filistinlilere kamera dağıtmasıdır. "Kameralar [Filistinlilere] gerçekliği İsrail ve uluslararası kamuoyuna sunmasını olanaklı kılmakta ve böylece de onları durumu iyileştirmek için harekete geçmeye cesaretlendirmektedir. Proje, Filistinlilere ihlal edilen haklarını belgelemeyi ve onların gündelik hayatlarını, öfkelerini, acılarını, neşelerini ve umutlarını çok yakınlarında yaşamalarına rağmen çok uzaklarında olan İsraililere göstermeyi sağlaması açısından benzersizdir."

"Yüzlerce gönüllü, İsrail kamuoyunun genelde farkında olmadığı bir gerçekliği kaydetmektedir. Video görüntüleri, şiddetin yaygın olduğu yerlere yerleştirilmiş güvenlik kamerası görüntülerinin yanı sıra, tamamlayıcı bir belgeleme sağlamaktadır. Elleri ve gözleri bağlanmış Filistinli göstericilere açılan ateş, El Halil'deki yerleşimcilere uygulanan günlük tacizler, El Halil Tepelerinin güneyindeki Filistinli

çiftçilere saldırılar, ordunun düzenlediği baskınlar... Proje sayesinde filme kaydedilmiş ve dağıtımı gerçekleştirilmiş olaylardan sadece birkaçıdır. Gönüllülerce kaydedilen görüntüler, daha önce gizli kalmış olayları geniş bir izleyici kitlesine ifşa ederek, sık sık İsrail medyası ve uluslararası medya tarafından yayınlanmaktadır.

B'Tselem bu kayıtları suç duyurularına temel oluşturacak şekilde kullanmaktadır. Bu kayıtlar, bazı davalarda yargılama için hayati önemde bir delil teşkil etmektedir. Bazı davalarda da bu tür kayıtların yayını gerçek bir siyasa değişimine katkıda bulunmaktadır."

B'Tselem'in proje tanıtımının satır aralarında, kameraların insan haklarıyla mutsuz birlikteliğinin nedenleri okunabilir. Kamera kayıtları ex post facto, olay olup bittikten sonra bir anlam taşır. İşkence olup biter, karakoldaki kamera kayıtları mahkemede bir delil oluşturur. Bu delil teşkil etme durumu da aslında koşullara bağlıdır. Görüntüler, özellikle Türkiye gibi cezasızlığın güçlü mekanizmalara sahip olduğu ülkelerde, toplumsal insan hakları mücadelesi sayesinde mahkemelerde delil olarak kabul edilir. Baskı aygıtı bu tür delilleri hasıraltı etmekte başarılıdır. Mücadele olmaksızın, örneğin Seyfullah Turan davasında olduğu gibi, işkence yapan kolluk görevlisi kamera kayıtlarına rağmen neredeyse ödüllendirilir. 22 Aralık 2011'de Isparta 3. Asliye Ceza Mahkemesi, Özel Harekât Polisi Bahadır Turan'ı, trafik kazalarında uygulanan "ceza, tedbirsizlik ve dikkatsizlik sonucu yaralama"dan 6 ay hapse mahkûm etti ve bu cezayı da erteledi. Bu polis memuru, 23 Nisan 2009'da Hakkari'de bir gösteri sırasında yakaladığı bir çocuğu yere yatırmış ve elindeki silahın dipçığıyle kemikleri kırılıncaya kadar Seyfullah Turan'a vurmuştu. Yine bu yazının başındaki olaya dönersek, İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı, Fevziye Cengiz aleyhine, kamera kayıtlarının varlığına rağmen, polisleri yaraladığı iddiasıyla dava açabildi.

Mutsuz birlikteliği daha da derinleştiren devlet tarafından gerçekleştirilen gözetleme edimini bizzat meşrulaştırmanın, bizzat bu tür gözetleme edimi sonuçlarının, yukarıda da betimlendiği gibi, insan hakları mücadelesinde kullanılmasıdır. İnsan hakları mücadelesinin bir aracı haline gelmiş olan bu tür araçlarla, bizzat insanların özel alanına tecavüz edilmekte ve mahremiyeti yok sayılmaktadır. Ve bu insan hakları adına yapılmaktadır. Oysa birinci kuşak insan hakları, tam da insanların mahremiyetini güvence altına almak için geliştirilmişti.

Devletler, kendi baskı aygıtını meşrulaştırmak için, yurttaşlarına güvenlik/insan hakları ikilemini dayatır; "Page Eight/Sayfa Sekiz" adlı filmdeki başbakanın, "artık özgür olamayız çünkü güvenlikte olmak zorundayız" derken olduğu gibi... Bizden de beklenen güvenliğimiz karşılığında her türlü öznelliğimizden arınmamızdır. Bu da, en karanlık karşı ütopyamızın gerçekleşmesi anlamına gelmektedir. Kim bilir, belki ütopyalarımızı yeniden türetebilmemiz için de gereken budur.

Panoptikon: Gözetimli Yaşam

Ruşen Özgür Özcan

Toplumsal yaşamda gözetim, çok eski olmakla beraber modern zamanlarda niteliksel bir dönüşüm yaşayarak kitlelerin uyum ve denetimlerinin sağlanmasında temel araçlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Sadece yapılanların kayıt altına alınması değil aynı zamanda sosyal düzene uyumluluğun böylece sosyalleşmenin bir aktörü olmaktadır. Öteki hakkında bilgi sahibi olmak onunla kurulacak ilişkide diğerine avantaj sağlar.

Gözetim çok eskilere dayanmasına rağmen Foucault'ya kadar sosyal kuramcılar tarafından pek ciddiye alınmış değildir. Daha çok kapitalizmin, fabrikada işçilerin izlenmesi şeklinde işlenmiştir. Gözetim başlı başına bir iktidar kaynağıdır. Örneğin Marx, gözetimi, emek ve sermaye arasındaki bir mücadelenin ögesi olarak görür. Sermaye işçilerin gözetim altında tutularak denetlenmesini sağlar. Weber ise bürokrasinin verimlilik arayışının bir parçası olarak gözetimi ele alır. Foucault'da ise gözetim, farklılık gösterir ve şu temeller üzerine kurulur: "Modern toplumlar, toplumu düzene sokmanın kamu önünde kanlı cezalar vermek gibi geleneksel yöntemleri, etkili biçimde gereksiz kılacak rasyonel bir aracını geliştirmişlerdir. Dış denetim ve kısıtlamalara güvenmekten, modern sosyal kurumlar, hayatın düzenlenmiş ve belirlenmiş, bir yolda sürmesini garanti eden bir dizi disipline edici uygulamalar kullanır; askeri talimlerden okul formalarına, sosyal yardım dosyalarından fabrika işçisinin yakından izlenen işine kadar, modern sosyal disiplinin süreçleri gayet göze batacak şekilde betimlenir". Gözetim doğal olarak bir iktidar ilişkisini zorunlu kılar.

Foucault Hapishanenin Doğuşunda görsel ve mekansal metaforları incelemeye tabi tutar. Walzer'e göre disiplinin bütün mikro-biçimleri daha geniş bir sistem için işlevseldir. Foucault bu sisteme kapitalizm adını verir, ancak ona bir dizi daha dramatik isimler de verir: Disiplin toplumu, hapishane şehri, panoptik rejim ve hepsinin en ürkütücüsü (ve yanlış yönlendirici) hapishane takımadası. Bu geniş sistem ne olursa olsun, siyasal sistem, rejim veya anayasa değildir. Bu sistem bir kanun koyucu veya temel görenek tarafından şekillenmiş, hukuki bir süreç vasıtasıyla kontrol edilen Hobbesçu hükümdar tarafından belirlenmez.

Yeni cezalandırma felsefesi hümanist tarafından değil kontrol gereksinimi tarafından ilham alınmış gibidir veya daha çok insancılığın kendisi büyüyen yeni kontrol biçiminin bir tür manevrası olarak anlaşılabilir. Yeni bilgi biçimi bu sonuca hizmet eder. İnsanlar ölçülür, sınıflandırılır, bir çok biçimde incelenir ve böylece normalleşme eğilimi gösteren bir kontrole daha iyi maruz kalır hale gelirler. Özeldir, Foucault tıbbi incelemeden söz eder ve çok çeşitli teşhis türleri bunda anahtar bir araçtır. İncelemenin 'iktidar kullanımı ve doğrunun yerleştirilmesi' olduğunu söyler. Kontrol teknolojisinin yükselişini insanın modern kimliğinin birey olarak açıklanması bağlamından çok uzakta, Foucault modern bireysellik nosyonunu onun bir ürünü olarak açıklamak ister. Bu yeni teknoloji modern bireyi, kontrolün bir amacı olarak ortaya çıkarmıştır. İncelenen, ölçülen, sınıflandırılan, normalleşme politikalarının hedefi yapılan varlık bizim modern birey olarak tanımlamaya çalıştığımız şey olur.

Foucault'nun siyasal kuramının can alıcı noktası disiplinin kanun ve hak dünyasından kurulduğudur. Böylece legal ilkelerin yerine fiziksel, psikolojik ve ahlaki normallik ilkeleri geçerek bu dünyayı 'kolonileştirir'. Modern toplumun evrensel hukukçuluğu iktidar uygulamasına sabit sınırlar koyuyor görünmektedir, evrensel olarak yaygın panoptisizmi, kanunun gerilerinde, onun yoğun ve anlık bir makine olarak işlenmesini sağlar. Makinenin aracılığıyla işlediği kod hukuksal değil, bilimsel bir

koddur. Foucault, disiplini insanları düzene sokmaya yarayan teknikler olarak tanımlar. Disiplinin işlevi, kendi standartlarını keşfeden, haklar dilinde, 'kendi kanunlarını koyan' özgür özneler değil; standartlara uyan, deli veya hasta veya uysal yeterli olduğu belgelenebilen yararlı özneler yaratmaktır.

Profesyonel veya bilimsel normların legal haklar ve yerel disiplinin anayasal hukuk üzerindeki zaferi çağdaş toplumsal eleştirinin neredeyse ortak temasıdır. O zihinsel hastalar, mahkumlar, hastane hastaları, çocukların (okullarda ve evlerde) haklarının savunulması için bir dizi kampanyaya yol açmıştır. Foucault'nun kendisi hapishane reformuyla derinden ilgilenmiştir. Foucault bu tür şeylerle ilgili çok az şey söyler ve etkililikleri hakkında açıkça şüphecidir. Yerel çatışmalar üzerindeki vurgusuna karşın yerel zaferlerle neredeyse ilgilenmemiştir.

İktidarın nesnesi yaygın ve anonim iktidarın sadist gözetlemesi tarafından her yere sokulur. Panoptikon simetrisizlik, dengesizlik ve farklılığı sağlayan bir makinedir. Sonuçta kimin gücü uyguladığı önemli değildir. Rastgele alınacak herhangi bir birey makineyi çalıştırabilir.

Foucault'nun iddiası hapishaneyle sınırlı değildir. Tam tersine hepimizin disipliner sistemler içinde kuşatılmış olduğumuzu iddia eder. Ona göre bu sistemler burjuva toplumunun her yanında vardır ve biz farkında olmadan davranışlarımızı kontrol ederler. Modern toplumda her türlü disiplin uygulaması Foucault'ya göre "bakışın oyunu sayesinde mecbur eden bir mekanizma"yı ön gerektirir. Bu disipliner iktidar görünmezliği sayesinde uygulanır; ama aynı zamanda uygulandığı kişilere bir mecburi görünürlük ilkesi de dayatır.

İktidar rejimleri zorunlu olarak denetlemek istedikleri nesnelere ilişkin bilgi yapılarının kurulmasına neden olmaktadır. Gerçi bu "bilgi" kimileyin kendi nesnelliliğiyle kendisine yol açan egemenlik dizgesinin dışına çıkılarak, kendisine kaynaklık eden iktidar rejimlerinin aleyhine işleyebilmektedir. Foucault bu çözümlerinin ışığı altında, özel bir duruma, modern toplumsal bilimsel bilgi alanları ile modern dünyada insan bedenlerin denetlemek amacıyla sıklıkla başvurulan disiplin altına almaya yönelik pratikler arasındaki ilişki üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu noktada yaptığı örnek olay çalışması, hapishane pratikleri ile başta suçbilim olmak üzere suç ve cezayla ilgilenen öteki toplumsal bilimsel

dallar arasındaki ilişki üzerinedir. Ancak Foucault burada hapishane tasarımını, okullarda, fabrikalarda, askeriye uygulanan disiplin altına almaya dönük modern pratikleri de işin içine katarak çok genel bir bağlama taşımaktadır. Sunduğu çözümlerle hapishanenin bütün disiplin altına almaya yönelik pratiklere nasıl sızdığını; nasıl ve hangi biçimlerle hem bir model hem de söz konusu pratiklerin ana yayılım kaynağı olduğunu açıklıkla göstermektedir.

18. yüzyılda toplum, insanları dışlayan değil, herkesin yerinin belirlendiği, gece gündüz göz(et)lendiği bir sistemi içinde barındıran bir iktidar kalıbı kurmuştur. Bu yeni disiplinci iktidar üç denetim kipinden oluşur: Gözetleme, normalleştirme ve sınama. Foucault bunu Panoptikon'un mimari tasarımı olan 'panoptikon' üzerinden açıklar. Bentham için panoptikon, "bu elbette mimari bir biçimdir, fakat özellikle bir yönetim biçimidir; zihin için zihin üzerinde iktidar uygulama biçimidir". Bentham'ın 'panoptik' bir hapishane projesi biçimi altında görselliğin kendisi sorguya çekilir. Herkes panoptikonun gözüne takılıdır ama bunun farkında değildir. Onu güçlü kılan ise "tutukluda iktidarın otomatik işleyişini sağlayan bilinçli ve sürekli bir görülebilirlik halini yaratmaktır". Amaç "şeyleri gözetlemenin fiili olarak sürekli olsa bile yarattığı etki bakımından daimi olmasını sağlayacak biçimde; iktidarın kusursuzlaştırılmasını, iktidarın fiilen uygulanmasını gereksizleştirerek biçimde; bu mimari aygıtın onu uygulayan kişiden bağımsız bir iktidar ilişkisi yaratacak ve bu ilişkiyi sürdürecektir bir makine olmasını sağlayacak bir biçimde; kısacası, burada kalanların bizzat taşıyıcı oldukları bir iktidar durumu içinde zapt edilmelerini sağlayacak biçimde düzenlemek"ti. Hapishane hücrelerinin, merkezi bir gözetleme kulesinin çevresinde düzenlendiği bir ceza kurumu tasarımı olarak Jeremy Bentham'ın 'Panoptikon'u, böylece güveni sağlamak için disiplin altına alınan bu gizli biçimlerinin bir metaforu olup çıkar. Gardiyanın herhangi bir andaki gizli ve sabit bir bakışının öznesi olup olmadığını hiçbir zaman bilmeyen mahkumlar kendi davranışlarını düzenlemiş olurlar. Panoptikonun uygulanmasıyla birey iktidarın disipline edici gücünü içinde hissederek iktidarın kendisine doğrudan müdahale etmeden kendi kendini disipline etmiş olur.

Bernauer, Bentham'ın panoptikonunun, toplumun siyasal teknolojisi ile hapishane kurumunun keşişiminin muhteşem bir imgesini sunduğunu ve bu teknolojinin hedeflerini ortaya koyduğunu iddia eder.

Bernauer, Foucault'dan hareketle bu teknolojinin üç özelliğini: **Bireylerin yerleştirildiği mekanlarda (askeri kamp, okul, işçi konutları vs.) mutlaka hiyerarşik bir gözetim bulunduğunu, ikinci olarak bu mekanların normlara uyulması için sürekli yasalarla kontrol edildiğini, üçüncüsü yapılan yoklamalarla ilk iki tekniği somutlaştırıp birleştirilmesiyle bireyin başarısının ölçülmesi" sonucunu doğurmaktadır.**

Foucault panoptikonun mimarisini, hem içeriye hem dışarıya bakan hücrelerle bölünmüş halka biçimindeki bir bina olarak adlandırır. Binanın ortasında bir avlu ve hakim bir kule bulunur. Gözetilen hücrelerde "kurumun hedefine uygun olarak yazı yazmayı öğrenen çocuk, çalışan bir işçi, ıslah edilen bir mahkum, deliliğini yaşayan bir deli vardır. Merkezi kulede bir gözetmen bulunur. Her hücre hem içeriye hem dışarıya baktığından gözetmenin bakışı için hiçbir karanlık nokta yoktur. Sonuç olarak her şey gözetmenin bakışına açıktır". Bu gözetmen her şeyi apaçık görebilirken, buna karşılık hiç kimsenin kendisini göremeyeceği şekilde kendisini panjurlar. Foucault, bir kişinin kimseye görünmeden herkesi gözetleyebildiği panoptikon makinesinin Bentham'ın düşü olmaktan çok burjuvazinin bir düşü olduğunu söyler.

Devlet : Kıskanç Sevgili

Ruşen Özgür Özcan

Kıskanmak dediğimiz duyguyu merak etmek, haber almak istemek, iyi olup olmadığını bilmeyi istemek, korumak-kollamak, sevdiğinden dolayı yanında olmak istemek gibi istek ve duygulardan ayırılım. Kıskanmak denen şey aslen patolojik bir duygudur. Özellikle de kıskanç bir sevgilinin elinde her türlü edimi ortaya koyabilecek kadar hastalıklı bir duygu haline gelir. Mülkiyet duygusuyla harika bir ilişki içindedir kıskançlık. Ve bu duygu, kıskananın, kıskanılanı baskı altında tutmasına, takip etmesine, izlemesine, onun her hareketini bilmek istemekten, ona şiddet uygulamaya ve hatta onun fiziksel varlığını yok etmesine kadar varabilen bir davranışlar silsilesini harekete geçirebilir. Devlet denen kurum da aynı refleksi veriyor vatandaşlarına karşı. Teknolojinin yardımıyla da bunu gün geçtikçe daha beceriyle ve başarıyla yapıyor. Varlığını insanlara borçlu olan devlet kurumu varlığının devamı ve bekası için, elinde bulundurduğu ve/veya kullanabileceği tüm aygıtları kullanarak

vatandaşlarını kontrol altında tutmak istiyor. Ve bu asıl amaç uygulanırken de vatandaşların her türlü hakkı yok sayılarak devlet uğruna gözden çıkarılabilir hale geliyor insan. Devlet vatandaşlarının nerede ne yapıyor olduğunu biliyor artık. Gerek ses, gerek görüntü verilerine ulaşması artık çok kolay günümüzde. Cep telefonları bizim yerimizi sürekli olarak işaretlerken neredeyse her sokakta görebildiğimiz (aslında çoğunu göremediğimiz belki de) kameralar da bizim güzel yüzlerimizi sürekli kaydedebiliyorlar. Sanal alemde nerede olduğumuzu ve ne yaptığımızı da geride bıraktığımız sanal izler gösteriyor. Devlet bunları bilmek istiyor ve bunları bilmeye hakkı olduğunu düşünüyor. Bunların çoğunu da illegal olarak ve başka kisveler altında yapıyor. Ama yine tüm bunları bizim iyiliğimiz için yaptığından da kuşku duymamamız gerektiğini ısrarla belirtiyor. Kayıp kişilerin bulunmasında cep telefonu sinyalinin kullanılması veya hayatımızı kolaylaştıran bir takım bilgisayar programlarında

kameraların ve tepemizdeki uyduların verilerinin kullanılması, sanal alemde maruz kalınan saldırı ve hakaretlerle mücadelede internet protokol adresleri kullanılması devletin vatandaşına karşı kendisinin yaptıklarını olumlamak için fırsattır. Ve devlet bunları vatandaşını korumak ve vatandaşının hayatını kolaylaştırmak için yaptığını söyler. Devlet vatandaşının haklarını bir çırpıda elinden alarak onu nesneleştirir ve artık o nesne üzerinde her türlü tasarrufa sahip olduğunu düşünür, tıpkı kıskanç bir sevgili gibi.

Kıskanç sevgili de kıskanılan kişiye her istediğini yapmayı kendinde bir hak olarak görür, çünkü seviyordur ve bu sözü edilen sevgi uğrunadır/içindir her şey. Ve onun sevdiği, yani onun olan şey de onun istediği gibi olmak zorundadır. Bunu kontrol için de kıskanılan (veya vatandaş) takip edilebilir, gözetlenebilir, mahremiyeti didiklenebilir, sosyal hayatı mercek altına alınabilir, psikolojik baskı ve şiddet uygulanabilir vs. çünkü vatandaş devlete aittir ve kıskanılan da kıskanç sevgiliye aittir. Kıskanılanın ve vatandaşın varlıklarının artık tek nedeni kıskanç sevgilinin sevgisi ve devletin bekasıdır.

Gerek günlük hayatımızdaki olaylardan, aldığımız haberlerden, izlediğimiz film ve dizilerden, okuduklarımızdan edindiğimiz şudur ki; devlet denen kurum vatandaşlarını gözetliyor, takip ediyor, kontrol ediyor, korkutuyor, onlar üzerinde baskı kuruyor, onlara fiziksel ve psikolojik şiddet uyguluyor. Bunu yapmak için elinde artık daha fazla aygıtı var.

Kıskanç bir sevgiliden kurtulmak çok zordur çünkü kıskanılanın kendisini veya yakınlarını tehdit, kıskanılana karşı şiddet uygulama ve hatta kıskanılanın hayatını sona erdirebileceği gibi birtakım hareket beklentisi kıskanılanı korkutur, sindirir ve kabullenişe doğru sürükler. Ve mucize kabilinden bir fırsat bekler kıskanç sevgiliden kurtulabilmek için. Tıpkı vatandaşın devlet aygıtından kurtulması gerektiği gibi kıskanılanın da kıskanç sevgiliden kurtulması gerekir.

Ancak o zaman vatandaş ve kıskanılan insan; birey, kişi, sevgili, aşık adını alır.

Büyük Birader Kampüste

Kübra Ceviz

Ankara Üniversitesi'nin Siyasal Bilgiler, Hukuk, İletişim ve Eğitim Bilimleri Fakültelerinin bulunduğu Cebeci Kampüsü'ne 2008 bahar döneminde güvenlik kameraları takılmıştır. Güvenlik kameraları, kampüs içinde bahçe, fakülte binalarının içi, kütüphane gibi muhtelif yerlerde bazıları görünür bazıları ise görülmeyecek şekilde yerleştirilmiştir.

Söz konusu güvenlik kameraları kampüs içerisinde herkesi ve her şeyi kayıt altına almaya başlamıştır. Kampüs içerisinde nerde ne yapıldığı kayıt altına alınırken tüm gününü burada geçiren öğrenciler, akademisyenler ve diğer çalışanlar bu kayıtların nerelerde yapıldığını, kimler tarafından denetlendiğini ve izlendiğini, kayıtların daha sonra saklanıp saklanmadığını, hangi amaçlarla kullanıldığını bilmemektedir. İdare bu konuda herhangi bir açıklama yapmadığı gibi konuyu düzenleyen herhangi bir düzenleyici işlem de mevcut değildir. Bu durumun temel hak ve özgürlükleri tehdit ettiği ve hukuk devleti ilkesine aykırı olduğu açıktır.

Bugün yeni gelen öğrenciler kentteki kameraları yadırgamadığı gibi kampüste günden güne artan (hem sayı hem teknolojik kapasitesi) kameralara da alışkın gündelik hayatlarını devam ettirmektedir. Ancak kameralar tartışması, kampüse kameraların girdiği bu dönemde hem Cebeci'de okuyan öğrencilerin hem de ODTÜ'lü öğrencilerin tepkisine neden olmuştur.

O dönemde Siyasal Bilgiler Fakültesi İnsan Hakları Öğrenci Topluluğu ve Öğrenci Derneği şöyle bir bildiri yayımlamıştır:

Gözetleyemezsiniz!

"İçinde yaşadığımız gözetim toplumunda artık hepimizin gizliliği gözetim altındadır"

"Zaman gözetim çağı, her birimiz tüm gizliliğimizi yok eden gözetim toplumunun bir izlenesi nesnesiyiz" Özgürlüklerimizi hiçe sayarak kamusal hayatın tüm alanına hakim olan gözetleme pratikleri bir süredir turnikelerle birlikte kampüse de sızmıştır. İktidar, kameraları ile tüm anlarımızı, hareketlerimizi kayıt altına alarak "güvenli-kli toplum" düşünün bir parçası olarak yaratılmak istenen "güvenli-kli üniversiteler" in peşindedir. Gözetleyerek disiplin altına alınan ve sesi çıkmayan bir kuşak/nesil oluşturularak, düşünen, söz söyleyen ve dönüştüren üniversite öğrencilerini kameralar ile kuşatarak onları kontrol altından tutmak amacındadırlar. Sokakları çoktan kuşatan bu zihniyete önce kampüslere sahip çıkarak, sonra sokakları kampüs yaparak karşı durmak gerekmektedir. Burası, sistemin devamlılığı adına kafaların tektipleştirildiği okullardan değildir, kışla hiç değildir. Kameralara karşı oluşumuz; geçmiş kuşaklardan aldığımız "özgür üniversite özgürleşmiş toplum" ruhunu sonraki kuşaklara aktarma geleneğindedir, haklarımıza sahip çıkma bilincindedir, panoptikon zihniyetine karşı oluşumuzdur, her yerdeki büyük biraderlerin bizi izlemesini istemeyişimizdir!

Benzer bir durum ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nde de yaşandı. Bölüm, program ve çalışma koşulları itibarıyla öğrencilerin evi haline geliyor diye "güvenlik" kaygısı ile dekanlık kamera yerleştiriyor. Yapılan basın açıklamasıyla dekanlığa verilen cevap şöyle, "Sayın Dekan Haluk Pamir, bildirimizde geçen 'fakültenin

gerçek sahipleri olan biz öğrenciler' tümcesinin yanlış olduğunu, fakültenin gerçek sahiplerinin kendileri olduğunu belirtti. Bu, fakülte yönetiminin fakültenin eğitim sürecinden, fakültenin kuruluş amacından ne kadar habersiz olduğunu göstergesidir. Buradan tekrar söylüyoruz: fakültenin gerçek sahipleri iradesi hiçe sayılan öğrencilerdir."

Öğrenciler karara tepkilerini okulun her yerine karikatür ve stickerlar yapıştirarak, bir saat boyunca derse girmeyerek, kameranın önünde çekirdek çitleyerek protesto ettiler. Tepkilerden dolayı dekanlık kamera sayısını 22'den 16'ya düşürüyor.

Hali hazırda kameraların ve çok sayıda büyük biraderin egemenliği üniversitelerde devam etmekte. Üzücü olan ise "güvenlik" ihtiyacının artık "kaygı" olarak bile görülmemesi ve gündelik hayatımızın her anına enjekte edilmiş bir topluluk halinde yaşayabilme serumuna dönüşmesidir.

kamera varsa biz yokuz!

pazartesi günü
13.40-14.30 saatleri arasında
derse girmiyoruz

SAKINCALI BİR YAZI

Ömer Selim

“Sanıklardan Çağrı Yılmaz, Hikmet Tanıl, Nuri Özçelik ve Demet Yılan'ın polise saldıran grup arasında yer aldığı, olay sonrasında tanınmamak amacıyla uzun olan saçlarını kestirdikleri, bazı sanıkların da ellerindeki flama sopaları ile panzerlere saldırdığı...”

Hopa olaylarının arkasından Ankara'da yapılan protesto gösterileri sırası ve sonrasında yapılan tutuklamaların davası için hazırlanan iddianamenin yukarıda alıntılan kısmıyla ilgili olarak üç temel başlıkta çok şey söyleyebilirim ama bu başka mücadelelerin tartışması ve başka yazıların konusu olsun. Biz bugün burada, kılık değiştirmek için saç kestirmenin bir kovuşturmaya, ev aramalarına ve 6 ayı bulan tutuklamalara bahane olarak kullanılabildiği bir ülkede yaşadığımızı vurguyla yetinelim.

Rejim muhafızlarının karşısında kimliği gizlemeye yeltenmek bir suçtur, amacınız bu olmasa da kuaföre gidip iddialı bir saç kesimi yaptırmak, esmere sarı saç, keleş peruk 25 yıl hapisle cezalandırılabilir. Aslında bu edimin kendisine doğrudan suç isnat edecek, etse de bununla

vicdanları kandıracağına inancak kadar da saf değildir sistem. Kimliği gizlemeyi bir suçun işlenmesine hazırlık ya da işlenmiş bir suçtan kaçış olarak niteleme tercihi gizlenmeyi ceza hukukunun alanına sokuyor. Yani eylemin kendisi değil olası sonuçları üstünden yapılan kesitirimler yargılanıyor.

Step One - Print out
Step Two - Cut around dotted lines and cut out eyes.
Step Three - 7777
Step Four - Profit

Bu durumda kentin dört bir yanına yerleştirilmiş güvenlik kameralarından kıyı bucak kaçmak, yüzü maskelemek, kış ayında kaşkol tamam da yaz günü yüzü gizlemek önce şüphe uyandıracak arkasından kolayca yapılan biometrik okumalar ile tespit edilen kimliğin takibiyle ne olur ne olmaz kabilinden ihtiyati bir gözaltıyla sonuçlanabilecektir.

Korkuya davet olarak algılanmasını söylediklerim, bilhassa aktivistlerin bu konuda genelde hiçbir çekinceleri olmamasını örnek alalım ki onlar en büyük riske göğüs gerenlerdir. Sadece bir saptama ya da gelecek projeksiyonu olarak Mike Davis'in City of Quartz'ında ele aldığı Los Angeles örneği (Türkçe bahsi yine Davis'in kaleminden Birikim dergisininin 86. sayısından takip edilebilir) yirmi yıl önceden başımıza gelecekleri nasıl

örneklediyse bunu da öyle alalım.

Halbuki seslerini duyurmak, icazet isteme için değil kendi hakikatlerini haykırmak için yapıyorlardı bu eylemleri. Görünür olmak için bir eylemde bulundular ve görünmez olmaya çalışarak suçlandılar.

Paris komününden bu yana sokaklar bir mücadele alanıdır, mücadeleye girişenlerin ise gizlenmekten öte görünür olmak gibi bir dertleri vardır, daha da ötesinde görünmeyenleri ifşa etmek. İşte sistem kameralarıyla, kimlik kontrolleriyle, telefon dinlemeleriyle bunun önlemini daha gerçekleşmeden almak istiyor, ne diyelim onun doğası bu, yapacak elbet ancak bizim doğamız da bu, direneceğiz ve bu oyunu bozacağız elbet. Aktivistleri ayrıık otu olarak görmeye meyilli bir karaktere sahiptir her iktidar, gözetleme de iktidarın en başat denetim aygıtlarından biridir. Ama uçuruma uzun süre bakarsa uçurum da onun çiğnerlerine bakacaktır. Bunun için güvende olmayan aslında gözetlenen değil gözetleyendir, bunu bildiği için herşeyi bilmek, kuş uçurtmamak niyetindedir, gözledikçe artan korkusuyla da bu denetimi sürekli daha uç noktalara taşımaya çalışacaktır. Herşeyi görmek herşeyi bilmek midir peki? Yangına önlem alamazlar, ancak onu söndürmeye çalışabilirler, becerebilirlerse. Bunu baskıyla mı yapacaklar peki? Denecekler ama olmayacaktır, bunu ütopya değil, tarih söylüyor.

Sol Kulağım

Reni Parker

Son yüzyılın en popüler sözcüğü “güvenlik”... işyeri güvenliği, vatandaş güvenliği, bilginin güvenliği ve en son da “güvenli internet”

Güvenlik kimin için? Kime karşı? Yerküre üzerindeki kaynaklara adil paylaşım olabilsediydi, güvenliğe gerek kalırmıydı? Kimi neyden koruyoruz? Ya da neyi kimden? Ya da daha çok özgür olabilmek için mi güvenlik? Güvenlik ve özgürlük ikilisi düşünülünce doğrudan bir zıtlık hissiyatı kaçınılmaz aslında. Gelişen teknoloji öncelikle savaş sanayini kalkındırıyor. Bireyin günlük yaşamını kolaylaştırmaktan çok korkutmak izlemek kontrol altında tutmak için var sanki.

Şimdi metropollerde bankamatikler, kredi kartı hareketleri, MOBESE (Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu) kameraları, trafik kameraları, her türden GSM (Küresel Mobil İletişim Sistemi) cihazları ve GPS (Küresel Yer Belirleme Sistemi)'ler aracılığı ile toplu kontrol altında. Düşüncelerimiz ise internet ve onun tuzaklarından sosyal medyalar tarafından kontrol ediliyorlar. Bilişim jargonunda zaafiyet testleri zayıflık testleri gibi kavramlar bulunmakta. Sosyal medyalar da bireyler üzerinde zaafiyet ve zayıflık testleri yapıyor adeta.

Kim kimi tanıyor? Hangi IP den girmiş. Bu arada ilk, ortaokul, lise, üniversite bilgileri arkadaşları, ilgi alanları, sosyal etkinlikleri, yer aldığı “sosyal sorumluluk projeleri”, politik görüşler, fotoğraflarından yüz tanıma ile istihbarat örgütlerinin veritabanlarına kaydedilme, en önemlisi kişilikler hakkında derinine araştırmalar. Tıpkı parmak izi gibi sol kulak da kişiye özel bir kimlik bilgisi taşıyor. Bari sol kulaklarımızı koruyalım da fotolarımızı öyle ulu orta paylaşmayalım :) Bir dönem BBG evi vardı, bir fenomen olmuştu adeta, aslında ciddi bir sosyolojik araştırma konusu, bir tür deney adeta, hem de pek çok sosyolog ve psikoloğun kolay kolay kuramayacağı deney ortamı idi, katılımcıları birer denek idiler. Bugünün metropollerinde de birer BBG evi sanki.

Bunca izleme loglama gözetlemeye karşı “suç” oranı azaldı mı? Trafik kazaları azalıyor mu? Kadın Cinayetleri azalıyor mu? Özgürlükler artıyor demokrasi yükseliyor mu?

Yani bunca kamera bunca izlenme kime ne yarar sağlıyor? Metropollerde yaşayan bir insanın bir gününü değerlendirelim. Sabah uyandı eğer gece kapatmış ise gsm telini açtı. İlk sinyal gitti.. sol kulak uyandı, sonra sol kulak sokağa çıktı, araçlı ise trafik kameraları ve gsm tellerinden gelen sinyaller hele bir de gsm telinde ve/veya aracında bir ekipman olarak gps'i varsa artık tadından yenmez, bir şekilde ofisine ulaştı. Bu süreç günlerce izlenince davranış alışkanlıkları çıkıyor, kaçta uyanır, kaçta evden çıkar, hangi yoldan gider, dışarda kahvaltı, varsa sigara gibi alışkanlıkları, alışveriş yaptığı yerler, kredi kartı harcamaları, çektiği krediler, mali durumları vs. vs. Sol kulak ofisine gelir PC'sini açar.

Önce mail mi okuyor gazete mi okuyor hangi sitelere giriyor, müzik ya da radyo mu dinliyor bu bilgiler de arşivlerde. İnternette hangi sitelere girer, ne kadar kalır, hangi alanlarla ilgilidir, politik görüşü, kişilik yapısı, kısaca iç ve dış dünyası nasıldır. Kime ne mailleri yazar içerikleri nelerdir. Ofis alışkanlıkları da elde edilir. Yemeği kaçda nerede yer, kimlerle araşır, konuşur, nerelere gider. IM (Instant Messaging) dediğimiz araçlarla kimlerle ne konuşur, eş dostu kimdir ne sever ne sevmez, eşini aldatır mı, o gün onun için nasıl bir gün olmuştu. İyi kötü bitirilen günde karşılaşılan yeni durumlarla baş edebilme yetisi varmıdır? Yöntemleri nasıldır? Zaafları? Bu devimin teknoloji sayesinde taa ki uyuyuncaya kadar devam

eder... henüz rüyalara müdahale edebilen bir teknolojik aygıt duymadım ama olamaz diyemem :) olursa da o daha da işlevsel olur big brother için.

Kısaca tüm teknoloji insanlığı gözetleme izleme üzerine organize edildi, sorun teknolojiye değil de onu kullananlarda, oysa bilim teknoloji sokakları süpüren küçük araçlar üretebilir “çöpçü” yükü insanlığın sırtından alınır, muayene olmak, tedavi olmak için, devlet dairelerindeki vatandaşlık işlemleri için hızlı çözüm sağlamak, üretimden verim alabilmek için, ulaşım için, bilgiye erişim için, pek çok insan gücü gerektiren alanlar ve sektörlerde zaman ve verimden kazanç için teknoloji kullanılsa insanlık daha üretken, zaman daha etkin kullanılıyor olabilir diye düşünmemek elde değil.

Her ne ise bu BBG evi metropollerde yaşamak nasıl olmalı? Gözetlenmeye karşı mı çıkmalıyız? Yoksa görünür olmaktan bir beis görmemeliyiz? Hani kimilerimiz diyor ya “ne yapıyorum ki zaten görsünler izlesinler ne çıkar” hatta dahada ileri gidip “korku cumhuriyetleri yaratmayalım” denilebiliyor.

Devletler hemen tüm vatandaşını potansiyel suçlu yerine koyarak “yaptıkların yapacaklarının teminatıdır” mantığı ile kontrol altında tutmak istiyor da vatandaş hangi akla kulluk bu sanal hücreleri yaşatıyor, varoluşuna katkı sunabiliyor? Ayrıca kapitalist kuruluşlar kişiler üzerindeki güçlerini artırabiliyor. Davranış şekillendirebiliyor.

Bu gözetleme aygıtlarını kendi tercihlerimiz ile kullanırken hele de etkin kullanamazken aslında hani deriz ya kendimize hapisaneler örüp içine giriyoruz. Peki bu saydığımız izlenmemizi sağlayan araçları etkin kullanamaz mıyız? Ya da ne kadarını kullanmak gerçekten yaşamımızı kolaylar ve/veya neşeli bir hale getirir? Pek çok insan görüyorum aslında ilkokul ya da okul öncesi arkadaşları ile görüşmek şöyle dursun yakın geçmişinden edindikleri ile bile zor görüşüyor, görüştüğünde de tahammülü oldukça kısıtlı peki o zaman o sosyal medyalarla onca kişisel bilgileri başkaları ile neden paylaşıyor? Neden çocukluk ve gençlik yıllarındaki tanıdıklarına ulaşmak istiyoruz? Gerçekten amaç bu mu? Amaç gerçekleştiriliyor mu peki? Öte yandan reel yaşamda kendisini ifade edebilecek alanlar mı bulamıyoruz acaba? Hani ifade özgürlüğü yok ya :) Ya da görünür olma hissiyatından mı acaba? Hani ben de varım buradayım diyebilmek için mi? Sosyalleşmek için mi? Aslında onlarca soru yöneltilebilir ve onlarca akademik başlıkta incelemeye değer verilerdir bu paylaşımlar. Sınıfsal nedenler, sosyo-ekonomik nedenler ancak bir gerçek vardır ki gerçekten görünür oluyoruz...

İnternet bilgiye erişimde en güçlü kaynak her an erişebileceğiniz neşeli bir kütüphane adeta, üstelik her an açık, görsel malzemesi bol kolay erişilebilir... Tüm bunlar kabul.

MOBESE'ler neden gerekli? Trafik kazalarını önlemek için mi? Yoksa sokakları ve sokağa çıkanları izlemek ve kontrol altına almak için mi? MOBESE'den önce ve sonra için değerlendirmek gerek. MOBESE nin devreye girişinden sonra trafik kazaları azaldı mı? Yaşanan kazalara müdahale süresi kıaldı mı? Suç ve suçluyu bulma süreleri? Tabii suç ve suçlu tanımına da nereden bakıldığı önemli (sistemin içinden mi dışından mı). MOBESE kameralarından alınan görüntüler ulusal medyanın tüm haber kanallarında kısa kısa da olsa veriliyor. Hatta pek çok internet sitelerinde video paylaşım sitelerinde “komikler” olarak izlenebiliyor.

Aslında birey kendisine ilişkin bilgileri paylaşmakta özgürdür elbette, bu bilgilerin nerede kullanıldığını da önemsemeyebilir. Bu noktada kanun yapıcılar ve uygulayıcıların nerede nasıl ne amaçla kullandıkları önemli bence.

Bu toplanan bilgileri bir yandan “istihbarat” ve “güvenlik güçlerinin” işini kolaylarken öte yandan “özel hayatın gizliliğini” ihlal ediyorlar. İnsanlar özgür doğar ama gözetlenerek

yaşamak zorunda kalıyor. Güvenlik kişi özel hayatından daha önemli değildir ve olmamalıdır da.

Özel Hayatın Gizliliği 1982 Anayasasının 20. ve 22. maddeleri, İnsan Haklarını bildirgesininin 12. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları sözleşmesininin 8. maddesi ile korunmuştur.

Özel hayat, bireyin sakın ve özgür hakkına sahip olabildiği kendine özgü alana karşılık gelir. Özgürlük ve gizlilik olmak üzere iki ögeyi barındırır. Özgürlük ilkesi, özel hayat, bireyin davranış ilişkilerini, tercih ve yaşam tarzını istediği biçimlerde somutlaştıran ve dilediği gibi yaşama ve davranma hakkı tanır. Özel hayat beraberinde kimlik hakkını da içerir. Bireyin açık onayı olmaksızın gerçek adı, adresi, yaşı, medeni hali, boş zamanlarını değerlendirme biçimini, malvarlığı ve günlük alışkanlıklarını ifşadan koruyan, kısaca özel yaşamı üçüncü kişilerden merak alanı dışında tutan ve bireyin özelini dış etkilerden koruyan, gizlilik ilkesidir.

Bu durumda MOBESE kameraları ya da Google' un kameraları (neyseki henüz Türkiye'yi kapsamıyor) ne kadar etik? Ya da internete gelen sansür ne kadar doğru?

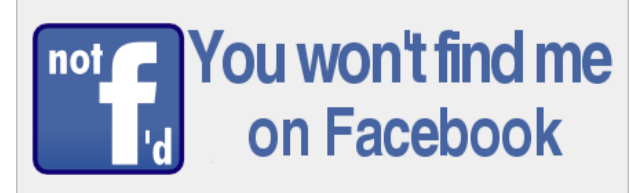
Telekomünikasyon Kurumu'nun (TK) kuruluşu beraberinde İnternet Servisi Sağlayıcılara (ISS) yükümlülükler getirildi.

Önceleri Savcılıklar web sitelerini inceler Emniyet birimlerine bildirir bir emniyet görevlisi de ISS' lere gelir ve elden Savcılığın yazılı site kapatma talimatını getirir. ISS ler bu sitelere erişimleri kapatmakla yükümlüdür. Önceleri böyle yapılırdı, ancak 2007 yılı içerisinde TK' dan tüm ISS'lere yazılı bildirim geldi. Tüm ISS'ler yazıda tanımlı yapılan çok yüksek konfigürasyonlu bir sunucuyu ağının girişine yerleştirecek ve işletim sistemi olarak GNU/Linux yükleyecek ancak administrator (yönetici) şifresini TK yetkililerine verecek tüm kontrol ve erişim TK görevlilerinde olacak bu sayede daha önce uzun yöntemlerle yapılan işlem otomasyona geçecek “yasaklı” siteler kıyaslanamaz bir hız ile erişime kapatılacaktı. Üstelik de daha az personel, yazışma ve prosedür ile ve çok daha kolay bir şekilde. Yapıldı da, şu an öyle, fakat az çok bilimsel bilgi olanlar kendilerince bu yasakları delemek çözümler ürettiler, duyurdular paylaştılar ya diğerleri??

Peki eğer özgürlük varsa bir fikir neden yasaklanır? Bireyin kendini ifade etmesi neden bu denli korkutucudur? İnternet özgürlüktür deniyor. Hala biraz öyle, ancak teknoloji geliştikçe şüphesiz ki kontroller daha da artacaktır, tabii bireyi korumak adına..

Peki bu kontrollerden korkmak gerekli mi? Evet bence korkmak gerekli ancak yaşamımızdan topyekün çıkarmak yanlış olur. Araba kullanmak için insan nasıl bir eğitim sürecinden geçiriliyorsa bilişim araçlarını ve teknolojik ekipmanları etkin kullanmayı öğrenmek için de bir eğitim sürecinden geçmemesi korku cumhuriyetlerini de yaratır, gözetlemeyi de. İnsanlık her zaman bilmediklerinden korkmuştur. Bilinmeyene duyulan korku çok insani, ancak bilinmez olarak bırakmak aptallık olsa gerek Görünür olmak sorun değil de sol kulağımıza kadar kayıt altına alınmazsa özgür sayılabiliriz.

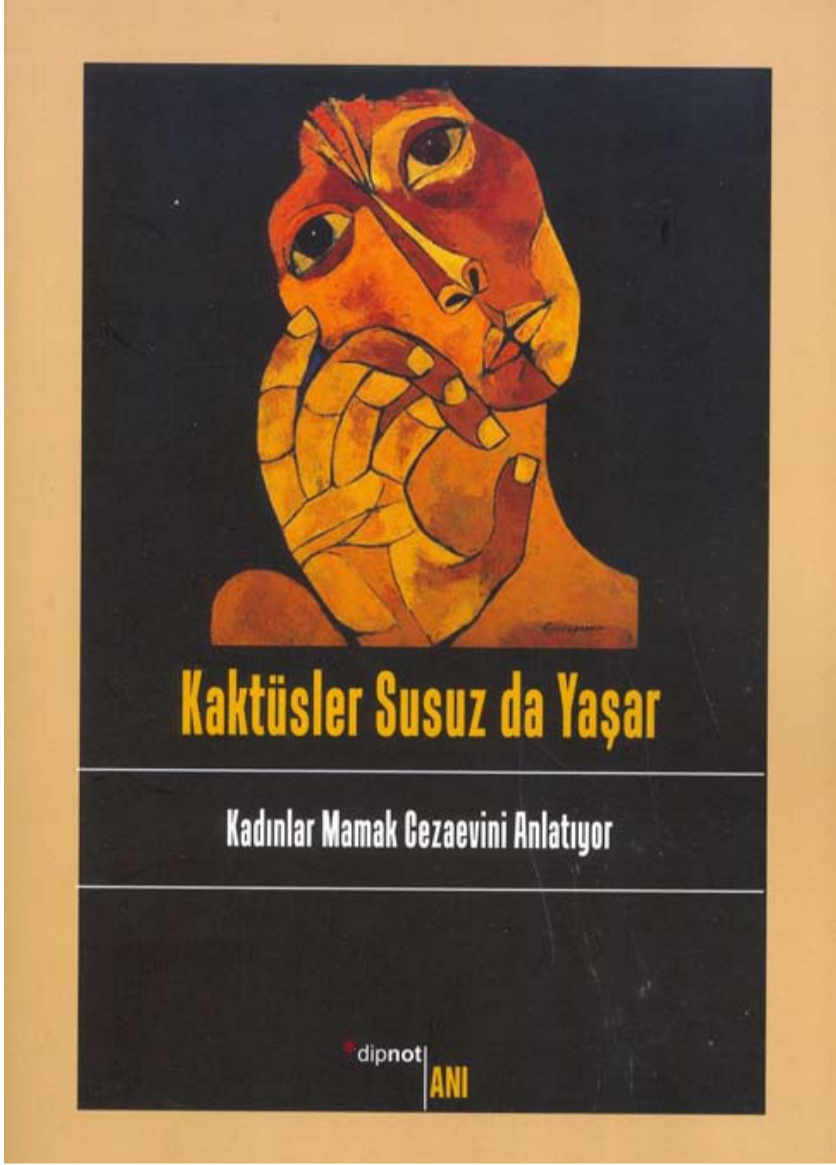
İktidarın kitleleri sindirmeye yönelik sistematik gözetleme araçlarının bilinmezliğine duyulan korkudur aslında korku cumhuriyeti. Cehaletin cesaretinden arınmış bilgi bir toplum korkusuzdur, korkusuz bir toplum ise özgürdür.

Kaktüsler Susuz da Yaşar!..

Anıl Akalp

Cezaevleri, içinden şairler, yazarlar, ressamlar çıkaran büyük üniversitelerdir. Tarih, tüm bunları kanıtlayan birçok eser sunmuştur bizlere... Bu üniversitelerden sadece biridir Mamak Askeri Cezaevi. 12 Eylül 1980 askeri darbesi sürecinde, Mamak Askeri Ceza ve Tutukevi'nde kalan 46 siyasi tutuklu kadın, yıllar sonra bir araya geldi. Ne de güzel oldu. 30 yıl sonra bir araya gelen "Mamaklı kadınlar", bunca zaman sonra buluşmanın heyecanı ve coşkusuyla o yıllarda yaşadıklarını bir kitap haline dönüştürmeye karar verdiler. Elbette kolay olmadı bu süreç... Toplamda 3 yıl sürdü bütün anıları derleyip toparlamak. Bazıları bütün çabalara rağmen ya günlük hayatın koşuşturmacasından zaman bulamadıkları için ya da beceremem kaygısıyla yazamadı anılarını, kimisi de o günleri bir kez daha anımsamak istemediği için... İnsanlık dışı baskı ve işkencelere rağmen, ölüm hücrelerinde ve kafeslerde birlikte direnen, cezaevindeki yaşamlarını birlikte üreten bu kadınlar, Mamak'ta yaşarken yazdıkları tarihe, bu kez de bu kitabı yazarak bir not düştüler. O yıllarda haftalarca aç ve susuz kaldıkları açlık grevleri ve ölüm oruçlarından sonra, aslında tam da kendilerini anlatan bir isim seçtiler kitap için: "Kaktüsler susuz da yaşar"...

Arka kapakta şöyle tanıtılıyor kitap:

"Mamak... 12 Eylül darbesinin ardından bir cezaevi... Ve Türkiye'nin her tarafını çok sarsıcı bir şekilde etkileyen günlerde

Mamak'ta ayakta kalmaya, direnmeye çalışan kadınlar... Direnirken birbiriyle dayanışan ve her acıdan bir kahkaha çıkaran kadınların...

Bir başkaldırı hikayesi. Gülerken, şarkı söyleyerek, hayır diyerek, birbiriyle dayanışarak, paylaşarak yaşanan bir hikaye...

Mamak Askeri Ceza ve Tutukevi'ndeyseniz, bir güvercin ürkekliğindeydik önceleri... Ürktük, çekindik, korktuk, kaygılandık ve de suskunduk. Anlamaya çalıştık. Sonra toparlandık. İnsanlığımızı, kişiliğimizi, devrimci değerlerimizi savunmak üzere güçlerimizi birleştirdik. Suya atılan taş misali başladı bu başkaldırı.. Önce küçük bir halka, sonra giderek büyüyen, çoğalan ve tüm suya yayılan halkalar gibi...

Sevgilerimiz büyüdükçe, dayanışmamız güçlendikçe, zulmün küçüldüğüne tanık olduk. Ölüm hücresinde, tabutlukta ya da bir başına tecritlerde, kafeslerde iken bile dostlukların, yoldaşlıkların sıcaklığı ısıttı üşüyen bedenlerimizi, yüreklerimizi... Bir de içimizi en çok acıtanın, kendi acımızdan çok, dostlarımızın acısına tanıklık etmek olduğunu öğrendik orada... Ve birlikte, daha bir dik durmayı, daha bir dik yürümeyi...

Onlar kişiliklerimizi elimizden almaya, gözlerimizdeki ışığı söndürmeye, bizi biz olmaktan çıkarmaya çalıştıkça, zulmün karanlığında, ufacak da olsa bir ışık yaktık birlikte.."

Deprem Dün, Deprem Bugün

Birol Özdemir

"Bugün 18.000 yazıyor gazeteler, on binler hala altında yıkıntıların. Herkes şikâyetçi, halk, medya, devlet, herkes suçlu arıyor, "devlet yok!", "müteahhit katil!", avazı çıktığıncaya bağıyor. Bağırırken kadar suçlu bağırmanın çoğu, 25 yaşındayım, gözümü açtığımdan beri ne az gördüm bu ülkenin insanlarını birbirine dost. Sırf içerek güzelleşmiyor işte, karşı kapının ardını hatırlamak, el uzatmak, her gün yüzüne bakıp ırkına dinine ideolojisine sövdüklerinizin insan olduğunu anlamak için şart mıdır bu ülkenin, sistemin, katillerinin üzerinize çökmesi? Yok birbirimizden farkımız, görmüyor musunuz kireç beyazı suratlar ve kaskatı vücutlar görmeden, bu feryatların yakarışların kulaklarınızı patlatması şart mı? Bu düzen, eski paslı utanmaz sıkılmaz düzenler, otobüs camlarındaki sinekler gibi öldürüyor bizi karayollarında, trenler soldan gider çünkü, bunlar trene bakar gibi bakıyor hayatlarımıza. Onlarca yıl önce "yaralar sarılacaktır" diyor başların biri, Erzincan'da yedi yıl önce yaptığı bina ilk yere yapışan, üstelik hastane, "yaşam" için ama ölüme kısa yol, bugün yine "yaralar sarılacaktır", çuvalara battaniyelere torbalara doldururken insanları. Ölmüşlerinizi bulmayı bırakın, yerlerini biliyorsanız şanslısınız, terliklerinin altındaki böcekler gibi eziyorlar bizi binalarıyla. Gerçekten elleriyle temizlemeleri gerekirken tuvaletleri, tren zannediyor sefaletimizi,

öyle bakıyorlar, işleri "bakmak", gelen yardımları sizin adınıza ayıkıyorlar, Yunan kanyıla yaşamaktansa ölmeyi, Ermeni battaniyesine sarınmaktansa donmayı yeğlersiniz, daha mı iyi bileceksiniz?

.....
Simsiyah harflerle bağıyor günlerdir, bütün gazetelerden televizyonlardan isyanlar yükseliyor, medya en büyük dostumuz! Erzincanlı-mış-ım, 39'da ölenlerin sayısını biliyorum, 92'yi hatırlamıyorum. Adana demin yıkıldı, çıkın kameralarınız mikrofonlarınızla sokağa, sorun kaç can gitti bina temellerine, ama Hülya'nın kavgası Bülent'in kocasını da sorun, Oktay'la Serdar'ı, bakın bakalım hangisini bilecekler, bir düşünün, neden? Bu medya ilk defa bu halk için bir şey yapıyor -gibi görünüyor- ise, neden bir kerecik olsun kendi suçunu bağırmasın, en iyi bilen değil midir, hafızasız, Susurluk'u unutmayız, görmüyor musunuz? Bu profesörleri ilk görüşümüz örneğin, Sevdâ'nın Seda'nın götüyle kapladınız ekranlarınızı, yedikleri çok önemliydi. Hatırlamayız elbet Adana'yı, hatırlamayız Civanlar'ı Horzumlar'ı, asbest abdestli bakanları, dikili ağacı olmayan papatya çocuklarını. Mercümelekler'i, çöplüklerde madenlerde patlamaları hatırlamayız, Şükür'ün, Hande'nin, elbette sultan Nadide'nin bombalarını patlattınız, ağaç kabuğu hafızamıza, ucuz bıçaklarınızla İbo'ları kazdınız hep, bekliyoruz ne zaman ağlatacaksınız yapış yapış "star"larınızı. Yine de tebrikler, el kadar

bebelerin yüz küsur saat sonra canlı çıkmasından daha şaşırtıcı haliniz, umarım zorlanmazsınız.

.....
Tek bir umut doğuruyor yıkıntılar, kameralara bakıp valiye "gelmesin o adam!" diye bağırın genç, bakanın yardımını istemediği "gâvurlardan" alkışlarıyla gözyaşlarıyla özür dileyen, hayatta kalmanın yüzüne bıraktığı küçücük gülümsemeye teşekkür eden halk, onlarca yıldır sırtında bağdaş kuranlara ağız dolusu küfreden anneler, babalar, evlatlar, silkincek gibi görünüyorlar. Canını, canlarını ve ölümlerini tırnaklarıyla güneşe çıkaran insanlar, onurlarıyla, acılarıyla yıkacak gibi bu aşağılık siyaseti, pis politikacılar ve sakat bürokrasiyi, tüm bu iğrenç düzeni. İlk defa farkındalar sanki sömürdüklerinin, emekleri, inançları, duygularının bu tuhaf yaratıkların gözünde banknotlara dönüştüğünün, çocuklarının, sevdiklerinin tek bir sayıdan ibaret olduğunun. Bir umut, yıkıntılar arasında var gücüyle beraberce savaşmıştı bu ülkenin insanları, belki yeniden.

Yazık, ne zayıf bir küçücük umut bu, toplarla gemilerle değil, plazalardan ağalar beylerle saldırıyorlar artık... Ne yazık, geçecek günler, yeni medyalar, yeni düzenler, unuttura unuttura vuracak yine ensemize, yine binalar değil, kendimiz gömeceğiz birbirimizi bir kaşık suya ellerimizle. Bu böğüren hayvanların

sesini duyan yok mu?"

Yıllar önce çalاکalem yazılmış umutsuzluk ve öfkeden alıntılar bunlar. Şimdi Van'da gördüklerimiz ürpermemize yetmiyor mu, değişen ne az şey, hala aynı şekilde ölüyoruz ve böcek gibi ezilirken binalar altında, artık öyle olmasın diye toplanan paralarımız hala sinek gibi camlarına yapıştığımız arabaların yollarına saçılıyor, öyle diyor büyüklerimiz.

Ve sağlığa ve eğitime harcanıyor onlara sorarsak, sağ kalmasak da, hala ölümler reddediyoruz "gâvurun" yardımını, "gücümüzü sınamak için", kobay fareleriyiz, bedava, hala Hülya'nın ağzının içindeyiz ayrına budala, "beyin bedava", o eğitim ki işte aradan geçen yıllarda sadece o günlerde görece "münferit" kalan ayrımcı zihinlerin bugün artık ağız dolusu, ağız birliğiyle "müstahak!" diye üstümüze yığılmasına sebep. Ölü vücutlara bile "onlar" diye bokumuzu atabiliyoruz, üstelik dağlarda elinde silaha falan da gerek yok artık, evinde kahvede oturarak ölene de "veriyoruz" hakkını.

Şimdi artık sadece daha çok kavga ediyoruz sanki, bu kıskırtmanın pisliğini gören yok mu? Söylenecek ne az söz, sorulacak ne çok soru var, alınacak ne çok puan; barışa, kardeşliğe gidiş yolunu bilen yok mu?

Kırmızı –Siyah ojeler, futbol ve ötesi

Mehmet Zeki

Kadın Alkaralar olarak geçtiğimiz yıl Mehmet Zeki'ye bir röportaj vermiştik. Madem Ankara'da kadınların futbola dair böyle güzel anıları var. Belki yeniden olur diye sohbeti Solfasol okuyucusu ile de paylaşmak istedik.

Kadın Alkaralar, "kesinlikle bir kadın dayanışması değildir"

Mehmet Zeki: Sizle tribüne has anılardan konuşmak ve futbola ilişkin görüşlerinizi almak isterim. Önce sizleri tanımakla başlayalım. Lâle Çeviker kimdir, Kübra Ceviz kimdir?

Lâle: Lâle Çeviker, Ankara'dayım yaklaşık 20 yıldır, dolayısıyla artık Ankaralı oldum bile diyebilirim. Ankara Üniversitesinde Siyaset Bilimi doktorası yapıyorum. Gençlerbirliği ile tanışmam da aslında Ankara Üniversitesine girmemle aynı döneme denk geliyor.. Ondan öncesinde, çoğu Gençlerli gibi geçmiş taraftarlığım var, Gençlerden önce bir Beşiktaşlılık hikâyesi var, babadan kaynaklı olarak. Yüksek Lisansla birlikte, Ankara'yı tek başına yaşamaya başlayınca Ankara'nın takımlarıyla tanışmak da bu döneme denk geldi. Gençlerbirliği ile ilk defa stadyumda maça gittim, o yüzden açıkçası tribünde maç izledikten sonra Beşiktaş'tan vazgeçmek çok kısa sürdü.

Kübra: Benim de 2005'ten öncesi var, üniversite dönemi kopuk. Ben abisi olan bir kız çocuğuyum, dolayısıyla çocukluğumdan beri futbola maruz kalmış birisiyim. Daha sonra Lâle'yle yine bahsederiz, tribünde kalmayıp sahaya inme fikri de bu nedenle daha cazip. Üniversiteden mezun olduktan sonra, Kasım ayıydı sanırım Erdem maça davet etti, Sivas spor maçıydı. Gençlerbirliği hikayem de böyle bir "hadi" ile başladı. Ha bir de Ankaralıyım hatta Ankaracıyım, Siyasal'da master yapıyorum.

Lâle: Ben ilk maçımı kapalıda izlemiştim, ama daha sonra ikinci maçımı maratonda izledim. Ve o zaman insanlar yanıma gelip "hoş geldin" demişlerdi ve ben kendimi sanki birilerinin oturma odasına girmiş gibi hissetmişim. Şimdi artık biz de "hoş geldin" diyoruz birbirimize.

Mehmet Zeki: Maçlara kombinenzle giriyorsunuz, tüm maçlara gidiyor musunuz?

Lâle: Benim 3 yıldır kombinem var, daha öncesinde çok sık gidemedim maçlara. Ama 3 yıldır maçları kaçırmıyorum. İç saha maçlarının hepsine zaten aman aman bir engel çıkmazsa gidiyorum, onun dışında deplasmanlara da gidiyoruz. Deplasmana gidemediğimiz zaman da Alkaralar'dan arkadaşlarla dışarıda buluşup hep beraber izliyoruz.

Kübra: İlk maçtan sonra, her zaman hep beraber gidilen bir yer var, Sakarya'da Beer Bus ve Lâle ile orada ilk temasımız oldu. Bana "artık hoş geldin Kadın Alkaralara ama kırmızı oje sürmen gerekiyor, gözlerine siyah makyaj yapman gerekiyor, kırmızı siyah bir takı bul kendine" diye esprili bir dille "uyarmıştı". Sonra anladım Kadın Alkara diye bir şey var.

Mehmet Zeki: Kadın Alkaralara geçelim öyleyse. Kimsiniz siz?

Lâle: Benim Gençlerbirliği ile tanışıklığım 2005'ten beri, dolayısıyla 2005'ten beri Kadın Alkaraların olduğunu biliyorum. Daha öncesine dair net bir tarih vermeme imkân yok. Ne kadar eskidir Kadın Alkaralar çok da geriye gider mi onu bilmiyorum ama çok da zannetmiyorum. Çünkü o zamanlar yeni bir oluşum olduğunu hatırlıyorum. Kadın Alkara olmak nedir, her şeyden önce çok düz biçimde Gençlerbirliği'nin kadın taraftarlarıyız. Alkaralar zaten bir maç izleme halini

işaret eder farklı bir konumda, Kadın Alkaralar da sadece kadın olmakla farklılaşıyor, başka bir farkı yok özünde Alkaralardan. Sonuçta hepimiz Gençlerbirliği taraftarıyız, hepimiz futbolu izlemekten, üzerine düşünmekten keyif alıyoruz. Hatta oynamaktan keyif alıyoruz. Dolayısıyla benim için Kadın Alkaralık böyle bir şey. Sadece tribünde değil, statta değil, gündelik

hayatımda da takip ettiğim, gündelik hayatıma da yerleştirdiğim bir şey futbol, bunun da en faal mecrası benim için Kadın Alkaralar ve tribünde edindiğim arkadaşlıklar.

Mehmet Zeki: Sitede, "kesinlikle bir kadın dayanışması değildir" diyor. Daha doğru ifade edilemezdi herhalde. Kadın Alkara ile erkek Alkara arasında bir fark olmadığını buradan da anlayabiliyoruz. Senin için ne ifade ediyor Kübra?

Kübra: Ben ilk geldiğimde, biraz önce de söyledim kırmızı siyah oje sürmek gibi algılamıştım. Öyle güzelleştiren bir detay, çünkü kafamda bunun dışında bir ayrım yoktu. Futbol genelde erkek izleyicisiyle, oyuncusuyla bir erkek işi olarak algılandığından, Kadın Alkara olmak aslında bunun bir cinsiyetinin olmadığını gösteriyor.

Lâle: Yani futbolun bir erkek oyunu olduğu yanlış algısından farklı olarak, sonuçta futbolun erkek oyunu olduğu algısı bir kurgudur. Futbol ve üzerine inşa edilmiş olan dünyanın kendi algısı bu. Ama sonuçta futbol sadece bir oyun ve bunu izlemekten, oynamaktan, sohbetini yapmaktan herkes keyif alabilir. Sadece futbolun kendisini sahada izlemekten değil, bu kadar sınırlı olmak zorunda değil futbol ve sevgisi dediğimiz şey, mesela kendi adıma, futbolun oyununu oynamaktan da çok keyif alıyorum, başta bilgisayar oyunları olmak üzere, diğer yandan futbolu daha iyi anlamak için topun kendisine dokunmaktan da çok büyük keyif alıyorum. Kübra ile beraber oynadığımız bir de futbol takımımız var aslında, kadınlardan oluşan, Zapatistas Hermanas adıyla. Yani, bu erkek oyunu zannedilen şey tek başına son derece keyifli.

Mehmet Zeki: Ben kendi adıma şöyle bir şey söyleyebilirim. Geçen hafta Gençlerbirliği-Ankaragücü maçını Gençlerbirliği taraftarının

arasında, maraton tribününde izledim. Gerekçem de şu, orda daha rahat top izleyebiliyorum. Sahada ne oluyor bitiyor daha rahat izleyebiliyorum. En fazla "lütfen ayağa kalkar mısın" diyen bir tezahürata maruz kalıyorsun. Ankaragücü tribünlerinde bunu yapabilmek, kabul etmek gerekir ki biraz daha zor.

Lâle: Birçok tribünde bence zor aslında, bir maçı izlemeye geliyorsun, hır güre, o telaşa, bağırıma, coşkuya, karambole gitmeyecek bir seyir keyfini koruyabilirsin tribünde. Elbette heyecanlanıyoruz, gol atmak için heyecanlanıyoruz, gol yiyince dizimizi yumrukluyoruz, bedensel tepkiler illa ki veriyoruz ve bunlardan biri de tezahürat, tabii ki biz de tezahürat yapıyoruz. Ama genel olarak o dilediğin gibi izleyebilme halini koruduğumuz sürece en keyiflisi benim için

Mehmet Zeki: Yalnız Gençlerbirliği tribününde tanıdığım insanlar tek tek bireysel olarak çok renkli kişilikler olmakla birlikte, Gençlerbirliği tribünü özellikle tezahürat anlamında o kadar renkli değil. Ama Gençlerbirliği futbolcuları da bu durumdan rahatsız değil. Bir kez olsun taraftarı kırıp da, tribüne çağırıldıklarında gitmemelik etmediler. İsterseniz biraz da sahaya inelim. Takım nereden çıktı?

Lâle: Benim için işin seyri şöyle gelişti; statta maç izlemek, halı sahada maç izlemek ve ardından halı saha tellerinin arka tarafına geçmek. Dolayısıyla onları o kadar çok izleyince iki şeyi çok iyi fark ettim; birincisi futbola dair ne sevdiğim, futbolu nasıl izlemekten hoşlandığımı, nasıl oynanmasından keyif aldığımı ve ikincisi madem futbolu izlerken bu kadar heyecanlanıyorum, halı sahada bile, maç izlerken beğendiğim bir hareket gördüğümde, "acaba bunu ben de yapabilir miyim" demek.

Bu merakla takımı kurduk, maçlar yaptık, düzenli antrenman bile yaptık uzunca bir süre.

Kübra: Bir gün Lâle'den bana bir mesaj geldi; "Şu gün şurada maç yapıyoruz, sen sağ açkınsın" diye. O gün bu gün sağ açıktayım. Öyle heveslendim ki yıllar sonra, çocukluğumda almak isteyip alamadığım halı saha ayakkabıma bile 25 yaşında kavuşmuşum bu sayede. Takımımızın adı Zapatistas Hermanas. İsmi Zapatistas'tan alıyor. Çoğunluğu Gençlerbirliği taraftarlarından kurulu bir halı saha takımı Zapatistas. Zapatistas ve Zapatistas Hermanas maçlarımız var bizim artık hayatımızda. Bahsettiğimiz o oynama isteğini erteleme hali, Zapatistas'ın rakip takımlarla yaptıkları maçlarda oynama-oynayabilme hayalidir.

Mehmet Zeki: Kim bu 8 kişi?

Kübra: Kalede Berna, defansta Ceren Demirebilek, Emel Güreşçi, Deniz Dağdeviren, hemen önlerinde defansif orta saha Lâle Çeviker, sağ açık Kübra Ceviz, forvetimizde Aliye Vurur, aramızda sadece bir tane Fenerbahçeli var, o da Suna Akbayır.

Mehmet Zeki: Yalnız az önce Lâle'nin ağzından antrenman lafı çıktı, tamam halı saha maçı yapılır da, bir de düzenli antrenman mı yapıyorsunuz?

Kübra: Evet yapmaya çalışıyoruz. Evren Işık çalıştırıyor bizi. İşin kendisinden keyif aldığımız için, kendi aramızda oyun oynadığımız zamanlar da oluyor.

Mehmet Zeki: Nerede oynuyorsunuz peki?

Kübra: Bahçelievler halı sahasında. Aslında çok az vaktimiz var, mesela işte ben master yapıyorum Lâle doktora yapıyor, ama haftada 1-2 gün buluşup o bir saat antrenman yaptığımızda gerçekten bizim için büyük bir zevk oluyor. Yaptığımız ana işlerin dışında bir şeyler yapmak bizi mutlu ediyor. Birbirimize ve futbola zaman yaratmış oluyoruz.

Koca Öküzün Boynuzundaki Hayatlar

Ali Akın Akyol

Alfa (alef; öküz), beta (beth; ev), gama (gamal; deve), zeta (zai; zeytin)... Dünyanın en eski alfabelerini oluşturan ana harfler genellikle günlük hayatın içinden detayları içinde barındırır. Ama herhalde bu harfler içinde en

ilginç "alfa - A" olsa gerek; hani Borges'in ünlü kitabı "Alef" ile evrenin merkezine koyduğu öküz boynuzu. Bu öküzler ya da boğalar Lascaux, Alta Mira mağaralarının duvarlarında, Çatalhöyük evlerinin duvar sıvalarında dolaşırken, Alacahöyük'te güneş kursu olarak çıkar karşımıza. Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde sergilenen Alacahöyük kral mezarlarından birinden ele geçen bu Tunç Çağı güneş sembolü oldukça ilginçtir. Çünkü, belki de evreni temsil eden her şey bir boğanın/öküzün boynuzu üzerinde yer almaktadır. Ağzında tavşan tutan kartal bile. Gelgelelim yıllardır bu güneş sembolünün (hani şu bizim yanlışlıkla yıllardır Hitit güneşi dediğimiz güneş kursunun) Ankara'nın yeniden kent simgesi olması için uğraş verilse de Ankara Üniversitesi logo olarak kabul ettiği sembolü çatır çatır on yıllardır kullanıyor zaten. Bazıları güneş kursunda gücün özünü görürken ben nenemin küçükken bana "vay be hey dünya, bir öküzün boynuzunda sallanır durursun" dediğini hatırlarım. Bu toplumsal bilinçaltı denen şey neymiş ki; yüzyıllardır insanın zihin odasında bir öküz sürekli sallayıp duruyor boynuzunu. Peki bu zihni bulandıran öküzler hem bizi hem de dünyayı neden sallıyorlar? Öyle böyle bir sallanma da değil, insanın dünyasında ye-iç-otur-yat-kalk işlerini orta yerinden karıştıran, bıçak gibi kesen, bir varı bir yok eden bir sallanma... Öküzden başlattığımız söze tam yol tornistan. Hititlerde "katkattima", sarsmak, titremek anlamında bir kelime vardı. "Seio" eski yunanca sallamak sarsmak "seismos" da sarsıntı, şok demektir. İsa'dan

altı yüzyıl önce Küçük Asyalılar İonya'da, "sismik" kelimesine köken olan "seismos" kelimesini çokça kullanırlardı. Eski Yunanlıların günlük ve yazın dilinde "gaka" (yer sarsıntısı), "anabromos ges" (toprağın kaynarak kabarması), "ektinagos" (silkeleme), "kaietos" (yer sarsıntısı sonrası oluşan yer çatlağı), "susseismos" (yer sarsıntısı, kasırğa) kelimeleri de vardı (Karagöz, 2005). Bir de Enosigaios (yeri sarsan, titreten) anlamında bir tanrı kimliğinde denizlerin tanrısı Poseidon vardı (Sonnabend, 1999). Homeros'un destanlarında Poseidon bu özelliği ile çokça geçerdi. Antik dünyada deprem insanın en merak ettiği şeydi. Bir gün aniden olur ve yıkar geçerdi. Evler, hayatlar bir vardı bir yoktu. Hesiodos tanrıların doğuşunu anlattığı Theogonia'sında şöyle der;

"...Çevrede sonsuz deniz homurdanıyordu
Toprak gürledi birden gür sesiyle
Engin gökler yankılanıp inildi
Ölümsüzlerin saldırıları altında
Koca Olimpos sarsılıyordu temelinden
Ağır bir deprem iniyordu Tartaros'a kadar..."

Halikarnassos'lu (Bodrumlu) hemşehrimiz Herodotos Yunanistan'da Thessalianın doğasındaki toprak yarıkları ve çatlaklarından bahsederken bunların tanrı Poseidon'un gazabını yansıttığını söylemektedir. Yüzyıllar sonra 1656 yılına ait İstanbul Patrikleri'nin tarihçesi ile ilgili bir el yazması eserin kenarına düşülmüş Yunanca bir not ise şöyle der: "St. Basil Yortusu'nda, ocağın ilk gününde, ay tutulması oldu... ve ayın 15'inde yer öylesine kuvvetle sarsıldı ki bir çok kale yıkıldı, her yer harabeye döndü..." (Ambraseys ve Finkel'in Anadolu'daki 1500-1800 yılları arasındaki depremleri anlattıkları eserinden). Ne şaşırtıcıdır ki 17 Ağustos 1999 tarihli Marmara Bölgesi depremi öncesinde, 11 Ağustos 1999'da da tam güneş tutulması gerçekleşmişti. "Deprem ve Sonrası" nı anlattığı kitabında Erhan Karaesmen "depremlerden ders çıkarma, genel kamuoyu düzeyinde maalesef başarıyla yürüyen bir süreç değildir" der ve haklıdır da. Yüzyıllardır insanımız yüzyüze oldukları bu tehdit ile yaşamayı öğrenememiştir. Ya da haksızlık yapmayalım.

Eskinin insanları akarsu yataklarına, ekim-dikim alanlarına şehir kurmaz, tepelik, kayalık yerlerde ahşap evlerinde yaşarlardı. Köprülerini de yüksek kemerli yapıları ki su altından selle alıp getirdiğini yığmadan rahatça götürebilsin diye. Miletoslu Thales 25 yüzyıl önce su ile deprem arasında ilişki kurarak "dünya okyanusta yüzen bir disk biçiminde bir gemidir ve suların hareketiyle sallanmaktadır" demektedir. Anaksimenes (İ.Ö. 546'da) depremleri yoğun yağışlar ve kuraklığa, Anaksogoras (İ.Ö. 500-428) ıslanan toprağın hava ile ilişkisine, Archelaos pneumatik nedenlere (sıkıştırılmış havaya), atomu ilk defa tarif eden Abderalı Demokritos ise (İ.Ö. 460-370) basınca bağlarken, Atinalı Antiphon (İ.Ö. 480-411) depremlerin nedenini toprağın derinliklerindeki ateşle açıklar. Tarihin tecrübesi ile bilim adamlarına güvenmek yerine günü yaşayan toplumlar için felaketler kaçınılmazdır, görüyoruz. İsmet İnönü'yle Nazmi Kal'ın (TRT adına) yaptığı bir söyleşide Kal'ın, İnönü'nün hatalarıyla ilgili sorduğu soruya İnönü'nün verdiği cevap ilginçtir: "Paşam hiç hata yapmadınız mı? Ohoo o kadar çok hata yaptım ki; yaptım ama aynı hatayı iki kez hiç yapmadım". Anadolu'da dik durmak için sarsılmadan sarsılmak lazım. Ya da depremler sarsmadan sarsılmak lazım. Tarih böyle diyor. Tarihte değil, tarihle kalın.

Yılın Başı Ya! Defterlerinizi Seçtiniz mi?

Ahmet Selçuk

Bir çoğumuz yeni bir yılı yeni bir başlangıç yapmak, yeni bir nefes almak için fırsat olarak görür. Kendi kişisel serüvenimizi insanlığın ortak kullandığı zamanlara bölmek, bu bölümler arasına kendimizin değişik yönelimlerini ve hızlarını yerleştirmek kendimizi planlamanın bir yolu. Kendimizi zamanda planlamak, kendimizi zamanla eşleştirmek aslında kendimizi planlayabileceğimiz, yönetebileceğimiz bir obje olarak görmektir belki. Oysa biz "zamana binmiş bir halde, mekanda yolculuk yapıyoruz". Bu cümlelerin çekiciliğine yaslanıp zamana ve kendimize baktığımızda; kendimizi zamanlara bölüştürmek yerine, defterlere bölüştürme gibi bir yöntemi benimseyebiliriz. Kendi serüvenimizin çeşit çeşit defterde, yansımalarını hem yaratır hem de takip edebiliriz. İsmi siz koyun: Ajanda, not defteri, günce... yazımızı üzerinde taşıyacak, saklayacak defterler!

Defter seçmek, birlikte yaşamak için bir kadın yada adam seçmeye benzeyebilir. Kısa süreli de olsa birlikte dolaşma, yan yana olma, birlikte olma kararıdır. Peki nasıl seçilir bir defter?

Defterde boyut en önemli konu. Kalınlığı, eni ve boyu. Ne için kullanacaksınız seçeceğiniz defteri? Nerede, hangi mekanlarda kullanacaksınız? Birden fazla amaçla mı kullanacaksınız? Yoksa tek bir konu üzerinden mi yazacaksınız? Eğer ikinciyi seçerseniz adres ve telefonları kaydedeceğiniz -tabii ki küçük- bir deftere daha ihtiyacınız olacak. Ya aklınıza gelen ya da duyduğunuz ya da okuduğunuzda not almak istediğiniz şeyler. Onlar için bir defter daha mı? Eğer hepsi için aynı defteri kullanırsanız. Defter bittiğinde içinden hala kullanmanız gerekenleri ya da

bir gün kullanacaklarınızı nasıl ayıracak, alacaksınız?

Defter bitince, gerekli bilgiler yeni deftere geçirilebilir elbette. Tam burada şu önemli konuya bakalım: yazınız düzgün, okunaklı mı? Kağıdın üzerine geçtiğinde güzel görünüyor mu? Defteri nerde taşıyacaksınız? Çantanızda, cebinizde...? Yoksa sabit bir yerde mi duracak? Eğer cepte taşıyacaksanız küçük olmak zorunda. Cep boyutlarınızla karşılaştırmanız gerek beğendiğiniz defteri. Pantolon cepleri tehlikeli. Zarar görebilir Biraz zarar görmüş, yıpranmış defterlerden hoşlanan biriyeniz ayrı. Çantanızda taşıyacaksanız küçük olmasına gerek yok ama çantanızın boyutları nasıl? Peki hep aynı çantayı mı kullanıyorsunuz? Küçük, büyük çantalara geçiyor musunuz? Bu durumda en küçük çantanıza göre ayarlamalısınız defterinizin boyutunu. Peki nerde yazacaksınız defterinize? Ayakta yazdığınız haller varsa çok büyük olmamalı. Ya da kapakları sert olmalı düzgün yazabilmeniz için. Ama sert kapaklar defterin sayfalarını açtığınızda sorun yaratır. Defterin ortasına gelinceye kadar tam olarak defteri açamazsınız. Bu durum yazınızı bozabilir. (Yazınız düzgün müydü?) Defteriniz ciltli mi yoksa spiralli mi olacak? Spiralli defterlerin birçok avantajı var. İstemediğiniz sayfaları yırtıp atabilirsiniz (Çok fazla sayfa atarsanız defterin şekli bozulur. Bu da keyfinizi kaçırabilir). Üstelik spiralli defterlerde, sayfaların açılması da mükemmeldir. Ancak unutmayın bunların ince metal yada plastikten yapılmış spiraller bozulabilir. Öte yandan sayfalar ciltli defterlere göre inanılmaz fazla bükülme, kayma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Gelelim kağıda. Öncelikle parmaklarınızı sayfaya sürdüğünüzde ne hissediyorsunuz? Yağlı kağıtları mı yoksa biraz pürüzlü olanları mı seversiniz? Rengi nasıl olmalı? Bembeyaz, beyaz, kirli beyaz, sarımsı beyaz... Ya da renkli. Sayfalar... Kareli, çizgili ya da çizgisiz. Hangisi? Büyük boyutlarda belki çizgili olması iyidir. Ama resim yapıyor ya da bir şeyler karalıyorsanız çizgisiz en iyisi değil mi? Kareliler ne için? Hesap kitap ya da çizim yapıyorsanız belki. Defterin kapağının rengi ya da üzerindeki resim ayrı bir tercih. Defter bir kişisel tarih müzesidir. Yazdıklarınızı taşır. Bir ömrü vardır her birinin. Çoğu beklenen yaşam süresini doldurmadan ölür. Aslında bir deftere yazarken onu başka bir şeye... Karakter sahibi, tarihi olan bir şeye çeviririz. Gördüğüm en esaslı tanıtıcı defter. Zamana binmiş, mekanda sayahat ediyoruz. Kendimizi defterlere bölüştürüyoruz. Kalemlerinizle bıraktığınız izler... Sert, yumuşak, çok mürekkepli, silik, kalın, ince... Yazılar, yazılar... Deftere yazmayız aslında, defteri yazarız. Peki yazınız düzgün mü? Belki daha doğru bir soru: defterlerinizdeki yazınızı beğeniyor musunuz

George Dandin

Feride Sevda Öndül

Moliere'nin ünlü komedyası George Dandin Philip Boulay'ın rejisörlüğünde Ankara Devlet Tiyatrosunda Kasım ayında Küçük Tiyatroda gerçekleşen prömiyerle tiyatro-severlerle buluştu.

Bir komedi-bale/komik bale olarak tasarlanan oyun ilk kez 1668'de Versay'da 14. Louis'nin buyruğuyla Aix-la-Chapelle Barış Anlaşması için düzenlenen bir festival kapsamında halka açık olarak sahnelenmiş, George Dandin ise yazarın kendisi tarafından oynanmıştır. Versay'da oynanan oyunda Kral ve bazı soylular da rol almıştır. Oyunu izlemeye teşvik edilen köylüler ile orta sınıf böylece soyluları soylular rolünde izleme fırsatını yakalamıştır.

Oyun 1673 yılına kadar yayınlanmamıştır. 14. Louis tarafından beğenilen oyun Palais Royal'de bale bölümleri çıkartılarak sahnelendiğinde ise parasal açıdan başarılı olamamıştır. Moliere'in ölümünden sonra oyun popüler olmuş hem 14. Louis hayattayken defalarca (15 kez) saray için oynanmış hem de saray dışında defalarca (315 kez) sahnelenmiştir. Oyunun Moliere yaşarken yalnızca 39 kez sergilenmesi kimilerince George Dandin'in Moliere tarafından canlandırılmasına bağlanmıştır. 20.yyda

ise neredeyse hiç sahnelenmemiş olan oyun kimi rejisörler tarafından bir trajedi olarak görülmüş; kimileri de oyunu bir fars olarak değerlendirmiş ve hatta bu yüzden göz ardı edilmiştir.

Aşk, evlilik, sadakat, ihanet, sınıfsal farklılıklar, sınıfsal farklılıkların alay konusu olması gibi konuları ele alan oyun Philip Boulay'ın rejisinde trajik-komik bir niteliğe dönüşmüştür denebilir. George Dandin varlıklı bir köylüdür ve Angeliqve adında soylu bir ailenin kızıyla evlidir. Angeliqve'in genç ve yakışıklı, bilgili-görgülü centilmen Clitandre'la ilişkisi vardır. Oyun George'un karısının kendisini aldattığına tanık olmasına rağmen bu durumu karısının ailesine gösteremeyip haklıyken haksız duruma düşmesini komik bir dille anlatmaktadır. Oyunun sonunda George Dandin yine aldatıldığını ispatlayamaz ve hayal kırıklığına uğrar; diğer bir deyişle, George Dandin'in çaresiz hali oyunun sonuna kadar gözlemlenir. Sürekli olarak aşağılanan ve alay konusu olan George'un "Dandin" soyadı da zaten "ahmak" anlamına gelmektedir ve belli ki yazar tarafından özellikle seçilmiştir. İki erkek arasında yalnızca sınıf farkı değil aynı zamanda kişisel nitelikler de kıyaslama konusu edilmiştir.

Koca-Karısı-Karısının Aşığı üzerine kurulu aşk üçgeninde hizmetçi de geleneksel (Roma) komedi yapısı içindeki görevini korumaktadır. Evin emektarı Claudine, evin hanımına aşığıyla buluşmasında yardım eder. Diğer taraftan da, birbirinin dengi olan Claudine ve haberci Lubin arasında bir aşk doğmuştur: Claudine'in gönlü, nazlansa da ,Lubin'dedir; tabii ki Lubin'ininki de onda.

Rejisör Philip Boulay'ın 1.Perdenin final sahnesindeki yorumu izleyiciyi şaşırtıcı türden. Oyunda yer alan espriler yerinde kullanılmış ve tadında bırakılmış. Dekor seçimi başkarakterin sosyal ve ekonomik durumunu başarılı bir şekilde yansıtmakta. Kostümler de oyuncuların canlandırdıkları karakterler hakkında seyirciye doğru fikir vermekte. Ayrıca canlı hayvanların kullanımı oyunu gerçek bir boyuta taşımakta.

Oyunda rol alan oyuncuları genel anlamda başarılı bulduğumu söylemeliyim. Kendisini birkaç defa sahnede izlediğim ve oyunculuğunu beğendiğim Angeliqve rolündeki Zeynep Yasa yine rolünün hakkını veriyor. Aynı şekilde diğer oyuncular da öyle. Hepsini kutlarım. Temposu yüksek bir oyundu. Hiç sekteye uğramadı. Oyunla ilgili yorumları okuduğumda izleyicinin oyunculuğunu beğendiği ve bize sempatik gelen Haberci rolündeki Gürkan Görbil'e ayrıca parantez açmalıyım. Yer aldığı sahnelerde enerjisi hiç düşmedi. Canlandırdığı karakter saf, aşık biraz da sakar haberci bana çok sempatik geldi.

İnsanın tanıdığı veya hayran olduğu bir oyuncuyu sahnede, televizyonda ya da beyazperdede izlemenin keyfi bir başkadır. Bu oyun da benim için öyle oldu. George Dandin'i canlandıran Bülent Çiftçi'yi ve Angeliqve'in Babası Mösyö De Sotenville rolündeki Hüseyin Baylan'ı mezun oldukları Ankara Üniversitesi Tiyatro Bölümünden tanıyorum ve öğrencilik yıllarımda izlemişliğim var. Hüseyin Baylan'ın geçen sezon Üç Yönetmen Üç Oyun projesi kapsamında Ethan Cohen'in yazdığı, Bahar Kerimoğlu'nun yönettiği Bekleyiş

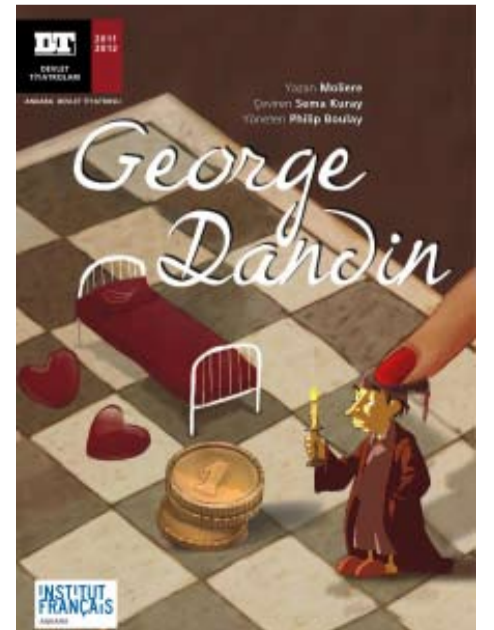
oyununda izlemiştim. Fakat bu oyunda yeniden izlediğim için mutlu oldum.

Şunu da ekmeden sözlerimi bitirmeyeceğim: Haldun Taner'in,"Zaten aktör dediğin nedir ki? Oynarken varızdır. Yok, olunca da sesimiz bu boş kubbeye hoş bir seda olarak kalır. Bir zaman sonra da unutulur gider. Olsa olsa eski program dergilerinde soluk birer hayal olur kalırız. Görürüm hepiniz gardroba koşmaya hazırlanorsunuz. Birazdan teatro bomboş kalacak. Ama teatro işte o zaman yaşamaya başlar. Çünkü Satenik'in bir şarkısı şu perdelerden birine takılı kalmıştır. Benim bir repliğim şu pervaza sinmiştir. Hiranuş'laVirjinya'nın bir diyalogu eski kostümlerin birinin yırtığına sığınmıştır. İşte bu hatıralar, o sessizlikte saklandıkları yerden çıkar, bir fısıltı halinde yine sahneye dökülürler. Artık kendimiz yoğuz. Seyircilerimiz de kalmadı. Ama repliklerimiz fısıldaşır dururlar sabaha kadar. Gün ağarır, temizleyiciler gelir, replikler yerlerine kaçıtır. Perde!" tiradı ile çok iyi bilinen, ilk kez 11 Ekim 1969'da sahnelenmiş olan, Sersem Kocanın Kurnaz Karısı oyununun bir bölümü "Yorgaki Dandini" başlığını taşır.

Fasülyeciyan'ın bu tiradı aynı zamanda Münir Özkul'la bütünleşmiş bir tirattır. Oyunda Tomas Fasülyeciyan tiyatro topluluğu George Dandin oyununu çalışmaktadır. Ve oyun bu çalışma sürecinde topluluk içinde olanları, özellikle de tiyatro için çekilen sıkıntıları ve bir dönemin tiyatro yaşantısını yansıtır; gerçek tiyatro kişiliklerini sahneye taşır.

Diğer bir deyişle, George Dandin bir başka oyun içindeki oyun haline dönüştürülmüştür. Bir anlamda Haldun Taner bir oyunun içinden bir başka oyuna, yüzyıllar önce yazılmış bir oyuna, atıfta bulunmakta ve metinler-arası ilişkinin bir biçiminin örneğini de vermektedir. Sersem Kocanın Kurnaz Karısı'nı izlemiş olanlar "Yorgaki Dandini"nin aslını George Dandin'de izleme şansını yakalamaktadırlar.

Oyun, 10-14 Ocak tarihleri arasında Küçük Tiyatro'da sahnelenmeye devam edecektir. İyi seyirler...

İyiler de Kazanır....

Kübra Ceviz

Bu ligin çok farklı olacağını hepimiz biliyorduk. Beklediğimiz ya da umduğumuz ya da öyle olsun istediğimiz birkaç "iyimser" durum vardı. Çok sık kullanıldı ve her kullanıldığı cümlede/sözde biraz daha anlamsızlaştı, ama yine de kullanmaktan çekinmiyorum: Şikeye karşı şeffaf/oyunun kuralları herkese eşit/fair play bir lig görmek istedik. Biraz üstü kapatıldı, biraz yapay çimlerle yeni sahalarda oynandı top, azıcık gönül ferahladı (veya tahmin ediyorduk da bu kadarı dedik hepimiz!). Hepsi hepsi bu mu? Galiba bu, ya da benim izlediğim.

Ama futbola küsmedik, sevgilinin aldatmasına kızıp/ahlayıp ve sızlanıp aşka dem vurmamak. Neticede heyecanla maç saatini bekleyen bir taraftar, sahaya çıkıp "sevdiği" işi yapıp az çok iyi para kazanan, hayatını devam ettiren futbolcular, ekip, yöneticiler... Piyasa yerini bulmalı, insanlar futbol ile haşır neşir olup siyasi gündemin yoğunluğundan ve derinliğinden sıyrılmalı, rahatlamalı, hop oturup kalkmalı, üzerine bitmek bilmeyen konuşmalar yapmalı falan filan...

Peki: "bırakınız oynasınlar..."

Ne umduk ne bulduk diye en çok Gençlerbirliği taraftarı söyleyebilir belki, bu defa olumsuzundan. Hani kahvaltıda zeytin, peynire tav olup yanına sucuklu yumurta gelirse iyi olur, hani daha zengindir menü ve iştahınız ya. Bu defa tereyağ ve bal var dostlar. Gençlerbirliği dört maçtır kazanıyor, böyle devam ederse ilk beşte. Bilen bilir, ligden düşmeyelim, ilk onda kalalım, biraz keyifli bir futbol görelim yeter derken....

Bal gibi bir takım var sahada. Yarı biterken Gençlerlilerin keyfine diyecek yok. Bunda büyük payı olan Fuat Çapa'ya gelmek istiyorum. Biliyorum lafı uzattım, ama bir süredir lafa giremediğimdendir. Yurt dışı menşeli twitter sever bir hoca. Maç sonrası ince taktik/tekniklere varana kadar takımı anlatmaya, taraftar ile iletişime geçmeye çalışıyor (takip edelim lütfen). Bir de teknik ekibini toplayıp taraftar buluşmaları yapıyor. Geçtiğimiz ay Alkara-lar olarak davetliydik, güzel bir buluşma gerçekleştirdik. Taraftar takımından ne istiyor, takım taraftardan ne bekliyor, konuştuk. Keyifli bir sohbet, kargaşasız ve takım/taraftar olmanın bilincinde herkesin futbola dair heyecanını ekledik. Sonra ne oldu? Buluşmadan sonra maç kaybımız olmadı! Adeta metafizik bir şey gerçekleşmiş gibi.

"İyi" olan mı kazanıyor ne?

Dahası, her takımın ve futbolun öznelliğine rağmen, ayrılaşma eğilimine karşı profesyonelleşen "takıma" amatör "taraftar" ruhunun iyi geldiği kanısına vardım. Gençlerbirliği taraftarının böyle bir yanı olduğu muhakkak (tersine de varım). Çok sesi gürültü sayan bir azınlık. Devre arası çalan "Behzat Ç. müziğine" ...

Ankara'nın Futbol Mekanları

Yavuz Yıldırım

Ankara içinde, stat yoklaması yapalım: Benim için birincisi ve en değerlisi, tabii ki Cebeci İnönü Stadi. Unutulmuşluğu ile öncelikle ilgiyi hak eden, Cebeci ormanı içinde devasa bir yer kaplayan, kapladığı alanın rantıyla belediyenin iştahını kabartan ve sırf bu nedenle özen gösterilmeyen Cebeci Stadım.

Her hafta olmasa da sıkça uğradığım, sahadaki hay-huyun umrunda olmayan tribünleri ile bir yalnızlık ve sessizlik mekanı. Kalabalık caddenin ve hareketli bir mahallenin kenarında olsa bile, pek bilinmeyen, o kocamanlığı binaların içine sıkışıp kalmış bir utangaç. Kimse için arena olmayan, mabet olmayan, cehennem dönüşmeyen, sadece futbolun oynandığı, birçoklarının çirkin bulunduğu, aslında özelleştirilmeyi bekleyen bir KİT gibi bilerek zarar ettirilen geçmişin hatırası. Ankara'nın Demirspor'u'na ev sahipliği yapmasıyla benim için ayrıca manidar. Mavi-lacivert atkımla geniş boşluğunda kolaylıkla yer bulduğum için... Ayrıca halen, bir diğer eski ve eskitilmiş Hacettepe'ye de kollarını açmakta; ki komşu mahalle olmasıyla bunu yapması gerekli. Zamanında Şekerspor gibi bir diğer anıyı kayıtlara geçirmiş durumda. Takımın el değiştirmesiyle artık başka mahalleye taşındı onlar. Kısa bir süre Gençlerbirliği Oftaş'ı da ağırladı ki o da sonra kayıtlara hatıra olarak geçti. Geçen sezon Pursaklarspora kollarını açtı ama bu yıl o da Kızılcahamam'a satıldı. Tanrı ya da doğa, Demirspor'u korusun bu kaderden; TCDD'nin el değiştirmesiyle onu da uzaklara mı gönderecekler yoksa...

Asıl mekan: 19 Mayıs Stadi. O da Ulus'un kenarında, Ankara'nın eski merkezinin hemen hemen ortasında. Ankara'nın en üst ikilisi, Ankaragücü ile Gençlerbirliği'ne ev sahipliği yapıyor. Köftçileri, atkıcıları, farklı farklı köşeleriyle tam stat atmosferi. Çokça kapısı ile girişi çıkışı en kolay statlardan. Onu ballandıra ballandıra anlatma hakkını o renklerin sahiplerine bırakalım. Ama söylenmesi gereken: onu da başka yere taşıyıp arenalaştırmak istiyorlar. Şehir içinde, herkesin ulaşabileceği bir stada daha göz koyuyorlar.

Dönüşüm projeleri, bir sosyal alanı daha hedefine koymuş durumda. Halbuki çevresiyle birlikte tam bir futbol alanı: 19 Mayıs'a giderken mutlaka göz atılan, tıpkı Erkan Goloğlu'nun "Söyleyince Yine Ben Kötü Oluyorum" kitabının kapağında olduğu gibi, tellere ellerimizi koyup amatör kümedeki gençlerin koşturmacasını hevesle izlediğimiz çevre sahaları da var.

Keçiören'de Aktepe Stadi; memleketin ilk sentetik çim sahalardan... 3. Ligteki Keçiöregücü oynuyor halen. Bir başka Keçiörenli, Keçiören Sportif, Yenimahalle Hasan Doğan Stadi'nde oynuyor. Metro ile Batıkent'e giderken yukarıdan görüyoruz hani... Ostim Stadi, büyüklüğüne göre işlevi pek iyi olmayan, pazar günü yalnızlarından: Bu yıl sadece Ankarasporun U18 takımına ev sahipliği yapıyor. Metronun Ostim durağında inip yürüye yürüye vardığımız... Etrafı Ostim'in sanayi tesisleri ile dolu olmasıyla, oraya

neden stat yaptıkları merak konusu olan... Bir ara adları Etimesgut Şeker ve Büyükşehir Belediyesi Ankara iken deplasman tribününü şenlendirmiştik Adana Demirsportlular olarak. Arayıp bulması zor, sadece deplasmanlıların bildiği bir diğer stad: Türk Telekomun oynadığı Macunköy Stadi. Bu yıl Telekom takımı çekince sahipsiz kaldı, ki zaten halı sahadan halliceydi. O da Ostim gibi, ne bir köfeciye ne bir bak-kala komşu.

Bir başka kocaman stat, kentin en ucunda Yenikent Asaş. Adeta bir iç deplasman. En yakın belediye otobüsünün bile birkaç yüz metre ötede indirdiği... Tribündeyken sahadan sıkıldığınızda İç Anadolu bozkırına dalıp gidecek kadar şehir dışında. Ne olsa yönümüz orası, önce bir stat yapalım bakalım mı denmiş acaba. Bu yıl 2.ligteki Bugsaş'ın ev sahipliğinde. Ankaraspor'un Gökçeklerin gazıyla Süper Lige kadar yükselişleriyle kentin ve ülkenin tanıdığı, aslında sempatik ve maç izlemesi keyifli bir mekan.

TFF kayıtlarına göre 20 bin kişilik ama gidip görmediğim Bağlum Stadi; belediye mücavir alanında olduğu için saymadan geçmeyelim.

Ankara'da pazar günü maç izlenecek çok yer var. Seç beğen al. Hiç yoksa, 19 Mayısın tribününü boş bırakma!

OCAK'TA ANKARA'DA...

08 Ocak 2012 Pazar

Atölye Çalışması: Davul Workshop, Doğaç Titiz, Akın Bağcıoğlu, Çağdaş Sanatlar Merkezi, Kavaklıdere, 15:00
Spor: MKE Ankara Gücü- Beşiktaş A.Ş., Ankara 19 Mayıs Stadyumu, 19:00
Spor: Voleybol, Ankara Ata Spor- Ankara Genç Bakış, Sincan, 15:00
Çocuk Müzikali: Sihirli Dünya, Yazan ve Sahneye Koyan: Haldun Özörten, Devlet Opera ve Balesi Leyla Gencer Sahnesi, Macunköy, 11:00

09 Ocak 2012 Pazartesi

Dans Tiyatrosu: Çakırcalı Efe, Koreografi ve Reji: İ. Kadir Bengier, Devlet Opera ve Bale Sahnesi, Opera Meydanı, Ulus, 20:00
Konser: Klasiğin Dev Sonatları, Bilkent Senfoni Orkestrası, Mithat Çoruh Konferans Salonu, Bilkent, UNICEF Türkiye Milli Komitesi Van depreminde zarar gören çocuklar yararına Gülsin Onay, piyano, 20:00
Söyleşi: "Yol Hikayeleri", Mustafa Kabakçı, Basinder, Hamamönü Söyleşileri, Tarihi Kabakçı Konağı, Hamamönü, Altındağ, 19:00

10 Ocak 2012 Salı

Konser: Oi Va Voi, Londralı 6 genç müzisyen, 10- 11 Ocak 2012, Eski Yeni Bar, İnkılap Sokak, Tüp geçit ayağı Kızılay, 21.30
Söyleşi: "Uzun Bir Hece Aşk", Abdullah Gündüz, Hamamönü Söyleşileri, Tarihi Kabakçı Konağı, Hamamönü, Altındağ, 19:00

11 Ocak 2012 Çarşamba

Rock Konseri: Kesmeşeker, Passage Pub Bayındır Sokak, Kızılay, 21.30
Sempozyum: Küresel Krizin Eşiğinde Tarım Sempozyumu, TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası, Çağdaş Sanatlar Merkezi, Kavaklıdere, 09:00
Söyleşi: "Taceddin Veli", Abdülkerim Erdoğan, Mevlana Kültür ve Sanat Vakfı, Hamamönü Söyleşileri, Tarihi Kabakçı Konağı, Hamamönü, Altındağ, 19:00

12 Ocak 2012 Perşembe

Konser: Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konseri, Şef: Antonio Pirolli, Solist: İdil Biret, piyano, CSO Konser Salonu, Talatpaşa Bulvarı, Opera, (12 - 13 Ocak 2012), 20:00
Konser: Jehan Barbur, ODTÜ KKM, 20:00
Konser: Hüsnü Şenlendirici, Jolly Joker, 21.00, Kızılırmak Sokak, Kızılay
Konser: Multitap, If Performance Hall, Tunus Caddesi, Kavaklıdere, 22.00 Kapı açılışı
Söyleşi: Prof.Dr. Nusret Çam, Hamamönü Sanat Sokağı Sanat Söyleşileri, Tarihi Kabakçı Konağı, Hamamönü, Altındağ, 19:00

13 Ocak 2012 Cuma

Konser: Yeni Türkü, Konuk sanatçı: Cem Adrian, Jolly Joker, Kızılırmak Sokak, Kızılay, 22.00,
Dans Gösterisi: Devlet Halk Dansları Topluluğu, Sanat Yönetmeni: Erkan Demirçelik, Resim ve Heykel Müzesi, Opera, Ulus, 20:00
Söyleşi: "Edebiyatımızın Dahilerinden Peyami Safa", Nevzat Kösoğlu, Avrasya Yazarlar Birliği Hamamönü Söyleşileri, Tarihi

Kabakçı Konağı, Hamamaönü Altındağ, 19:00
Söyleşi: Cumhuriyet Söyleşileri VI, "Basın Özgürlüğü ve Basın Emekçileri", Altan Öymen, Çağdaş Sanatlar Merkezi Çağdaş Sanatlar Merkezi Z Galeri Kavaklıdere, 18:00

14 Ocak 2012 Cumartesi

Caz Konseri: Vokal: Güvenç Dağüstün Saksafon: Kürşat Başar, Ankara Özel Tevfik Fikret Lisesi Konser Salonu, 20:15, Mustafa Kemal Mahallesi, Bilkent Karşısı
Konser: Duman, Jolly Joker, 22.00, Kızılırmak Sokak, Kızılay, 22.00,
Konser: Faslı Uşşak, Atı Türk Müziği Topluluğu, Hamamönü Söyleşileri, Tarihi Kabakçı Konağı, Hamamönü, Altındağ, 19:00

15 Ocak 2012 Pazar

Konser: Başkent Oda Orkestrası, Şef: Taner Demir, Yazan ve Sahneye Koyan: Haldun Özörten, Devlet Opera ve Balesi Operet Sahnesi, Talatpaşa Bulvarı, Türkocağı Sokak,, 20:00

16 Ocak 2012 Pazartesi

Spor: Basketbol, Çayyolu Tofaş-Keçiören Basket, Atatürk Spor Salonu, 17:30
Spor: Basketbol, TED Kolejliler-M.Millî Piyango, Atatürk Spor Salonu, 19:00
Spor: Basketbol, Türk Telekom, Samanyolu, MEB Spor Salonu, 17:30

17 Ocak 2012 Salı

Konser: "Sesin Büyüsü", Stüdyo Konseri, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Devlet Çoksesli Korosu, Şef: Cemîî Can Deliorman, TRT Ankara Radyosu Büyük Stüdyo, 19:00,

18 Ocak 2012 Çarşamba

Konser: Devlet Klasik Türk Müziği Korosu, Şef: Dr. Cumhur KOCA, Devlet Resim Heykel Müzesi Konser Salonu, 19.30

19 Ocak 2012 Perşembe

Konser : Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Konseri, Şef: Marek Pijarowski, Solist: Mikhael Simonyan, Keman CSO Konser Salonu, Talatpaşa Bulvarı, Opera (19 - 20 Ocak 2012), 20:00

20 Ocak 2012 Cuma

Sergi: Karikatürist Bülent Okutan, 40. Yıl Özel Sergisi, (20-29 Ocak 2012), Ankara Sanat Merkezi, 1. Cadde, 58. Sokak, Bahçelievler
Konser: Ankara Türk Dünyası Müzik Topluluğu, Şef: İrfan Gürdal, Devlet Resim Heykel Müzesi, 19:30

21 Ocak 2012 Cumartesi

Konser: Nev, Jolly Joker Kızılırmak Sokak, Kızılay, 22.00,
Söyleşi : "Evrenin Evrimi", Prof.Dr. Ali ERCAN, İTÜ Evi, Büklüm Sokak, Kavaklıdere, 15:00

22 Ocak 2012 Pazar

Spor : Karting 2012 Kış kupası, 7. Ayak yarışları, 2012 Takımlar Kupası, Ahlatlıbel, Oran Çankaya, 12.00

23 Ocak 2012 Pazartesi

Konser: Şef, Gennady Rozhdestvensky, Piyano İdil Biret, piyano Viktoria Postnikova, İki Piyano B. Bartok, Bilkent Senfoni

Orkestrası, Bilkent Üniversitesi, Mithat Çoruh Konferans Salonu (23 - 24 Ocak 2012), 20:00
Sergi: "Neden Öldürüldüler", Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı, Çağdaş Sanatlar Merkezi, Kavaklıdere (23-31 Ocak 2012)

25 Ocak 2012 Çarşamba

Tiyatro: Orkestra, Yazan : Arthur Miller, Çeviren : Yıldırım Türker, Yöneten : Ayşe Emel Mesçi, İrfan Şahinbaş Atölye Sahnesi, Devlet Tiyatroları Sosyal Tesisleri, Macunköy, 20:00

26 Ocak 2012 Perşembe

Konser : Ulvi Cemal Erkin'in Ölümünün 40. Yıl Anma Konseri, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, Şef: İbrahim Yazıcı, Solist: Gülsin Onay, Piyano (26-27 Ocak 2012), 20:00
Dans Gösterisi: Devlet Halk Dansları Topluluğu, Sanat Yönetmeni: O. Kemal Sekmen, Gençlik Parkı Tiyatro Salonu, Opera, Ulus, 20:00

27 Ocak 2012 Cuma

Konferans: "Doğu'nun Tiyatro Gelenekleri", Fransız Kültür Merkezi, Konrad Adenauer Caddesi, Yıldız, Çankaya, 14:00
Tiyatro: Sinek Kadar Kocam Olsun Yanımda Bulunsun, Yazan : Hatice Meryem, Oyunlaştıran : Funda Mete, Yöneten : Funda Mete, Altındağ Tiyatrosu, 20:00
Sergi: "Küba Plastik Sanatlarında Marti", Fotoğraf Sergisi, Küba Büyükelçiliği, Çağdaş Sanatlar Merkezi, Kavaklıdere

28 Ocak 2012 Cumartesi

Spor: Voleybol, Ankara TAİ- Ankara Genç Bakış Sincan, 12:00
Tiyatro- Çocuk Oyunu: Narnia Günlükleri, Yazan : Clive Staples Lewis, Çeviren : Çağman Pala, Oyunlaştıran : İrita Kutchmy, Yöneten : Işıl Kasapoğlu, Cüneyt Gökçer Sahnesi, Arkadium AVM arkası, Çayyolu, 19:00
Konser: Mor ve Ötesi,, Jolly Joker Kızılırmak Sokak, Kızılay, 22.00,

29 Ocak 2012 Pazar

Konser: The English Pink Floyd Show, Passage Pub Bayındır Sokak, Kızılay, 21.00
Tiyatro: Fosforlu Cevriye, Yazan : Suat Derviş, Oyunlaştıran : Gülriş Sururi, Yöneten : Gülriş Sururi, Akün Sahnesi, Atatürk Bulvarı No: 227, Kavaklıdere, 15:00

31 Ocak 2012 Salı

Tiyatro: Gizler Çarşısı, Yazan : Turgay Nar, Yöneten : Laçın Ceylan, Akün Sahnesi, Atatürk Bulvarı No: 227, Kavaklıdere, 20:00
Tiyatro: "Barış", Yazan : Aristophanes, Çeviren: Yücel Erten, Oyunlaştıran : Yücel Erten, Yöneten : Yücel Erten, Cüneyt Gökçer Sahnesi, Arcadium AVM arkası, Çayyolu, 20:00

SOLFASOL
Ankara'nın Gayriresmi Gazetesi
Ocak 2012
9. Sayı

Ayda Bir Yayınlanır.

Editör

Mehmet Onur Yılmaz, Sibel Durak

Yazı İşleri

Aktan Acar, Ezgi Koman, Tanju Gündüzalp,

Redaksiyon

Ebru Baysal, Sibel Durak

Yayına Hazırlayanlar

A. Necati Koçak, A. Şebnem Soysal, Akın Atauz, Aktan Acar, Ayhan Çelik, Burcu Öztürk, Ebru Baysal, Emrah Kırmısoy, Enver Arcak, Eren Aksoyoğlu, Gözdem Üner Tubay, Kübra Ceviz, Umut Koşan, Nermin Atılkan, Olcay Koşan, Onur Mat, Ruşen Özgür Özcan, S. Erdem Türközü, Sibel Durak, Selda Bancı, Tolga Özçelik

Katkı Verenler

Ali Gökmen, Ali Akın Akyol, Alper Şen, Anıl Akalp, Asena Ayhan, Aydan Çelik, Ayşe Uslu, Birol Özdemir, Bişeng Özdiñç, Celal Musaoğlu, Çiğdem Mater, Deniz Enli, Deniz Sarıgil, Erdem Ceydilek, Ezgi Vardal, Feride Sevdâ Öndül, Funda Ulutürk, İnci Gökmen, Kansu Yıldırım, Mehmet Zeki, Murat Ayvaz, Murat Sevinç, Ozan Küçükusta, Ömer Selim, Özge Altınyayla, Özhan Değirmencioğlu, Özsel Bebeli, Özgür Yalçın, Pınar Büyükgüral, Rabia Ç. Çavdar, Reni Parker, Ruşen Özgür Özcan, Selçuk Atalay, Serap Günay, Sine Çelik, Sümeyra Ertürk, Umut Güner, Ural Arcan Yaşar Seyman, Yavuz Yıldırım

Teşekkürler

Kaos GL, Caner Alper, Elif Key Mehmet Binay

Tasarım ve Uygulama

Volkan Uysal, Ezgi Koman, Aktan Acar

Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Mehmet Onur Yılmaz

Yayın İdare Merkezi

Kavaklıdere Mah. Tunalıhımi Cad. No:54/8
Kavaklıdere / ANKARA
Tel - Faks: 0 312 437 76 41
bilgi@gazetesolfasol.com
abone@gazetesolfasol.com

İstanbul Temsilcisi

Alper Şen
İstiklal Cad. 116 Danişman Geçidi
Han Çıkma Sok. No: 1
Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0 537 683 94 70

Basım Yeri

Hermes Ofset
Kazım Karabekir Caddesi
Murat Çarşısı No:39/16
İskitler - Altındağ /ANKARA

Basım Tarihi

01.01.2012

Yaygın Süreli Yayın
5000 Adet Basılmıştır

Ankara Satış Noktaları:

Dost Kitabevi (Konur Sokak), Dipnot Kitabevi, İmge Kitabevi, Turhan Kitabevi, Ada Kitabevi (Gordion AVM), ODTÜ Öykücü Kitabevi, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Kirtasiye, Konutkent Oku-yorum'

İstanbul Satış Noktaları:

Mephisto Kitabevi: (İstiklal Cad. no: 125)
Parmakizi Kitabevi
(Kadıköy Akmar Pasajı No: 70/25)
Semerkand Kitabevi
(Beyoğlu Süslü Saksı Sok.No: 5)

Solfasol Mekanları:

Solfasol'ü okuyabileceğiniz mekanlar da var! Kızılay'da EskiYeni, Ortadünya, Tenedos ve Sakal'da, ODTÜ Sunshine'da; Kaleye yolunuz düşerse Kirit Kafe'de (Koyunpazarı Sokak No:60) Solfasol bulabilirsiniz.

Ya da bize bir eposta atın biz size ulaşalım.
abone@gazetesolfasol.com

Bu Balığı Sakın Yemeyin!

"Zehir Balığı" Panga Ankara'da Süpermarket Reyonlarında

Panga balığı. Pembeye çalan beyaz eti ile hipermarketlerin balık reyonlarında hemen dikkatinizi çekecektir. Kılçıksız bembeyaz etinin yanısıra çok da ucuz. Yerli çiftlik balıklarından bile daha ucuz.

Beyazlığı bir temizlik hissi yaratsa da işi aslı öyle değil. Ucuzluğundan şüphe edip biraz araştırınca internette "bu balığı yemeyin" bannerleri yanıp sönen pek çok web sitesine rastlıyorsunuz. Fransız piyasasına da Türkiye ile aynı zamanda bir kaç yıl önce giriyor Panga Balığı. Fiyatı da Türkiye'dekinden bile ucuz. Paris'in banliyölerindeki ucuzlukçu zincir marketlerde yarım

kilosu 2.7 Avro'dan satışa sunuluyor. İngiltere'de kızarmış patates ile servis edilen yağda kızarmış balık (fish and chips) geleneğinin tercihi de artık Panga. Hem ucuz hem bol...

Ancak üretim yeri olan Vietnam'a doğru uzandığımızda işin rengi değişiyor. Fransızlar bu balığa "Poisson ou poison" yani zehir balığı adını vermişler.

Panga balığı Mekong Irmağı'nda üretiliyor. Bu nehir Vietnam sanayinin atıklarını boşalttığı bir nehir. Bolca endsütri artığı, arsenik, DDT, ağır metaller, PCB, CHL, HCH ve HCB gibi toksik maddeler barındıran bu nehirde yetiştiriliyor Panga balığı. Mekong Irmağı için dünyanın en fazla kirletilmiş nehirlerinden birisi demek yanlış olmaz. Vietnam'ın gelişen endüstrisi bütün atıklarını serbestçe bu nehrin sularına bırakıyor.

Balıkla ilgili en büyük hadikaplardan birisi de dondurulmuş olarak ihraç

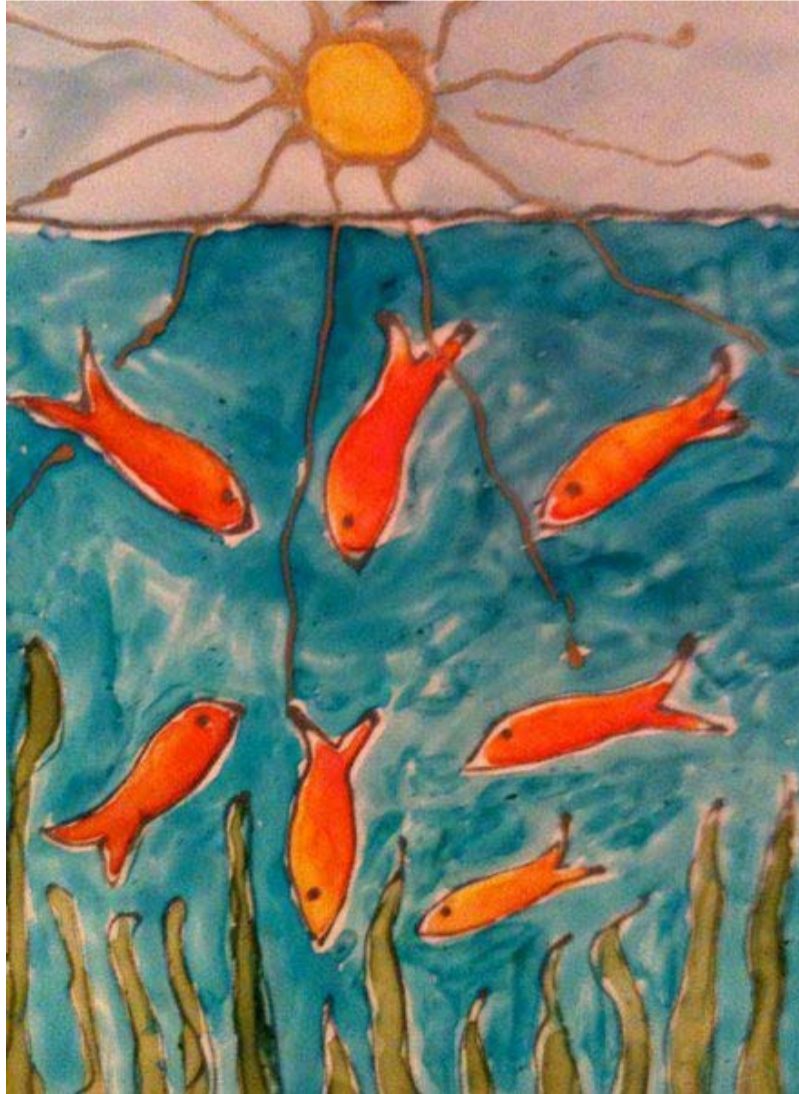
edilen bu balık Mekong nehrinin suyu kullanılarak donduruluyor. Panga'nın yenmesine karşı çıkanların bir başka itirazları da yerel ürünleri tüketmek varken onbinlerce kilometre öteden gelen, kaynağı, üretim yeri belli olmayan bir balığı yemenin anlamsızlığı.

Ankara'da Migros, Metro, Kipa gibi süpermarketlerin reyonlarında yaz kış bulabileceğiniz bu balıkla ilgili reyon sorumlularına soru sorduğunuzda bildikleri tek şeyin balığın Vietnam'dan geldiği olduğunu görüyorsunuz. Peki bu balık Vietnam'dan soframıza gelirken Ankara İl Sağlık

Müdürlüğü'nün önünden geçmez mi acaba? Bunu da merak ettik ve İl Sağlık Müdürlüğü'nün 174 nolu telefonunu aradık. Karşımıza çıkan yetkili Panga balığı ile ilgili belirlenmiş bir standart olmadığını belirterek bizi Ankara İl Tarım Müdürlüğüne yönlendirdi.

Konu ile ilgili başvurularımızı yaptık. Sonuçlarını takip eden sayılarımızda paylaşacağız. Ama bu arada siz her ihtimale karşı bu balığı yemeyin!
/ Mehmet Onur Yılmaz

Her şeye rağmen güneşin peşindeyiz. Herkese iyi yıllar.

Radyo ODTÜ'de Neler Oluyor?

Kültür Pazarı Kuşağı Bir Telefonla Yayından Kaldırıldı

Radyo ODTÜ'de hiçbir açıklama veya duyuru yapılmaksızın kültür pazarı programları Aralık ayında yayından kaldırıldı. Yayıncılarına birer telefonla bildirilen karar hem yıllardır radyoya emek veren programcıları, hem de kültür pazarı kuşağının Ankaralı dinleyicilerini üzdü.

1994'te ODTÜ Radyo Topluluğu'nun çalışmaları ile yayın hayatına başlayan Radyo ODTÜ, Pop-Rock, Alternatif-Rock tarzı yabancı müzik yayınları ile Ankara'nın köklü özel radyolarından. Müzik yayınının yanında "kültür pazarı" kuşağında Pazar günleri arkeolojiden, tangoya, eski kırkbeşliklerden, rock tarihine, politikaya çeşitli konularda programlar yayınlanmaktaydı. Aralık ayında

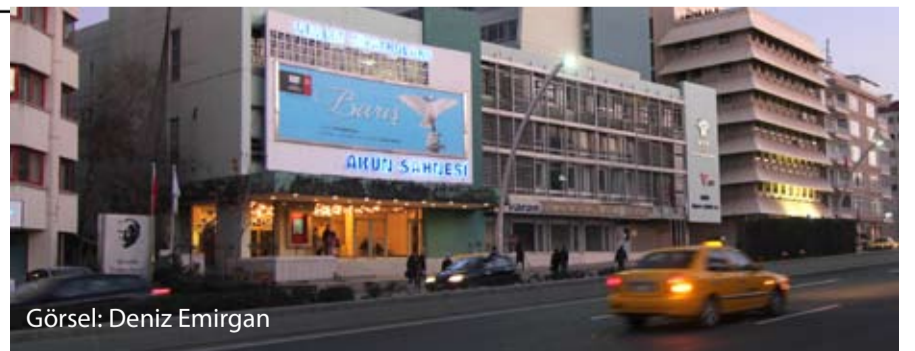
Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne karşı bir tiyatro oyunu: BARIŞ
"Aristophenes"
Akün Sahnesi
8 Ocak 2012
Saat: 15.00

kültür pazarı kuşağı programları aniden yayından kaldırıldı.

Neler olduğunu anlamak için görüştüğümüz, kurulduğu ilk dönemden bu yana Radyo ODTÜ'nün içinde yer alan programcılardan birisi Gazete Solfasol'a şunları söyledi: "Bu 1,5 yıllık bir mesele. Geçen sene bir borç meselesi yüzünden tüm yayın kurulu istifa edip ayrılmıştı. Sonra işleri daha fazla sayıda ve tecrübesiz bir ekip ele aldı. Bunun yanında yıllardır ODTÜ rektörlüğünden sağlanan desteğin yeni rektörle beraber kaybedilmiş olması da radyoyu çok etkiledi. Yani radyo artık sahipsiz. Ama onca birikimin ardından ölüsü bile yetiyor, ödülleri almaya. Radyonun kimliğini oluşturan kültür

programları geçen yıl boyunca yayınlanamamıştı. Bu sene de 9 hafta yayınlanabildi ve hiçbir kurumsal yaklaşımı, ahlaki ve etik boyutu yansıtmayan şekilde sonlandırıldı. Bu konuda yazılmış tek satır yazı yok, gerekçe yok, Programların sonlandırıldığı yayıncılarına birer telefonla bildirildi. Yıllardır gidiyoruz radyoya, gönüllü olarak program yapıyoruz. İş tanımımız da yok. haklarımız vb. durumlar da belirsiz. Üzgünüz."

Sonuçta pek çok ulusal radyo kanalına da ilham kaynağı olan kültür pazarı kuşağı programları artık yok. Radyo ODTÜ'nün gelecek planları ise belirsiz. Başta sorduğumuz sorunun peşinde olmayı sürdüreceğiz: Radyo ODTÜ'de neler oluyor? / Solfasol

Görsel: Deniz Emirgan

SOLFASOL'E ABONE OLMAK İSTER MİSİNİZ?

Solfasol, doğrudan satış yanında destekçi abone ve abonelerinin katkılarıyla yayın hayatına devam etmeyi, tüm Ankaralılara, Ankara'nın sokaklarına, meydanlarına, üniversitelerine, kahvelerine, parklarına, kitapçılara; en uzak köşesine kadar; sonra sesimiz ve gücümüz nereye kadar yeter ise oraya kadar ulaşmayı hedeflemektedir. Solfasol'e kişisel ya da kurumsal destekçi ve abone olmak için e-postanızı bekliyoruz: abone@gazetesolfasol.com Katkı, görüş ve önerileriniz için bize yazın: bilgi@gazetesolfasol.com www.gazetesolfasol.com